

Riksdagens protokoll

2007/08:110

Tisdagen den 13 maj

Kl. 13.30 – 15.59

18.00 – 21.12

Protokoll
2007/08:110

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 7 maj.

2 § Svar på interpellationerna 2007/08:624, 560, 561, 562, 563 och 582 om frågor med anledning av Laval- och Ruffertmålen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Claes-Göran Brandin, Hans Stenberg, Lars Mejern Larsson och Anneli Särnblad har med anledning av EG-domstolens dom i Laval-målet frågat mig om jag anser att det går att genom ändring av svensk lagstiftning åstadkomma att den svenska modellen ska gälla på den svenska arbetsmarknaden och att svenska kollektivavtal ska kunna tillämpas fullt ut för allt arbete inom Sverige. De har även frågat mig om jag avser att genomföra de lagstiftningsförändringar och andra åtgärder som är nödvändiga för att uppnå detta.

Jag har även fått frågan om vid vilken tidpunkt jag kommer att lämna besked om vilka åtgärder som kommer att vidtas, och, närmare bestämt, om jag kommer att lämna sådant besked innan EU:s nya fördrag ska antas av den svenska riksdagen, innan Arbetsdomstolen avgör Laval-målet och innan Laval-utredningen är klar.

Ronny Olander och Claes-Göran Brandin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden. Ronny Olander har frågat vilka åtgärder jag kommer att vidta för att EU-fördraget ska kompletteras med en social klausul. Slutligen har Mona Sahlin frågat hur statsministern avser att driva frågan om skydd för kollektivavtal och löntagarnas villkor vid nästa toppmöte i Bryssel i juni för att undanröja hotet om löne- och villkorsdumpning inom EU.

När det gäller frågan om att bevara den svenska modellen och svenska kollektivavtal är jag övertygad om att Lavaldomen på intet sätt innebär slutet för den svenska modellen på arbetsmarknaden eller för kollektivavtalen. Domen rör situationen att en arbetsgivare från en annan medlemsstat utstationerar arbetstagare till Sverige och frågan om vilka krav på löner och andra villkor som kan ställas i en sådan situation. Jag, liksom arbetsmarknadens parter, är övertygad om att vi kan lösa konsekvenserna av domen genom åtgärder på nationell nivå, det vill säga ge-

nom ändringar i lagstiftningen och genom en anpassning av kollektivavtalen för dessa situationer. Den utredning som tillsatts med anledning av Laval-målet kommer att arbeta med utgångspunkten att den svenska modellen i så hög utsträckning som möjligt ska kunna tillämpas i framtiden även i fall av utstationering av arbetstagare till Sverige, samtidigt som EG-rätten fullt ut respekteras.

I den mån åtgärder behöver vidtas för att den svenska modellen ska bevaras och att svenska kollektivavtal ska kunna tillämpas kommer jag att verka för att så sker, samtidigt som EG-rätten fullt ut respekteras.

När det gäller frågan om vid vilken tidpunkt jag kommer att lämna besked i fråga om vilka åtgärder som kommer att vidtas ska Lavalutredningen presentera sina slutsatser senast den 15 december 2008. Innan dess kommer jag naturligtvis inte att lämna något besked om vilka lagstiftningsåtgärder som ska vidtas, eftersom det är detta som utredningen ska analysera. Datumet den 15 december 2008 är satt efter samråd med såväl den särskilda utredaren som arbetsmarknadens parter med utgångspunkten att resultat ska uppnås så snabbt som möjligt, samtidigt som resultatet blir så bra som möjligt.

Vad gäller Arbetsdomstolens dom i Laval-målet går det inte med säkerhet att säga när Arbetsdomstolens dom kommer. Vi har fått indikationer på att domstolen meddelar dom tidigast under hösten. Domstolen kommer således troligen att meddela dom innan jag lämnar besked om vilka lagstiftningsåtgärder som ska vidtas. Jag vill dock betona att ett sådant besked från mig i vilket fall som helst inte skulle kunna påverka utgången i Arbetsdomstolens dom i målet.

Beträffande frågan om lönedumpning är ju som bekant en av de viktigaste beståndsdelarna i den svenska modellen att vi inte har någon lagreglerad minimilön eller allmängiltigförklarade kollektivavtal. Modellen vilar i hög utsträckning på att det är arbetsmarknadens parter som genom förhandlingar sätter lönerna. Med den utgångspunkten är det för närvarande inte aktuellt med lagstiftning. I stället bör jag avvakta Lavalutredningens bedömningar och förslag till åtgärder.

Det är dock viktigt att komma ihåg att EG-domstolen i Laval-målet enligt vår bedömning inte underkänner den svenska modellen när det gäller krav på minimilön för arbetstagare som utstationeras hit. Problemet i målet var att det aktuella kollektivavtalet var oförutsebart och svårtolkat och förutsatte förhandlingar innan det gick att fastställa vilken lönenivå den lettiska arbetsgivaren skulle behöva tillämpa. Det är alltså, när det gäller frågan om lön, snarare arbetsmarknadens parter som nu bör se över sina avtal för att se till att dessa uppfyller de krav EG-domstolen konstaterar finns när det gäller transparens och förutsebarhet. I fråga om eventuella lagstiftningsåtgärder för att komma till rätta med konsekvenserna av Laval- domen får vi dock ge oss till tåls och avvakta utredningens förslag till sådana åtgärder.

Jag anser inte att vi ska koppla en så kallad social klausul till Lissabonfördraget. Lissabonfördraget har förhandlats färdigt och undertecknats av samtliga stats- och regeringschefer i EU. Ratifikationsprocessen pågår. Det går inte att i detta skede kräva att en ny klausul ska kopplas till fördraget. Dessutom ändrar inte Lissabonfördraget förutsättningarna för den svenska modellen, där kollektivavtal och en tydligt reglerad konflikträtt står i centrum. Fördraget erkänner uttryckligen arbetsmarknadens

parters betydelse och respekten för deras självständighet. Genom EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, som blir rättsligt bindande genom Lissabonfördraget, lyfts flera av de rättigheter som arbetstagare har på arbetsmarknaden fram. Lissabonfördraget innebär också att det politiska beslutsfattandet inom EU blir effektivare. EU blir ett bättre fungerande samarbete.

En realistisk väg framåt på EU-nivå är att fortsätta arbeta med bättre genomförande av utstationeringsdirektivet och utbyte av information mellan medlemsstaterna. Det pågår viktiga insatser med dessa frågor inom EU. Bland annat har kommissionen meddelat en rekommendation om ökat administrativt samarbete i frågor om utstationering. Sverige kommer att delta – och delta aktivt – i den högnivågrupp som är på väg att startas på kommissionens initiativ och som ska jobba med tillämpningen av direktivets regler i medlemsstaterna. Jag är övertygad om att detta arbete kommer att innebära viktiga framsteg. Jag kan också passa på att nämna att kommissionen just nu arbetar på att ta fram ett ”socialt paket” som kommer att presenteras i slutet av juni.

Herr talman! Regeringen deltar aktivt i diskussionen om det sociala Europa och de olika välfärdsmodeller som ryms inom unionen. Vid toppmötet i Bryssel i juni kommer statsministern att diskutera de frågor som står på dagordningen för mötet. Statsministern kommer som vanligt att vid informella samtal sprida kunskap om och förståelse för den svenska modellen och vår inställning vad gäller lönedumpning.

Anf. 2 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det är ju brukligt att tacka för svaret, så jag börjar med det: Jag tackar för svaret! Men jag måste samtidigt också säga, och jag säger det direkt, att svaret inte duger. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att inte statsministern har valt att använda sin tid så att han själv svarar på denna interpellation som jag har ställt och som faktiskt handlar om vad han tänker göra på toppmötet i Bryssel.

Det är nämligen inte vilken fråga som helst som vi diskuterar i dag. Det är en fråga som på alla sätt är avgörande inte bara för svensk fackföreningsrörelse utan också för stora delar av det många av oss kallar den svenska modellen. Men om man menar allvar med att försvara den måste man förstå vikten av de fria fackföreningarnas möjlighet att agera för de villkor som ska vara gällande i Sverige. Det är inte vilken fråga som helst; det är en fråga som kräver väldigt mycket ord men också handling.

Svaret duger inte heller, tycker jag, av några andra skäl. Det krävs en helt annan analys och ett helt annat engagemang av den svenska regeringen – ett agerande och en tydlighet som jag helt saknar i svaret.

Jag vill ta två exempel på det. Det ena är en mening som arbetsmarknadsministern nu har läst upp. Den lyder så här: ”Jag, liksom arbetsmarknadens parter, är övertygad om att vi kan lösa konsekvenserna av domen genom åtgärder på nationell nivå.”

Jag vill också återge två meningar i en artikel som jag, Sven-Erik Österberg, ordföranden i LO och ordföranden i TCO har skrivit. Där skriver vi så här: Men ändringar i svensk lag kan inte åtgärda alla de fundamentala problem som har uppstått efter EG-domstolens beslut. Domarna kräver dessutom behov av revideringar av EU:s lagstiftning, vilket måste drivas på av den svenska regeringen.

Det är min ena mycket allvarliga invändning. Arbetsmarknadsministern gör en helt annan tolkning av vad två riktigt starka, viktiga parter själva säger, nämligen att det inte räcker med det vi kan göra på nationell nivå.

Min andra kommentar handlar om det som sägs om vad statsministern ska göra. I svaret står det så här: "Regeringen deltar aktivt i diskussionen om det sociala Europa och de olika välfärdsmodeller som ryms inom unionen." Det var intressant, men jag vill inte höra hur man diskuterar olika modeller utan hur man försvarar den svenska modellen.

Sedan meddelar regeringen att vid toppmötet i juni kommer statsministern att diskutera de frågor som står på dagordningen. Det är en intressant upplysning. Sedan säger man att statsministern kommer att, som vanligt vid informella samtal, sprida kunskap om och förståelse för den svenska modellen. Jag tycker uppriktigt sagt inte att det duger på något enda sätt.

Jag tycker att det här andas anmärkningsvärd passivitet och lojhet. Vad som kvarstår är frågan om regeringen på allvar förstår den berättigade oro som finns långt ute i Sverige och den debatt som förs ute i Europa.

Jag vill ta upp två frågeställningar. Den ena är att jag fortfarande kräver att regeringen i EU vid varje möjligt tillfälle inte bara informerar om och skapar förståelse för utan försvarar och tar upp vikten av den svenska modellen. Den andra är att jag undrar om arbetsmarknadsministern skulle kunna hälsa statsministern, när han träffar honom nästa gång, att det är nödvändigt att han agerar tydligt på toppmötet i Bryssel och inte bara informerar utan försvarar den svenska modellen. De två sakerna vill jag ha en kommentar till vid nästa tillfälle.

Anf. 3 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! För artighetens skull ska jag också tacka för svaret på min interpellation. Tyvärr måste jag nog säga att jag inte är nöjd med svaret, och annat var väl inte väntat.

I ministerns svar står det: "Jag, liksom arbetsmarknadens parter, är övertygad om att vi kan lösa konsekvenserna av domen genom åtgärder på nationell nivå, det vill säga genom ändringar i lagstiftning och genom en anpassning av kollektivavtalen för dessa situationer."

Om det ändå hade stannat där och inte fortsatt med de skrivningarna tror jag att flera hade kunnat se detta som ett positivt svar från ministern, men så är det inte.

Sedan sprids det en oro om man går ännu längre ned i svaret där det står: "Modellen vilar i hög utsträckning på att det är arbetsmarknadens parter som genom förhandlingar sätter lönerna. Med den utgångspunkten är det för närvarande inte aktuellt med lagstiftning. I stället bör jag avvakta". Vän av ordning funderar då vad som ligger bakom ordet "avvakta" och att jag inte är nöjd.

Vad är det som ministern väntar sig av utredaren? Är det att han ska komma fram med de förslag som ministern kanske inte vill framföra här i kammaren i dag? Därför vill jag gärna ha svar på de här frågorna.

För mig är det viktigt att vi slår vakt om den svenska modellen. Den uppfattningen tror jag att jag delar med alla Sveriges löntagare. Oron är stor inför vad som kommer att hända. Regeringen är inte trovärdig här.

En stor arbetarrörelse och en stor fackföreningsrörelse är emot detta. Det går inte att bara kringgå detta.

Därför hade det varit mycket bättre om vi hade kunnat få någon typ av viljeinriktning från utredaren innan vi här i kammaren ska besluta om Lissabonfördraget. Jag håller också med om att man kanske inte ska sätta dessa två tillsammans, men det hade ändå varit snyggt om man hade skyndat på utredningen. Vi ska inte blanda in andra saker, men det går väldigt lätt att fatta beslut om stora skattesänkningar för vissa personer utan att man har utrett det. Därför hade man kanske kunnat skynda på den här utredaren så att vissa saker hade kunnat komma fram som hade lugnat de svenska löntagarna. Därför tycker jag att det är viktigt att de svenska löntagarna får ett besked om utredningens förslag innan riksdagen beslutar om Lissabonfördraget.

Min fråga till ministern blir: Kommer ministern att se till att vi får ett svar från utredaren innan vi går till beslut om Lissabonfördraget? Det behöver inte vara något färdigt utkast, utan det räcker med en viljeinriktning. Vad vill man göra av detta? Jag tror att det vore viktigt för alla oss som känner oro för detta.

Anf. 4 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag får väl också börja med att tacka för svaret. Tyvärr är svaret vad man kunde förvänta sig av en regering som alltid är så oerhört snabb när det gäller att förändra löntagarnas villkor men som, som vanligt, inte gör sig någon brådska när det gäller att gå till försvar när villkoren för svenska löntagares ställning på arbetsmarknaden hotas.

Den här Lavaldomen skakar själva grunden för den svenska modellen på arbetsmarknaden. Efter den här domen är det inte självklart att svenska löner och arbetsvillkor ska gälla för arbete i Sverige. Det skakar naturligtvis också förtroendet för EU. Vi som var aktiva i ja-kampanjen för EU gav väldigt tydliga besked till de människor vi träffade då om att den svenska modellen med svenska kollektivavtal ska gälla på svenska arbetsplatser även framöver.

För några år sedan hade vi en intensiv debatt i Europa om tjänstediaktivitet. Där fick vi ett stort stöd och en stor majoritet inom hela EU-kollektivet för att det inte skulle förekomma lönedumpning. Vi skulle, i enlighet med vad vi tidigare sagt, kunna upprätthålla svenska löner och arbetsvillkor i Sverige, precis som andra länder inte skulle behöva vara med om någon dumpning.

När nu EG-domstolen kommer med en helt annan tolkning av rättsläget rubbar det förtroendet för hela det politiska systemet både i Sverige och i EU. Därför tycker jag att regeringens senfärdighet är så väldigt olycklig. Man väntar i månader med att tillsätta en utredning. Sedan ger man utredaren en onödigt lång tid på sig i en i grunden ganska okomplicerad fråga. Det kommer att kasta en mörk skugga över hela debatten om Lissabonfördraget.

Men jag tycker inte att det är det största problemet, utan det största problemet i det här sammanhanget är att vi har ett osäkert rättsläge i dag. Jag träffade en facklig ombudsman i går som beskrev flera tillfällen när han försökt att teckna avtal med utländska företag som sagt att det behöver man inte göra. Man behöver inte teckna något kollektivavtal, och

sedan hänvisar man till Lavaldomen. Och för varje dag som går förvärras det här läget.

Därför är det som jag ser det helt nödvändigt att utredaren får direktiv av regeringen att komma med ett delbetänkande tidigt i höst och att regeringen tidigt i höst ger klart besked om vilka ändringar man vill göra i utstationeringslagen, i lex Britannia, och framför allt hur regeringen tänker agera i EU i den här frågan.

Jag tycker att det är ett anständighetskrav att man ger klara besked om de här frågorna innan vi ratificerar Lissabonfördraget. Jag tycker också att det är ett anständighetskrav att man ger klara besked om det här så att vi får slut på den osäkerhet på arbetsmarknaden som råder i dag. Det är en ohållbar situation för de fackliga organisationerna att försöka upprätthålla ordning och reda på arbetsplatserna när vi har ett så osäkert rättsläge. Vi måste komma ifrån den här situationen så snabbt som möjligt. Vi kräver att regeringen agerar snabbt i den här frågan. Den tål inte att dras i långbänk.

Anf. 5 LARS MEJERN LARSSON (s):

Herr talman! Den uppmärksamhet som villkoren för landets löntagare har fått efter den så kallade Vaxholmsdomen är svår att finna motsvarighet till i riksdagsdebatten under säkert de senaste 20 åren. Då menar jag naturligtvis inte intresse från oss i opposition, utan då menar jag regeringspartiernas företrädare.

Många som hörs i debatten efter domen tycks tro att det här handlar om juridik. Ingenting kan vara mer fel. Det handlar om de anställdas rätt till rättvisa löner, ett bra försäkringsskydd och en god arbetsmiljö, allt det där som företag som inte vill teckna några avtal konkurrerar med.

Tyvär kan jag konstatera att det är många som inte har bilden klar för sig när det gäller Vaxholm, till och med ledamöter i den här kammaren, som annars brukar vara så välinformerade. Företaget hade inget kollektivavtal när konflikten startade. Kollektivavtal i ursprungslandet tecknades dagen innan man skulle träffa Byggnads lokala representanter för att förhandla om svenskt kollektivavtal.

Herr talman! Fram till för två månader sedan var jag ordförande för Byggnads avdelning i Värmland, och där kom jag i kontakt med problematiken på nära håll. I Karlstadstrakten var det polska byggnadsarbetare som jobbade tolv timmar om dagen sju dagar i veckan för en timpenning på 35 kronor. De hade 35 kronor i timmen. Där fanns en polsk byggnadsarbetare som heter Tomasz Kunchanny, som fick en lön på 20 kronor i timmen.

Men det handlar inte bara om löner. Man möter också arbetskraft som bor under vidriga förhållanden ute på arbetsplatsen på madrasser bland byggmaterial eller i baracker på någon kvadratmeter utan vatten. Men det kanske värsta är att företaget inte bryr sig om arbetsmiljön. Att inte bry sig om arbetsmiljön är en konkurrensfördel i dag, och för mig får aldrig de anställdas villkor bli ett konkurrensverktyg.

Att flertalet av majoritetens riksdagsledamöter så klart tar avstånd från svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad gör att de fackliga organisationerna står ensamma i kampen mot globaliseringens avarter eftersom en majoritet av de folkvalda ifrågasätter kampen för svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad.

Herr talman! I ministerns interpellationssvar, som Mona också citerade, står det att man vill "lösa konsekvenserna av domen genom åtgärder på nationell nivå, det vill säga genom ändringar i lagstiftningen och genom en anpassning av kollektivavtalen för dessa situationer". Jag undrar: Hur menar ministern att kollektivavtalen ska anpassas? Kontentan av det här agerandet torde bli att regeringen lägger fram ett förslag om lagstadgade minimilöner i Sverige.

Konsekvenserna av Lavaldomen är svårtolkade, men det är oerhört viktigt att vi som vill ha trygga arbetsplatser och konkurrensneutrala villkor för de företag, stora som små, där landets löntagare arbetar måste fortsätta hävda svenska kollektivavtal på svensk arbetsmarknad.

Detta borde ministern ha talat om, men det gör inte regeringen i något forum, varken inom landets gränser eller ute i Europa. Om inte ministern vill ge oss som deltar i debatten ett besked i dag borde i alla fall landets småföretagare och löntagare som lyssnar framför radio- och tv-apparater och åhörarna på läktaren få ett besked.

Anf. 6 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Tack så mycket, ministern, för svaret! Men jag måste säga att jag inte alls känner mig lugn med det svar som jag har fått.

I en så viktig fråga jobbar inte den svenska regeringen kraftfullt för kollektivavtalsmodellen, som är så enormt viktig att bibehålla. En sak till som är anmärkningsvärd i dag är att min partiledare Mona Sahlin inte får svar av statsministern i den här frågan.

I Sverige borde vi se ett verkligt stort engagemang från regeringens sida på europeisk nivå, men det är någonting vi inte alls får se.

Jag har alltid med mig historien i politiken, och i denna fråga speciellt den kamp som våra fackliga kamrater har haft för arbetarnas rättigheter.

Ni sade i valrörelsen att ni var det nya arbetarpartiet, men minister Littorin, det rimmar väldigt dåligt med det agerande som ni håller på med i svensk politik i dag. Ni gör allt för att se till att mina fackliga kamrater ska få det allt sämre. Ni håller på att radera den svenska modellen, som runt om i världen är mycket ansedd.

Det är i många debatter fokus på enbart Byggnads i den här frågan, men vi får inte glömma att det även handlar om kommunalarna och Handels, och framför allt handlar det om småföretagarna, minister Littorin. Jag får samtal varje dag från småföretagare som oroas så för den svenska politik som ni för i det här landet nu. Hur ska de kunna ha kvar sina företag i framtiden om ni inte ser till att fixa den här frågan? Ministern kan stå här och le i dag, men det är allvar, Littorin.

Nu är det så, arbetsmarknadsministern, att det här är en strategi att slå håll på den svenska modellen och att vara så passiv från den svenska regeringens håll att ni får lönedumpningar på den svenska arbetsmarknaden. Med er politik slår ni hela tiden på dem som redan ligger.

Som en partivän sade: I EU-valrörelsen sade alla att kollektivavtalen inte skulle drabbas, och nu gäller det verkligen att vi politiker står upp för det.

Jag vill höra ministern säga till oss här i kammaren i dag att han kommer att lösa det här innan vi ska anta fördraget här i kammaren. Eller är det så att det här är ministerns och regeringens strategier för lönedumpning? Eller är det kanske så att det är en splittring i regeringen?

Partivännerna i EU verkar ju inte alls vara för att lösa den här frågan. Regeringen står i talarstolen och säger att man värnar kollektivavtalen, men man visar det inte på europeisk nivå.

De slåss inte för den här frågan i Bryssel, herr minister Littorin. Du har ansvaret, och det är du som ska ta det nu. Och säg inte en sak här i kammaren och gör någonting annat, som du hela tiden gör! Stå upp för kollektivavtalen! Runt om i vårt land, både bland fackföreningskompisar och bland småföretag är man livrädd för att du inte ska ta ditt ansvar. Så det är dags nu, minister Littorin. Se till att kämpa för att vi kan ha den svenska modellen kvar! Du har ju i många debatter sagt att du värnar den svenska modellen.

Den här frågan visar verkligen en tydlig konflikt i svensk politik. Det är en konflikt mellan höger- och vänsterpolitik, och det är samma gamla moderater som det alltid har varit. Det är inte några nya moderater. Ta ditt ansvar!

Anf. 7 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag vill också börja med att tacka för svaret. Det var väldigt intressant att noga läsa det. Jag vill också, som de andra, meddela att jag inte är nöjd med det. Det var inte det svar jag hade hoppats på.

Jag vill också passa på att så här inledningsvis i den första omgången ta upp fem krav som LO riktade till statsminister Fredrik Reinfeldt den 28 april. Eftersom alla kraven men speciellt det om det sociala protokollet sammanfaller med detta läser jag upp dem.

Det handlar för det första om att agera för likabehandling i enlighet med reglerna på svensk arbetsmarknad, för det andra att agera för att balansen mellan grundläggande rättigheter och fri rörlighet återupprättas i Europa, för det tredje att agera för att i ministerrådet stödja den europeiska fackföreningens krav på ett socialt protokoll, för det fjärde att agera för att utstationeringsdirektivet ändras i syfte att uppnå likabehandling och för det femte att agera för att bemanningsdirektivet antas för att uppnå likabehandling.

Eftersom det numera tydligen är arbetsmarknadsministern som även svarar på frågor ställda till statsminister Fredrik Reinfeldt vänder jag mig till arbetsmarknadsministern och hoppas få ett bra svar.

Jag vill gå in närmare på svaret och konstaterar att ministern säger att ”den utredning som tillsatts med anledning av Lavalmålet kommer att arbeta med utgångspunkten att den svenska modellen i så hög utsträckning som möjligt ska kunna tillämpas i framtiden även i fall av utstationering av arbetstagare till Sverige, samtidigt som EG-rätten fullt ut respekteras. I den mån åtgärder behöver vidtas för att den svenska modellen ska bevaras och att svenska kollektivavtal ska kunna tillämpas, så kommer jag att verka för att så sker samtidigt som EG-rätten fullt ut respekteras.”

Det är precis det som det handlar om, nämligen vad som är underordnat och vad som är överordnat. Är de så kallade fyra friheterna – varor, tjänster och kapital samt människor i den fria rörlighetens namn – överordnade? Det är nyckelfrågan. Det handlar om respekten för den fria förhandlingsrätten och att svenska kollektivavtal ska gälla på arbetsplatserna i Sverige.

Senare i samma svar förs ett resonemang om minimilöner och att de inte skulle underkännas, samt att EG-domstolen konstaterar att det ska

finnas transparens och förutsebarhet och att det är arbetsmarknadens parter som ska se till det. Det skulle innebära att hela systemet med ackordsförhandlingar blev oerhört svårt att driva med anledning av svaret och det som EG-domstolen sagt. Det finns ingen förutsebarhet när två parter möts och ska diskutera löner och allmänna anställningsvillkor vad gäller ackordsförhandlingar. Det var precis det som hände i Laval-fallet i Vaxholm, och sedan säger man att det ska vara förutsebart. Det är den andra nyckelfrågan.

Jag har bett riksdagens utredningstjänst titta på vad det finns för material kring Laval-fallet, vilka *non-papers* det finns och vad som finns om just transparensen. Det visar sig att ministerrådet inte lämnat något yttrande i ärendet. Agerade vi där, arbetsmarknadsministern? Var det möjligt? Det innebär att inga rådsarbetsgrupper eller arbetsgrupper i Coreper har behandlat Laval-målet.

Inte heller lämnar Europaparlamentet något yttrande även om de senare diskuterat frågan vid olika tillfällen, vilket även EU-kommissionen gjort. Likadant var det vid träffen inför EG-domstolens förhandling den 9 januari 2007. Om man frågar efter papper från det svenska Utrikesdepartementet finns där inga protokoll, inga rapporter från dessa möten. Det som finns är diarieförda dokument om mötesinbjudningar, närvarolistor och liknande.

Lätta på förlåten nu, arbetsmarknadsministern. Ta chansen, sätt ned foten och säg att nu ska svenska kollektivavtal gälla på svenska arbetsplatser, och det ska den borgerliga regeringen se till.

Anf. 8 LARS OHLY (v):

Herr talman! Jag har inte ställt någon interpellation och känner mig därför inte förpliktad att tacka arbetsmarknadsministern för svaret. I stället vill jag tacka interpellanterna för denna möjlighet att diskutera kollektivavtal och konflikträtt. Det är ju inte vilka frågor som helst.

Konsekvensen av EG-domstolens domar i både Vaxholmsfallet och Ruffertfallet blir att löntagare från andra länder inte har rätt till samma lön som värdlandets kollektivavtal ger inhemska löntagare. Det kommer att leda till social dumpning och till att seriösa företag konkurreras ut. De som följer kollektivavtalen och ger rimliga villkor kommer inte att kunna vinna några anbudsupphandlingar.

Då frågar man sig: Är regeringen egentligen ganska nöjd med EG-domstolens domar? Så säger man naturligtvis inte, men det Sven Otto Littorin säger i talarstolen pekar mot att man egentligen tycker att det är ganska bra att EG-domstolen ifrågasätter den svenska arbetsmarknadsmodellen. Arbetsmarknadsministern säger nämligen att EG-rätten ska respekteras fullt ut.

Vidare säger arbetsmarknadsministern att vi ska avvakta Lavalutredningens bedömningar och förslag. Det ska vi vänta med till den 15 december. Ja, då är sannolikt Lissabonfördraget genomtröskat i riksdagen. Vi har inga möjligheter att påverka EU. Vi har inga möjligheter att begära ett undantag. Arbetsmarknadsministern vill inte ha en social klausul utan säger att Lissabonfördraget innebär att löntagarnas rättigheter stärks, för där lyfts flera av dessa rättigheter fram.

Då talar Sven Otto Littorin mot bättre vetande. Margot Wallström har nämligen sagt att kommissionen anser att rättspraxis inte på något sätt

kommer att påverkas av att Lissabonfördraget antas. Ministern säger också att regeringen deltar aktivt i diskussionerna om ett socialt Europa. Det är inte värt mer än orden som uttalas.

Jag är rädd för att Sven Otto Littorin och regeringen är ganska nöjda. Här kommer EG-domstolen och ifrågasätter svensk arbetsmarknadsmodell, kollektivavtal och konflikträtt, och svenska löntagare ska tvingas acceptera försämringar med hänvisning till att Europeiska unionen har fattat beslut.

Jag är ganska nöjd med denna interpellationsdebatt, för den visar att Socialdemokraterna, och i artiklar i dag även LO och TCO, tydligt närmat sig Vänsterpartiets hållning. Detta är inte en fråga som enbart kan lösas nationellt. Mona Sahlin sade tidigare i talarstolen att det inte räcker med vad Sverige kan göra på nationell nivå. Det är helt rätt. Det är så sant som det är sagt. Vi måste göra mer än så.

Frågan är vad vi ska göra. EG-domstolen dömer med EU:s fördrag som grund. De bryr sig inte om svensk lagstiftning. Har ni hört på maken? De bryr sig inte om vad vi fattar för beslut genom lex Britannia eller andra lagar som Sveriges riksdag handhar. Det struntar de högaktingsfullt i. De dömer med EU:s fördrag som grund. Därför är det endast en ändring av fördraget eller ett juridiskt bindande undantag som ger oss ett fullgott skydd. Det är den enda linje som finns för att förhindra att EG-domstolen i liknande fall i framtiden dömer mot svenska löntagares intressen.

I grunden handlar konflikten om vilken inställning man har till EU. Har man en aktivistisk, påverkande inställning eller en passiv inställning som innebär att man tyst och stillatigande accepterar diktaten från EU:s institutioner? Det är den linje som arbetsmarknadsministern förespråkar. ”Fullt ut respekteras” var citatet om EG-rätten. ”Fullt ut respekteras” innebär att vi lägger oss platt, att vi inte tänker bråka, men i ord tänker vi säga att vi står fast vid den svenska modellen.

Ett krav på undantag skulle väcka uppmärksamhet i hela unionen. Det vore att påverka EU och inte bara passivt och stillatigande acceptera när Europeiska unionen ifrågasätter svenska löntagares rättigheter. Det är en modell som vi förespråkar.

I detta anförande instämde Josefin Brink och Lena Olsson (båda v).

Anf. 9 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Också jag vill passa på att tacka för att dessa interpellationer ställts så att vi får tillfälle att återigen debattera denna viktiga fråga.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen kritiserat det som vi upplever som regeringens nonchalanta sätt att hantera den allvarliga situation som uppstått efter Lavaldomen. Nonchalansen visade sig senast i gårdagens debatt i kammaren då Sven Otto Littorin sade att han inte kan kosta på sig att längta tillbaka till det rättsläge som gällde före Lavaldomen.

För landets hundratusentals byggnadssnickare, betonggjutare, elektriker och alla andra som jobbar i branscher som är utsatta för internationell konkurrens ser situationen lite annorlunda ut. För dem gäller att de inte har råd att anpassa sig till det rättsläge som uppstått efter Lavaldomen. Det är nämligen deras löner, deras arbetsvillkor och i förlängningen deras jobb som hotas av den domen. Detsamma gäller för arbetare runt om i

hela Europa, också i de länder varifrån utstationerade arbetstagare vanligen kommer hit, till exempel Baltikum och Polen. De har inget intresse av att skickas runt som reavaror i EU efter att domen slagit fast att de inte har samma rättigheter som exempelvis svenska löntagare.

Till skillnad från hela den europeiska fackföreningsrörelsen och sakkunniga jurister hävdar arbetsmarknadsministern att här inte finns några som helst problem med EU:s lagstiftning, att det här är en helt och hållet nationell fråga som vi ska lösa genom att anpassa vår lagstiftning och vår kollektivavtalsmodell till EU:s krav.

Det är häpnadsväckande. Tänk om ett politiskt parti här i riksdagen skulle föreslå att vi ska besluta hur kollektivavtalen ska vara utformade! Det skulle framstå som närmast bisarrt.

Sven Otto Littorin talar gärna och ofta här om hur mycket han beklagar utfallet i Lavaldomen. Jag skulle vilja säga att de där tårarna luktar ganska mycket krokodil så länge ministern inte är beredd att lägga två strån i kors för att undanröja domens effekter på allvar. Det som krävs är en förändring av lagstiftningen på EU-nivå. Det är fler och fler som instämmer i detta; det är väl snart bara ministern och hans anhang i regeringen kvar.

Eftersom det var tolkningen av EU-fördragets förbud mot hinder för den fria rörligheten som gjordes till fackets och kollektivavtalens nackdel är det också på EU-fördragsnivå som problemet måste åtgärdas. Om det nu är så att regeringen beklagar utslaget i Laval-målet borde den därför nu passa på att kräva hundra procentiga ovillkorliga garantier för att vår kollektivavtalsmodell och vår strejkrätt inte står under EG-domstolens kontroll. Det var det löftet vi fick när vi gick med i EU. Det borde vi rimligen kunna kräva också nu.

Därför skulle jag vilja ställa en fråga arbetsmarknadsministern, eftersom han hittills inte har varit villig att försöka få till stånd ett sådant här undantag och sådana här garantier för kollektivavtalsmodellen. Han vill under inga omständigheter lyfta upp det här på fördragsnivån.

Kan arbetsmarknadsministern här och nu lova Sveriges fackföreningsrörelse och Sveriges löntagare att EG-domstolen inte kommer att återkomma med nya domar mot fackliga stridsåtgärder med mindre än att vi får garantier för vår kollektivavtalsmodell i Lissabonfördraget?

Anf. 10 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska inte upprepa konsekvenserna av domen och så vidare. Det är det många talare som har gjort före mig här. Dock kan jag konstatera att den dom som kom den 18 december förändrade mycket av bilden av hur svensk arbetsmarknad fungerar, inte minst hur den fungerar när utländsk arbetskraft är här och arbetar tillfälligt. Det har skapat mycket oro ute i samhället. Min känsla är att både arbetsmarknadsministern och regeringen i sin helhet inte vill se den oro som finns.

Jag var på möten i förra veckan och träffade bland andra fackliga företrädare. Även småföretagare är mycket oroade, precis som någon annan sade här. Vad är det för rättsläge som gäller?

Vi har sett en massa tolkningar av domen – både seriösa och mindre seriösa, kanske man kan säga. De drar åt olika håll. Svenskt näringslivs tolkning var att det nu i princip är fritt fram att betala utländsk lön för dem som jobbar här. Den myten lever de på, och naturligtvis sprids den i

kretsar. Det är därför det är svårt att få kollektivavtal, precis som det redovisas här. Och det är klart; om detta sätter sig – varför ska man då skriva på ett svenskt kollektivavtal om man kan jobba efter ett annat som är mycket billigare? Det är så resonemanget går.

Det är här ministerns ansvar kommer in tillsammans med hela regeringen. Det är ni som sitter på ansvaret. Se till det! Ni säger offentligt att ni värnar den svenska modellen och ska slå vakt om kollektivavtalet. Men så visa det då i handling, arbetsmarknadsministern!

Som jag sade tidigare i en debatt här visar rapporter vi får från Europa att arbetsmarknadsministern tiger när han är nere i EU. Han säger ingenting. Hans kollega, EU-ministern Cecilia Malmström, sade så här i en debatt till Ulf Holm när han bad att vi skulle få ta del av det ni gör i EU: Vi lyfter luren och ringer ibland! Det är klart att man inte ska registrera telefonsamtal; det har vi noterat förut. Men det är ju bra om allmänheten får se vad som händer på området och vad regeringen gör.

När dessutom Socialdemokraternas partiordförande begär en debatt är det inte för att debattera det här en gång till med arbetsmarknadsministern. Det är därför att frågan är av en sådan vikt. Här hade statsministern en chans att redogöra för vad han tänker göra åt det här, hur han står för den svenska modellen och vad han är beredd att göra. Det hade varit ett ypperligt tillfälle att dämpa den oro som finns ute i samhället på området och säga att här är en regering som står upp för det här. Vi håller oss inte bara till den dagordning som är redovisad, utan jag är till och med beredd att lyfta upp en fråga på dagordningen eftersom den är så viktig. Så hade statsministern kunnat säga.

Dessutom finns det en alldeles ypperlig chans för regeringen och arbetsmarknadsministern att bilda allianser nere i Europa. Ni älskar ju allianser. Det har ni sagt här. Ni är till och med beredda att satsa 4 miljoner på att tala om för svenska folket hur bra den svenska alliansen är. Det läste jag häromdagen. Bilda en allians med tyskarna, irländarna och alla andra som är oroad för att andra löner kan gälla när man kommer in i det här! Det är ett alldeles ypperligt tillfälle.

Jag tror att vi är överens, du och jag, Littorin, om att det inte räcker med att bara göra förändringar i den svenska lagen. Om vi långsiktigt ska dämpa oron för att det inte kommer en ny dom som sätter in andra köpar i hjulet i den svenska modellen bör man också ha ett ställningstagande från EU. Där bör det tydligt klarläggas att kollektivavtalen, precis som det står i utstationeringsdirektivet i sig, också kan vara en modell som gäller. Detta måste tydliggöras så att också EG-domstolen förstår det när den dömer.

Det arbetet måste göras med kraft, och där har arbetsmarknadsministern och även hans statsminister ett stort ansvar. Vi vill ha ett förtydligande om vad ni verkligen tänker göra där. Det svar som kom i dag dämpar inte oron. Det späder möjligtvis bara på den.

Anf. 11 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill sälla mig till mina partikamrater som har tackat interpellanterna som interPELLERAR om denna fråga i dag.

Jag är också den första att skriva under på att detta är en alldeles särskilt viktig fråga. Jag är företrädare för ett arbetarrörelseparti där själva grunden är den svenska modellen. När arbetarrörelsens grundfundament

håller på att rubbas tycker jag, som bland andra Sven-Erik Österberg har sagt här, att det nog hade varit på sin plats att statsministern hade varit här. Det var ju han som fick frågan.

När det gäller det nya arbetarpartiet, som ni nu vill kalla er och som ni gjorde en stor poäng av i valrörelsen, skulle vi från etablerade arbetarörelsepartier kunna ställa oss en fråga – vi som vet vad vi pratar om. Det gäller det här med åtgärder för att rädda den svenska modellen. Man håller på att krama ihjäl sig med den. Man ska krama ihjäl modellen, säger man, innan domarna har kommit.

Men sedan börjar det bli lite annorlunda. Då kommer frågan man kan ställa sig. Nu passar det tydligen helt plötsligt jättebra att utreda. Vi har sett massvis med förslag som bara klubbas rätt genom den här riksdagen utan någon utredning alls. Men nu går det tydligen bra att utreda, och utredningen ska hålla på till den 15 december. Man ska utreda den nationella lagstiftningen, fast vi nu tillhör EU. Vi ska liksom stå oberoende från det. Jag förstår inte ett smack av det här, Littorin.

När det gäller Lissabonfördraget har man nu en ypperlig chans att visa att man kramar ihjäl dessa kollektivavtal och den svenska modellen. Då ska man också stå upp och visa att man bevisligen gör det. En juridisk bindande avtal om ett undantag för de svenska kollektivavtalen är vad du borde förorda nu för att övertyga den svenska fackföreningsrörelsen, mig som vänsterpartist och socialdemokratin om att ni är ett nytt arbetarparti. Men det gör ni inte. Här har ni stått under interpellationsdebatter och särskilda debatter och hela tiden förhalat det här.

Jag skulle vilja fråga ministern: Anser ministern att Lissabonfördraget försämras om det kommer till stånd ett juridiskt bindande avtal om ett undantag för den svenska kollektivmodellen? Jag skulle vilja ha ett svar. Ja eller nej? Försämras Lissabonfördraget om man gör på det viset?

I detta anförande instämde Josefin Brink (v).

Anf. 12 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Också jag vill rikta ett tack till interpellanterna. Debatten i dag visar verkligen på den oro som vi känner för den svenska modellen efter de här domarna. Den visar också vår oro för om regeringen verkligen vill stå upp för den svenska modellen. Det är intressant att lägga märke till att av dem som hittills har anmält sig till talarlistan är det ingen som företräder regeringspartierna. De kanske är mindre oroliga eller så är det vi som bryr oss.

Jag begärde ordet när jag läste om statsministern i svaret. Eftersom nu statsministern inte själv vill debattera det här skriver man att statsministern som vanligt kommer att vid informella samtal sprida kunskap om och förståelse för den svenska modellen och vår inställning vad gäller lönedumpning. Det står längst ned på s. 3.

Det här räcker inte. Det håller inte. För om man vill lyfta upp något i EU-kretsar måste man se till att det åtminstone kommer på dagordningen och att det kommer upp på bordet.

Så gjorde vi parlamentariker från riksdagen som förra veckan var i Slovenien på en konferens där vi träffade representanter från EU-nämnderna i de andra medlemsländerna. Vi lyfte upp det här på dagordningen.

Vi fick en diskussion, och vi fick också med i slutsatserna att man skulle beakta olikheter i medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller.

Det är på så vis man måste arbeta i EU. Man kan inte bara säga det vid informella samtal eller när vi ringer varandra. Vi måste se till att vi på olika sätt alla lyfter upp de här frågorna.

Jag känner den oro som mina kamrater redan har redogjort för. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern i nästa inlägg kommer med lite skarpa ställningstaganden till vad det är som kommer att hända nu och att vi faktiskt kan få ett rejält besked, inte bara en massa informella diskussioner.

Anf. 13 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag har inte skrivit någon interpellation utan vill tacka interpellanterna för att de har väckt den här frågan.

I Örebro har vi ett företag som heter Sockerbullen AB som sattes i blockad av Livsmedelsarbetarförbundet för några månader sedan. Anledningen till att man gjorde det var att Livs hade medlemmar, och företaget hade inte tecknat kollektivavtal.

Man kan fråga sig med anledning av den här domen vad som hade hänt om det hade varit ett lettiskt företag som hade ägt Sockerbullen AB. Vad hade det fått för konsekvenser?

Företaget tecknade avtal med Livsmedelsarbetarförbundet, men tre veckor efter var medlemmarna uppsagda från företaget.

Det står i svaret från arbetsmarknadsministern, herr talman, att statsministern som vanligt kommer att vid informella samtal sprida kunskap om och förståelse för den svenska modellen och vår inställning vad det gäller lönedumpning. Då kan vän av ordning ställa sig frågan: Vems inställning är det som kommer att gälla?

Tidigare har vice statsminister Maud Olofsson uttalat sig i bland annat Visby om vikten av att utsätta de anställda i Sverige för lönekonkurrens. Christofer Fjellner, som är EU-parlamentariker för Moderaterna, har uttalat något liknande, att visst måste andra arbetare kunna komma till Sverige och konkurrera med det enda de kan, låga löner, herr talman. Den 30 april, dagen före arbetarrörelsens högtidsdag gick den moderata riksdagsledamoten Bengt-Anders Johansson ut tillsammans med kommunalrådet Mats Green och hyllade den uppmärksammade Lavaldomen för det man kallar kollektivavtalstvånget.

Då är min fråga, herr talman: Vad är vår inställning som arbetsmarknadsministern säger gäller lönedumpning? Är det att man är för lönedumpning? Är det de informella samtalen statsministern för i Bryssel? Eller vilken syn är det som föredras nere i Bryssel? Det skulle jag gärna vilja få svar på.

Anf. 14 TOMAS TOBÉ (m):

Herr talman! Jag hade inte tänkt att delta i interpellationsdebatten, men när vi fick ett uppkast kunde jag ändå ta chansen.

Jag vill tacka interpellanterna men även arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tycker att det är en ordning som vi kan ha i den här kammaren. Det förvånar mig något att ett antal ledamöter tycker att vi ska frågå det.

Anledningen, tror jag, till att ett flertal av framför allt borgerliga riksdagsledamöter inte är här i dag – uppenbarligen har ett flertal av de socialdemokratiska ledamöterna och även Vänsterpartiets ledamöter undgått att notera det – är att vi i går hade en särskild debatt här i kammaren när vi diskuterade de här frågorna rätt grundligt. I den debatten tycker jag att vi fick en ganska nyanserad bild, framför allt när det gällde detaljerna i fördraget och den process som nu pågår.

Personligen känner jag inte samma oro som jag tycker att oppositionen försöker att spela upp. Jag tycker att vi har valt att hantera det här på ett rimligt sätt med den utredning som är tillsatt nu för att se vad domen kommer att få för konsekvenser och vad det kan betyda för svensk lagstiftning. Jag tycker också att det är fullt rimligt att man nu för ingående samtal med parterna för att se vilka förändringar som kan krävas för att den svenska modellen ska fortsätta att fungera på ett bra sätt.

För att göra den här interpellationsdiskussionen lite mer vital kanske man, med tanke på hur många närvarande ledamöter det ändå är från oppositionen, kunde gå upp och börja redogöra för vilken linje det egentligen är som gäller från oppositionen, kanske i synnerhet från Socialdemokraterna.

Från socialdemokrater har jag hört väldigt många olika linjer under den diskussion som har pågått de senaste veckorna. Jag har hört dem som kräver att vi ska göra förändringar i utstationeringsdirektivet. Man hör dem som vill hitta undantag i fördraget. Man hör till och med dem som vill säga nej till fördraget.

Från Vänsterpartiet säger man nej till fördraget och till och med att om man inte skulle landa i det tillsammans med Socialdemokraterna skulle det hota ett regeringssamarbete. Det vore intressant om oppositionen kunde redogöra för och ge lite gemensamma besked på den här punkten. Det tycker jag skulle vara intressant.

Anf. 15 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Först och främst vill jag tacka interpellanterna och de övriga debattörerna för den här debatten liksom för debatten i går, där vi diskuterade samma sak. Det är viktiga frågor, och det är viktigt att vi diskuterar dem här.

Samtidigt blir tonläget stundtals exceptionellt högt hos några av debattörerna. Allt hotar den svenska modellen, framför allt regeringen naturligtvis. Man gör detta till en stor höger-vänster-fråga och så vidare.

Jag förstår naturligtvis att det är lockande som uppspel inför EU-parlamentsvalet och valrörelsen där att försöka identifiera någon fråga som kan öka valdeltagandet och mobilisera de egna styrkorna. Det har jag all respekt för. Jag som gammal partisekreterare hade gjort precis samma sak.

Men låt oss trots allt försöka landa tillbaka i den grundläggande frågeställningen. Låt mig först påpeka att det faktiskt var en borgerlig regering som i maj 1928 lade fram kollektivavtalslagen på riksdagens bord, i strid med socialdemokraterna vid det tillfället. Varför då? Jo, för att vi ville ha en modell med ordning och reda, förutsägbarhet och arbetsfred under avtalsperioderna.

Det är viktigt att börja i den ändan, tycker jag. Därför är det naturligt att komma tillbaka till att försvara den svenska modellen. När jag på

hösten 2006 meddelade att den borgerliga regeringen i de muntliga förhandlingarna i Laval-målet skulle fortsätta att följa samma linje som den tidigare socialdemokratiska regeringen var det en och annan som lyfte på ögonbrynen. Jag fick försvara detta ganska ordentligt, men för mig var det ganska enkelt och tydligt. Svenska avtal, svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige. Det måste vara normen.

Det är också så det ser ut i praktiken. Jag har följt med i debatten i till exempel tidningen Byggnadsarbetaren som har redovisat lite grann hur det ser ut på byggarbetsmarknaden. De illustrerar detta ganska väl. 2004 när Vaxholmsbygget pågick med upprinnelsen till den här debatten fanns det ett 60-tal utländska företag i byggbranschen. År 2006, bara ett par år senare alltså, fanns det mer än 220 sådana utländska företag på svensk byggmarknad. Av de 220 var det bara två som inte hade svenska kollektivavtal, det vill säga i huvudsak och i en allt förkrossande del är det precis på det sätt som nog många av oss här önskar, nämligen att svenska kollektivavtal gäller i Sverige. Det tycker jag är viktigt att ha med sig i grunden när man fortsätter att diskutera den här frågan.

Låt mig göra lite utvecklingar när det gäller utstationeringsdirektivet. Den hårda kärnan i utstationeringsdirektivet handlar om arbetstagarnas rättigheter i sju olika dimensioner: arbetstid, antidiskriminering och andra sådana skyddslagstiftningar.

Utstationeringslagen, som riksdagen har fattat beslut om, hänvisar till lagstiftning på sex av dessa områden, till exempel olika typer av diskrimineringslagstiftning, arbetstidslag och så vidare. Men det är ett av de sju områdena där man inte hänvisar till lag. Det rör just lönebildning. Det gör man inte eftersom vi har modellen att det är parterna som träffar avtal om löner utan politisk inblandning. Så är det, och så ska det förbli.

Det viktiga med domen, som jag ser det, är att den inte säger att svenska avtal inte kan tränga undan utländska. Det kan de visst. Det kommer de att kunna göra, och det kommer de också att göra i framtiden. Men vad domen i praktiken säger är att den enskilde måste kunna läsa ut vad avtalet ger och att utländska avtal inte alltid kan trängas undan utan hänsyn till innehållet i det undanträngda avtalet. Hur den här avvägningen ska hanteras är det som vi ska lösa på nationell nivå. Det är det vi gör genom Claes Stråths utredning.

Det finns en betydande risk att en eventuell omförhandling av utstationeringsdirektivet landar i en för den svenska modellen betydligt mindre angenäm situation än den vi har i dag. Det vill jag varna för. Jag var i London för tre veckor sedan och diskuterade Laval- domen med representanter för den socialdemokratiska regeringen i London. De var lite tveksamma till att öppna för omförhandlingar av direktivet, men sade att om de skulle göra det skulle de hamna på en linje som var rakt motsatt mot den svenska. Det är precis så det ser ut i en lång rad länder runt om i Europa. Risken är betydande att en omförhandling leder till ett resultat som är det rakt motsatta mot vad vi har hört Mona Sahlin och andra önska här i dag.

Jag ber att få återkomma i nästa runda till mer svar på en del av de frågor som har kommit.

Anf. 16 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Får jag börja med att säga att jag tycker att det är förolämpande av arbetsmarknadsministern att ta upp det här som om det bara handlade om att locka inför EU-valet. Det är lika förolämpande som att arbetsmarknadsministern säger att Moderaterna ända sedan 1928 självklart har stått bakom kollektivavtal och rätten till stridsåtgärder. Det har hänt en del mellan 1928 och 2008. Jag har under mina år i riksdagen haft ett antal debatter här i kammaren med moderater som verkligen inte uttryckt åsikten ”Upp till försvar för den svenska modellen”.

En sak är i alla fall tydlig av det Sven Otto Littorin sade nu. Han tar inte oron på allvar. Välkommen till verkligheten! Den finns där ute, och den är orolig.

Jag har ställt mina frågor till statsministern, och jag hade velat säga till honom att jag kräver ett tydligt besked om hans avsikt att ändra den svenska lagstiftningen. Jag skulle också ha sagt till statsministern att det inte räcker. Frågan måste också drivas på EU-nivå. Jag skulle ha velat säga till Fredrik Reinfeldt att han har prisat kollektivavtalen här inne men inte höjer sin röst i EU. Jag hade velat fråga honom varför han är så tyst när diskussionen hettar till i EU.

Ingen har krävt omförhandling. Du får vara nogsam när du diskuterar.

Med Ruffertdomen berörs alla löntagare i EU. Det är viktigt att säga det också i den svenska riksdagen. Därför skulle jag vilja säga till Fredrik Reinfeldt att han parallellt med en ny lagstiftning i Sverige också måste agera på europeisk nivå för att undanröja hotet om löne- och villkorsdumpning i hela EU. Jag hade velat säga till honom att jag kräver att han redan på nästa EU-toppmöte i juni aktivt tar upp denna fråga.

Med tanke på det märkliga svaret att han ska följa dagordningen skulle jag ha velat säga till Fredrik Reinfeldt: Har vi en statsminister som bara följer dagordningen i EU och inte ens vill vara med och sätta dagordningen i Europadebatten? Jag minns en moderat rapport om EU som kom för inte så länge sedan. Om jag minns rätt hette den ungefär *Mindre EU i Sverige och mer Sverige i EU*. Jag hade velat fråga Fredrik Reinfeldt: Vilket Sverige då, herr statsminister? Med en moderat statsminister som är så tyst i EU känner jag att försvaret av den svenska modellen blir ganska obefintligt.

Det hade jag velat säga till Fredrik Reinfeldt. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern hälsar honom det.

Anf. 17 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Utländska medborgare har utnyttjats när det gäller löner, anställningsvillkor och anställningsförhållanden. Vilket är nästa steg? Ska vi också utnyttja våra utländska kamrater när det gäller arbetsmiljön i det här landet? Vi som besöker arbetsplatser vet att man använder många utländska arbetstagare till att riva asbest och andra saker som är förbjudna i Sverige. Är det det vi vill med de utländska tjejer och killar som kommer till vårt land?

Svenska byggnadsarbetare har inga problem att jobba ihop med byggnadsarbetare från andra länder, absolut inte. Men vi ska jobba på samma villkor. Samma villkor ska gälla för de svenska byggnadsarbetarna och de utländska arbetstagarna.

Jag har suttit i riksdagen i 14 år, men jag har en bakgrund i byggbranschen. Jag är fortfarande anställd, så är det så att jag inte klarar av det här får jag väl gå ut på byggena. Men jag vet inte om jag klarar av det heller nu efter 14 år. I det företag där jag har min anställning har man utländska arbetstagare, utländska snickare från Polen, som jobbar i det svenska laget på samma villkor som de svenska killarna gör. Det fungerar alldeles ypperligt. Det är också ett sätt för oss att se till att man höjer lönelägena i deras länder.

Ministern! Se till att vi får ett besked, så att vi kan lugna alla dem som i dag finns ute på våra arbetsplatser, inte bara byggnadsarbetsplatser, utan många andra arbetsplatser också, att vi får ett besked mycket tidigare från utredningen. Det är en fråga jag vill ta med till ministern.

Ministern säger att det var ”vi” som lade fram förslaget om kollektivavtal 1928. Men för den skull måste inte samma högerregering slakta kollektivavtalen 80 år senare.

Till Tomas Tobé vill jag säga: Vi socialdemokrater skriver våra interpellationer utan att fråga dig. Jag visste mycket väl att det var en debatt här i går. Men innan dess hade vi skrivit våra interpellationer.

Anf. 18 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern tycker att vi har ett onödigt högt tonläge i debatten. Att det är ett högt tonläge kan bero på att det här är den viktigaste fråga för löntagarna på oerhört lång tid som vi debatterar. Det här är ingen dussinfråga, vilken som helst. Det är ingenting som berör bara ett antal svenska byggnadsarbetare. Det här berör i sin förlängning hela den svenska arbetsmarknaden och hela den europeiska arbetsmarknaden. Det här är en central fråga i hela vårt välfärdssystem. Vi tillåter oss att ha ett ganska högt tonläge när vi upplever att regeringen är oförlåtligt passiv i frågan.

Det är bråttom att agera. Att ha ett så osäkert rättsläge är förödande, både för förtroendet för hela det politiska systemet i Sverige och EU och framför allt för de faktiska villkoren för löntagarna på arbetsplatserna. Det är de facto så att det finns en osäkerhet. Även om det gick bra att teckna kollektivavtal 2007, som arbetsmarknadsministern säger i sin argumentering, är det i dag, när vi har domen på plats, svårt att teckna nya kollektivavtal. Man upplever det dagligen.

Ministern tycker att vi ska avvakta utredningen och lita på att regeringen driver frågan i EU. Det är klart att man kan göra det. Men problemet är att vi inte har förtroende för att regeringen driver frågan på rätt sätt. Trots alla vackra ord är vi många som misstänker att regeringen är ganska nöjd med domen, ganska nöjd med att man har ett osäkert rättsläge och gärna ser att frågan får ta tid.

Man kan titta på hur regeringen lägger upp argumentationen. Nu ska vi avvakta utredningen. Den ska komma i december. Om man följer normal praxis och inte skyndar på ska man väl fundera över det här ett tag i departementet. Sedan ska man skicka ut det på remiss. Man får in remissvaren och ska sammanställa och gå igenom dem. Sedan ska man väl bereda det i Regeringskansliet, och så småningom ska man skriva en proposition.

Om regeringen hanterar det här lika ”skyndsamt” som man har gjort hittills tvivlar jag på att man får till någon proposition ens under 2009. Vi

kommer att halka ännu längre bort i tiden om man hanterar detta med det tempo som vi har sett hittills. Då får vi oerhört lång tid med en osäkerhet på arbetsmarknaden som är förödande, där man skapar en praxis som gör att vi får ett A- och ett B-lag. Vi låter de oseriösa företagen som vill utnyttja detta härja fritt, så att säga.

Om den borgerliga regeringen, som Sven Otto Littorin säger, vill slå vakt om den svenska modellen med kollektivavtal på arbetsmarknaden är det faktiskt dags att bevisa det nu. Sluta att dra den här frågan i långbänk! Se till att skynda på utredningsarbetet och ge klara besked i den här frågan snabbt! Den här frågan tål inte att dras mer i långbänk.
(Applåder)

Anf. 19 LARS MEJERN LARSSON (s):

Herr talman! Det är glädjande att höra att du läser Byggnadsarbetaren, Sven Otto Littorin. Det är en mycket bra tidning. Det är bra.

Du har rätt i det du säger, att 2002 hade faktiskt de flesta avtal. Vi jobbade stenhårt för att försöka täcka arbetsmarknaden. Men det är ju för att vi ser en oro för förändring som vi debatterar i dag. Det är den jag har försökt att beskriva.

Det är lätt att säga att man älskar kollektivavtal när man inför sämre förutsättningar för att kollektivavtal ska kunna hävdas. Ministern använder inte orden svenska kollektivavtal i svaret. Han sveper med den betydligt otydligare formuleringen kollektivavtal. Då undrar jag vilka kollektivavtal ministern åsyftar. Är det kinesiska eller indiska? Vilka kollektivavtal gäller det?

För mig har det blivit tydligt att ministern står bakom företag som använder sämre sociala villkor för sina anställda som ett konkurrensverktyg för att skaffa sig marknadsandelar. Dålig arbetsmiljö och sämre löner är okej. Det är ju priset för globaliseringen, tycks regeringen anse. Men frågan är: Tycker Sveriges småföretagare och löntagare detsamma?

Jag har alltid uppfattat det som att arbetsmarknadens parter, de anställda och företagen, har haft ett gemensamt intresse av att arbeta för konkurrens på lika villkor. Men efter att ha följt Vaxholmsfallet blir jag ytterst tveksam och kan nog konstatera att arbetstagarna och deras representanter står ganska ensamma i kampen för likvärdiga villkor i konkurrens, eftersom regeringen inte orkar ta sällning i frågan vare sig i riksdagen eller i ministerrådet.

I interpellationssvaret skriver ministern: ”Den utredning som tillsatts med anledning av Laval-målet kommer att arbeta med utgångspunkten att den svenska modellen i så hög utsträckning som möjligt ska kunna tillämpas i framtiden även i fall av utstationering av arbetstagare till Sverige, samtidigt som EG-rätten fullt ut respekteras.”

Hur ska den ekvationen gå ihop? Om det hade varit möjligt hade väl domstolen inte kunnat avkunna sin dom till fackets nackdel. Är det, som det antyds i svaret, en politisk dom som inte har ett dugg med gällande regler inom EU att göra?

Vidare skriver ministern i svaret: ”När det gäller frågan om vid vilken tidpunkt jag kommer att lämna besked i fråga om vilka åtgärder som kommer att vidtas, så ska Lavalutredningen presentera sina slutsatser senast den 15 december 2008. Innan dess kommer jag naturligtvis inte att

lämna något besked om vilka lagstiftningsåtgärder som ska vidtas, eftersom det är detta som utredningen ska analysera.”

Jag kan konstatera att ministern som vanligt har en ovilja att lämna ett konkret svar på konkreta frågor. Jag som frågeställare kan nog ta det där, men landets löntagare och småföretagare måste tyvärr fortsätta att leva i ovisshet när det gäller en sådan viktig fråga som villkoren på den svenska arbetsmarknaden.

Eller är det som statsminister Reinfeldt säger: Människor är trots allt bara människor, och den ofelbara människan existerar inte. Det är väl därför vi inte får några svar i den här debatten heller. Det håller på att bli en tradition.

Anf. 20 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Tack så mycket, ministern! Det är så att politik är att ta ansvar, ministern. Jag tror att det är dags för den här regeringen att inse att de sitter i regeringsställning, i alla fall ett litet tag till.

Med en borgerlig majoritet i EU och med en borgerlig majoritet i Sverige ser vi alla försämringar och utförsäljningar. Du har ansvaret. När du säger att du älskar kollektivavtalen är det dags att visa det.

Känner ingen oro alls, säger en av Moderaternas riksdagsledamöter. Nej, det är det man kan känna är det jobbiga. Jag möter många borgare som säger: Det här är väl inte en sådan jättestor fråga.

Jag kommer aldrig att glömma den debatt vi hade förra perioden här i kammaren. Det var en hård kamp just om kollektivavtalen. Många klev upp i talarstolen och sade att LO-kollektivet tjänar för mycket. Det var vad det borgerliga gänget sade då. Och det kommer jag aldrig att glömma, Littorin. Det är därför vi känner en oro i den här frågan.

Det spelar ingen roll vad du säger, för dina kolleger i Europaparlamentet står inte upp för den här frågan så som du gör. Det är det som är frågan. Är det splittring? Är det du själv, Littorin, som tycker att kollektivavtalen är viktiga, men övriga regeringen och Europaparlamentarikerna gör det inte? Det är den stora konflikten. Våra socialdemokratiska kolleger i Europaparlamentet jobbar för högtryck med den här frågan. Vi socialdemokrater här i riksdagen är stolta över dem.

Arbetsmarknadsministern säger att han värnar den svenska modellen. Vi vet att det är många som vill försvaga på den svenska arbetsmarknaden. Er historia är väl inte den bästa när det gäller arbetarnas rätt i vårt samhälle. Det vet man om man kan den svenska historien bra.

Framtiden i Sverige handlar om att fokusera på tillväxt. Det klarar man inte genom att se till att det blir försämrade villkor för dem som arbetar ute i vårt land. Jag tänker på Handels, jag tänker på Kommunal, jag tänker på alla inom LO-kollektivet. Men stå upp nu då, Littorin! Ge oss lite besked! Göm dig inte bakom utredningar, som den här regeringen gör hela tiden. Ni har ansvar. Det är ni som sitter i regeringsställning.

Det är klart att vi känner en oro för lönedumpning. Det är ju det vi tror att ni bakom skriften och det svar du har gett oss i dag är ute efter. Nej, jag kommer aldrig att glömma förra perioden. Då var ni i alla fall tydliga. Nu gömmer ni er bakom några skrifter och ord.

Men jag vill fråga ministern i dag, det kan han väl svara oss på i alla fall: Hur långt är ministern redo att gå för att ha kvar vår modell? Hur långt är du redo att slåss för den?

Ministern säger i svaret att vi ska informera på europeisk nivå. Men vi vill inte höra någon mer information i den här frågan. Vi vill se agerande i frågan. Vi vill se agerande, ministern.

Vi socialdemokrater ställer, precis som Claes-Göran sade, vilka interpellationer vi vill, när vi vill och när vi tycker att det är viktigt. För oss är det här en otroligt viktig fråga. Vi önskar att vi slapp stå här i dag. Men tyvärr får vi lov att slåss för det här. Vi litar inte på regeringen i den här frågan. Du har ansvaret, Littorin, och det är dags för dig att börja ta det. (Applåder)

Anf. 21 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Sven Otto Littorin säger att vi letar och söker efter en stor hög av vänsterfrågor till det kommande EU-parlamentsvalet 2009. Det är inte så. Det skulle aldrig falla oss in att ta taktiska grepp i en sådan här viktig fråga. Vi socialdemokrater kämpar för löntagarnas och medborgarnas Europa.

Just när det gäller det nya arbetarpartiet Moderaterna, Sven Otto Littorin, kan du väl oss emellan ändå öppna dig lite grann. Du talar om dig själv som gammal partisekreterare. Var det du som kom på det här med det nya arbetarpartiet?

När man går förbi ert högkvarter i Gamla stan ser man inte att det hänger några skyltar där om det nya arbetarpartiet. Där står Nya moderaterna, och på glasfönstren har ni ingraverat Blå hörnan. Blå hörnan, vad står det för?

Det kanske är för att du pratar om kollektivavtal 1928 som vi står här också. Vi kan den svenska högerns historia.

I den här kammaren och i första och andra kammaren har ni sagt nej till sociala reformer, till förbättringar för arbetare och löntagare och tjänstemän i det här landet. Det är därför vi står här i dag och undrar. Det är precis som frågan man möter på fackföreningsmöten. Överallt ställs frågan: Kan man lita på Moderaterna? Det är den fråga du ska besvara här i dag. Likaså undrar jag: Är ni fyra partier i den borgerliga regeringen, den så kallade alliansen, överens om tagen?

Man hör nämligen Maud Olofsson som näringsminister. Man hör Cecilia Malmström som EU-minister. Nu hör vi dig. Vi har tidigare hört Fredrik Reinfeldt när han har varit hos EU-nämnden. Han vill inte springa med små gula lappar och små krav till EU och Bryssel.

Man kan väga samman plus efter lika lång tid som Brandins 14 år i riksdagen. Det är klart att man undrar när man under alla de här åren har hört hur alla borgerliga riksdagsledamöter har uttalat sig om att vi just ska kunna ha ett socialt, ett rättvist och ett solidariskt Sverige.

Vidare har ni börjat kraftfullt i Sverige med stora sänkningar i sjuk- och arbetslöshetskassa, privatiseringar, utförsäljningar och så vidare. Det är klart att vi undrar: Har ni det tankearbetet med er när ni åker ned till Bryssel? När man sedan försöker få det klarlagt via riksdagens utredningstjänst finns det ingenting, *no papers*. Sedan pratar ni om transparens och så vidare. Det är det vi på något vis måste få klart för oss.

Driv inte den här frågan för långt! Tomas Tobé frågar: Är ni överens i oppositionen? Det är så i socialdemokratien, i arbetarrörelsepartiet, att vi får lov att diskutera frågor. Det är därför vi står här. Vi har kanske inte

precis samma nyans i själva frågeställningen eller i slutfasen, för den är inte slut.

Det viskas här om 88 röster när det gäller ratificeringen av Lissabonfördraget. Även om jag inte vill göra den kopplingen är det klart att det ställs frågor om det. Vad betyder detta och så vidare? Sätt inte din egen och även min statsminister i den tråkiga positionen!

Den 22 april 2008 var det en diskussion i EU-parlamentet om just Laval-målet, alltså efteråt. Fyra svenska Europaparlamentariker deltog i debatten, bland annat Jan Andersson från PSE. Han anförde, när det gällde det här med social dumpning och det som herr Barroso och herr Špidla sade om att strejkrätten inte är underordnad den fria rörligheten, att förslagen inte räcker till.

När minister McCreevy den 17 april svarade skriftligt på en fråga om fackets rättigheter sade han: Fackföreningar kan fortsätta att vidta fackliga stridsåtgärder förutsatt att dessa motiveras av legitima mål som är förenliga med EG-rätten.

Det var precis det jag frågade dig tidigare när det gäller det svar som du lämnat. Vänligen svara på det! Är det underordnat, eller hur ligger det till med den fria rörligheten?

Anf. 22 LARS OHLY (v):

Herr talman! Jag sade i mitt första inlägg att jag tror att regeringen egentligen är ganska nöjd med att EU:s domstol har beslutat i den riktning som man har gjort. Det är en ganska hård anklagelse.

Varför säger jag så? Ja, det beror naturligtvis delvis på det ointresse som statsministern visar genom att inte ens kunna svara på en interpellation, men det beror också på att jag precis som Anneli Särnblad kommer ihåg debatten efter det att Lavalfrågan först var uppe.

Då sade nämligen Fredrik Reinfeldt att svenska byggnadsarbetare sannolikt tjänade för bra, att det var det som var grunden till att Laval, det lettiska företaget, kunde komma in och vinna ett anbud.

Lars Leijonborg försökte göra det till en fråga om internationell solidaritet. Lettiska arbetare var ju glada, för de tjänade mer i Sverige än vad de hade gjort hemma i Lettland. På det viset skulle vi kunna ha en arbetsmarknad där afrikanska arbetare får ett par tior i timmen. De ska vara nöjda med det. De ska vara glada för att de kanske tjänar mer än vad de gör i Afrika.

Det här handlar om diskriminering av utländsk arbetskraft. Det handlar också om lönedumpning och social dumpning.

Jag är rädd för att den här regeringen inte är ett dugg intresserad av att bekämpa de tendenser som finns nu. Det här är inte något nytt arbetarparti. Det är ett nytt lönesänkarparti och ett nytt social-dumpningsparti som vi ser här.

Det jäser i fackföreningsrörelsen. Det jäser bland medlemmar i Byggnads, Seko, Handels, Transport, Kommunal med flera därför att de vet att det är deras villkor som ifrågasätts. Det är de som kommer att utsättas för den här konkurrensen som innebär att människor kommer att tvingas arbeta med sämre löner och sämre villkor än i dag.

Då svarar Sven Otto Littorin: Ni ska inte ha ett så högt tonläge. Då svarar Sven Otto Littorin: EU-rätten ska fullt ut respekteras.

Det är en linje som innebär att fackföreningsrörelsens medlemmar inte kan känna någon som helst tilltro till att den här regeringen på minsta sätt kommer att försvara deras intressen. Vi kommer däremot att göra allt för att förhindra varje beslut om Lissabonfördraget innan konflikträtten och kollektivavtalen är garanterade. Så viktig är den här frågan för Sveriges arbetarrörelse.

Anf. 23 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! När det gäller hanteringen av utredningen om effekterna av Lavaldomen respektive när riksdagen ska rösta om Lissabonfördraget kommer jag att tänka på Tintinäventyret *Blå lotus*. Där förekommer det en person som är galen. Den galningen springer runt och jagar människor med ett stort svärd, och så säger han: Först hugger jag huvudet av dig. Sedan får du veta sanningen.

Det är lite samma hantering här, kan jag säga. Först ska vi godkänna Lissabonfördraget. Sedan, en eller ett par månader efteråt, ska vi få veta om det går att lösa problemen som har uppstått efter Lavalmålet på nationell nivå eller om det möjligen är så att Claes Stråths utredning kommer fram till att det inte går, att det är en fördragsfråga.

Jag tycker att det är ett nonchalant sätt att hantera den här viktiga frågan på.

Jag ställde faktiskt en fråga till arbetsmarknadsministern i förra rundan som jag inte fick svar på. Därför tänker jag nu upprepa den. Jag hoppas att jag får ett svar den här gången. Jag tycker nämligen att det är viktigt att få reda på om arbetsmarknadsministern här och nu kan lova riksdagen och Sveriges fackföreningsrörelse att han har en lösning på det här problemet som gör att EG-domstolen inte kommer att återkomma med nya domar mot fackliga stridsåtgärder med mindre än att vi får garantier för vår kollektivavtalsmodell i Lissabonfördraget.

Om arbetsmarknadsministern inte kan komma med det löftet tycker jag att det är ett anständighetskrav att vi först får besked om vad det är arbetsmarknadsministern tänker besluta om. Därefter kan vi ta ställning till Lissabonfördraget.

(Applåder)

Anf. 24 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill återkomma till just det här att det är ett så högt tonläge i den här debatten. Jag vill bara informera arbetsmarknadsministern och det som kallar sig det nya arbetarpartiet att det inte alls är konstigt. Det är nämligen grundläggande värderingar som står på spel för arbetarrörelsen. Så det är inte något konstigt att tonläget är högt.

Till Tomas vill jag säga att vi faktiskt har den här riksdagen för att vi ska kunna debattera och ställa interpellationer och frågor.

Det här är en väldigt viktig fråga för oss. Det trodde jag att du hade uppmärksammat. Annars skulle vi inte sitta här, representanter från två arbetarrörelsepartier. Den här frågan är så viktig att jag kan säga: Det här är den viktigaste politiska fråga som har varit i hela mitt politiska liv. Jag är ganska säker på att det är den viktigaste frågan även framdeles för mig, fast jag inte vet så mycket om framtiden. Det handlar faktiskt om diskriminering, precis som Lars Ohly har tagit upp här. Det handlar i det långa loppet om lönedumpning.

Jag ställde också en fråga. Ministern hade inte tid att svara på några frågor alls i sitt inlägg. Och vi som inte har interpellat har inte möjlighet att komma upp i talarstolen något mer. Men frågan är: Försämrar Lissabonfördraget på något sätt om man nu är snabb och gör ett juridiskt bindande undantag? Det är alldeles nödvändigt innan vi antar fördraget i den här riksdagen. Om du menar någonting med att det är ett nytt arbetarrörelseparti måste du komma med åtgärder innan vi antar fördraget och inte efteråt.

Anf. 25 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Att frågan är viktig visar inte minst alla som redan nu har varit uppe och debatterat den. En moderat går sedan upp i debatten och säger: Jag känner inte samma oro. Samtidigt säger arbetsmarknadsministern att det inte är en höger-vänster-fråga.

Det vi hittills har kommit fram till och som har framgått av debatten visar att det verkligen är en höger-vänster-fråga. Vi från Socialdemokraterna är starkt oroade för vad som kommer att hända med svenska kollektivavtal och den svenska modellen.

Det är nu viktigt att vi får besked av ministern och att ministern och statsministern på olika sätt tar upp de här frågorna och också gör det i sitt arbete i EU och EU-rådet. Jag förväntar mig rapporter när jag sitter i EU-nämnden om på vilket sätt ni kommer att lyfta upp frågorna.

Vi tänker fortsätta att interpellera och ställa frågor tills vi får de svar som gör att vi känner att vi liksom fackföreningsrörelsen inte längre behöver vara oroliga. Vi vill ha sjysta villkor för alla som arbetar här i Sverige.

Anf. 26 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag har full respekt för att arbetsmarknadsministern inte kunde svara på min fråga i förra inlägget eftersom han prioriterade dem som ställt interpellationer. Jag skulle ändå vilja upprepa min fråga till arbetsmarknadsministern.

I svaret till interpellanterna säger ministern: Statsministern kommer som vanligt vid informella samtal att sprida kunskap om och förståelse för den svenska modellen och vår inställning vad gäller lönedumpning.

Jag har citerat att vice statsministern Maud Olofsson tycker att det är bra att löntagarna i Sverige ska utsättas för lönekonkurrens. Jag har citerat att ledamöter och kommunalråd från Moderaterna tycker att det är bra att man tar bort kollektivavtalstvånget.

Det finns en vice kommunstyrelseordförande i Örebro som är moderat som tycker att det är rätt att facket inte kan vidta blockader när man har medlemmar på ett ställe och vill teckna kollektivavtal. Det gör mig väldigt osäker på vad regeringen egentligen tycker i frågan.

Vi har en statsminister som också uttryckt i samband med konflikten att Byggnads agerande var en skam för svensk fackföreningsrörelse och LO. Kan man lita på att den statsministern nu ska framföra vår inställning om lönedumpning?

Frågan är vilken inställning det är. Är man för lönedumpning? Är det den inställningen som man kommer att framföra? Jag är fortfarande osäker på huruvida Moderaterna och regeringen verkligen står bakom den svenska kollektivavtalsmodellen.

Herr talman! Jag skulle därför gärna vilja ha svar på den frågan i arbetsmarknadsministrerns sista inlägg.

Prot. 2007/08:110
13 maj

Anf. 27 TOMAS TOBÉ (m):

Herr talman! I mitt förra inlägg valde jag ett sätt att försöka vitalisera debatten lite grann. Jag hade hoppats att få ytterligare svar i diskussionen med statsrådet. Några sådana svar har jag inte fått.

Det jag valde att göra var att påminna om att vi hade en debatt i går. Det förklarar kanske varför en stor del av de borgerliga riksdagsledamöterna valde att närvara vid debatten i går medan flertalet från oppositionens sida valde att inte göra det. Det var bara ett klagörande.

Jag valde också att påminna om att det är god etik här i kammaren att man tackar statsrådet för svaret. Men uppenbarligen tycker ett flertal ledamöter att det ska vara en ny kultur som gäller. Det är i sådana fall tråkigt.

Man försöker att göra en koppling till att detta skulle vara en diskussion om något som borgerliga riksdagsledamöter inte tycker är en stor fråga. När det ställs ganska tydliga krav på besked från statsrådet och statsrådet också kommer tillbaka med tydliga besked om vad som görs känner inte jag samma oro.

Jag tror inte att det finns någon i denna kammare som tycker att vi ska ha en arbetsmarknad i Sverige med lägre löner, sämre arbetsmiljö och så vidare. Jag menar att det i den här kammaren finns partier som står upp bakom den svenska modellen. Det är en bättre väg att parterna tar ett stort ansvar.

Här har också parterna tagit ett stort ansvar för de fall vi har sett där vissa har utnyttjats och vi har sett att utländska arbetare har haft sämre villkor än svenska arbetare. Där har parterna ett fortsatt stort ansvar.

Det skulle vara intressant om det fanns någon ytterligare möjlighet för oppositionen i ett senare läge att ändå ge svar på vad det är som gäller. Om man nu ställer så tydliga krav på statsrådet vore det intressant att veta om det är omförhandling av utstationeringsdirektivet, en klausul i fördraget eller ett totalt nej till fördraget, och så vidare. Det skulle vara intressant att få veta.

Eftersom jag inte har någon replikrätt på min kära riksdagskollega från Hofors Raimo Pärssinen som kommer efter mig får jag väl redan nu passa på att försvara mig. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi har kollektivavtal på den svenska arbetsmarknaden. Däremot tycker jag inte att det är vettigt när vi har politiker som går in på svenska företag och kräver detsamma.

Anf. 28 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag ska inte tacka ministern för svaret. Jag ska tacka för att Tomas Tobé går upp i debatten.

Först ska jag vända mig till arbetsmarknadsministern. Han går ut och säger att han inte kan förstå varför det är ett så högt tonläge i debatten. Strax efter det säger han: Ligg still i båten. Kom inte här och försök att krängla till det. Han hälsar från de engelska socialdemokraterna att det då bara blir värre.

Tomas Tobé förstod precis varför jag begärde ordet och gick upp i debatten. Det var också därför han överskred talartiden med en minut. I

Svar på
interpellationer

somras, eller det kanske var sommaren dessförinnan, var det ett företag i Hofors som lovade kommunledningen att man skulle teckna kollektivavtal, men man gjorde det ändå inte.

Kommunalrådet gick då ut och tyckte att det var fel och att företaget, som dessutom hade lovat det, skulle teckna kollektivavtal om det skulle göra affärer med kommunen. Var gör herr Tobé då? Jo, då går han ut i medierna och skriker i högan sky och är upprörd och uppbragt. Han säger att hon borde avgå eftersom hon kräver kollektivavtal.

Det är inte nog med det. Han går också ut med sina vackra alliansbröder och allianssyster i Hofors kommun och säger: Företagsklimatet har dragits ned i botten. Det är fruktansvärt. Sedan körde man en kampanj där man krävde avgång därför att hon tyckte att detta företag skulle ha ett kollektivavtal.

Man kan här ifrågasätta Tobés uppriktighet. Vad vill han egentligen? Tycker han om kollektivavtal? Nja, det gör han kanske om företaget tycker om kollektivavtal. Men om det är en socialdemokrat som tycker att det ligger i traditionen, i linje för ordning och reda och i skyddet och värdet av löntagarna mot att bli exploaterade att kräva kollektivavtal säger Tobé: Där går gränsen. Där går man för långt. Sedan går man ut i medierna och säger att hon borde avgå.

Det är därför jag blir upprörd. Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten om inte herr Tobé från Moderaterna gått upp i debatten och betygat sin äkta kärlek för kollektivavtal. Vi i Hofors och Gästrikland vet hur det är. Vi inom Arbetarbladets spridningsområde, och för all del Gävle Dagblads spridningsområde, eller SVT:s regionala sändningars sändningsområde vet precis var herr Tobé som i arbetsmarknadsutskottet representerar Moderaterna står: Kom inte här och kräv kollektivavtal. Då går man över gränsen.

Vad var det för hot, minister Littorin? Kan du utveckla det?
(Applåder)

(TALMANNEN: Tomas Tobé ber att till protokollet få anmäla att han inte har rätt till vidare genmäle i detta meningsutbyte.)

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Då kanske vi kan återgå till interpellationsdebatten.

Jag har hört att flera av interpellanterna och debattörerna verkar tro att regeringen gillar domen i smyg, bland annat Lars Ohly. Jag kan naturligtvis totalt dementera det. Svaret är nej.

Det var därför vi drev den tidigare regeringens linje i den muntliga förhandlingen i Luxemburg och också därför jag beklagade domen när den till sist föll.

Men nu måste vi hantera den. Det är den utgångspunkt vi har. Ska man då vara passiv, som jag har hört flera debattörer hävda att vi är? Absolut inte. Vi ska vara precis så aktiva som vi är, men vi ska också vara smarta i hur vi arbetar för att kunna bevara den svenska modellen. Här handlar det om att agera rätt och göra kloka saker.

Därför bör vi säga ja till fördraget eftersom det stärker konflikträtten i förhållande till det nu existerande Nicefördraget. Det är därför vi ska hantera frågan tillsammans med parterna i den utredning som nu är tillsatt. Utredningen måste få den tid på sig som den behöver, så att vi inte

bara får ett hafsvverk av utredningen utan får någonting som är lagstiftningsmässigt hållbart. Vi ska göra rätt, helt enkelt.

Vi ska dessutom agera genom kommissionens högnivågrupp för att påverka kommissionen och medlemsstaterna att respektera den svenska modellen och de olika modeller som finns för lönebildning runt om i Europa. Vi ska också genom högnivågruppen arbeta för att motverka lönedumpning, om den risken skulle finnas.

Vi ska också fortsätta att ta upp frågan om Laval i bilaterala möten, precis som jag gjorde i London när jag fick klart för mig att en socialdemokratiskt styrd regering i Storbritannien inte skulle verka på det sätt som Socialdemokraterna i Sverige efterlyser. Det illustrerar för mig just problemet med att öppna utstationeringsdirektivet för förhandling. Vi ska inte omförhandla utstationeringsdirektivet, och vi ska inte i det här sena skedet komma med krav på omförhandlingar av fördraget.

Jag har några små kommentarer till några av frågorna jag har fått under resans gång. Utredningens viljeinriktning efterlystes i början av diskussionen. Ja, den finns tydligt uttryckt i direktiven till utredningen. Den svenska modellen ska bevaras, och vi ska skipa klarhet i rättsläget. Jag delar bedömningen att det är oerhört olyckligt att vi har en situation där svensk lagstiftning uppenbarligen inte står i överensstämmelse med det som är svensk rätt som den uttolkas av EG-domstolen. Så kan vi inte ha det. Den svenska modellen är inte hotad. Nu ska vi se till att den svenska lagstiftningen stämmer överens med rättspraxis som den är tolkad av EG-domstolen.

Vi har haft en diskussion om lönedumpning. Resultatet av den senaste avtalsrörelsen och utvecklingen av lönerna under senare år har visat precis det omvända. Lönerna stiger, och jobben kommer till.

Vi har blivit anklagade för senfärdighet. Nej, vi var mycket noga med att se till att vi skulle vara överens med parterna om alla delar i direktiven och med utredaren. Det var det vi blev. Det är jag mycket tacksam och glad för. Utredningen har kort tid på sig. Det är svåra avvägningar mellan EG-rätten och arbetsrätten på svensk nivå. Hinner utredningen bli klar före den 15 december välkomnar jag förstås det. Men som jag sade tidigare: Det måste bli rätt.

Slutsatsen är återigen att den svenska modellen håller. Dess grunder är inte ifrågasatta. Lavaldomens konsekvenser för svensk lagstiftning hanterar vi här nationellt och i avtal som parterna sluter. På EU-nivå agerar vi smart och kraftfullt för att bevara den svenska modellen och begränsa den gemensamma lagstiftningen på arbetsmarknadsområdet.

Anf. 30 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin säger nu att regeringen – det tycker han är så viktigt – ska vara smart, göra rätt saker och agera kraftfullt. Sedan lägger han till att det inte får vara hafsvverk. Regeringen vet en del om hafsvverk. Sedan fortsätter han att säga att detta ska tas upp i bilaterala samtal, och sedan lade han plötsligt till att man ska agera kraftfullt på Europainivå. Men man ska uppenbarligen inte ta upp frågan på EU:s toppmöte i juni. Då ska, enligt statsrådets svar, statsministern ta upp de frågor som står på dagordningen.

Så agerar man inte kraftfullt. Då måste man också sätta en dagordning. Då måste man också agera med det allvar som ministern försöker

låtsas att han har i Europafrågan på detta område. Det har icke visats en enda gång. Det duger inte. Jag hävdar fortfarande – och jag gör det med sorg i hjärtat eftersom jag hade velat ha Fredrik Reinfeldt framför mig i stället – att det bara är Fredrik Reinfeldt, inte Sven Otto Littorin, som vet vad han tänker ta upp på EU:s toppmöte i juni. Det är därför jag använder interpellationsmöjligheten för att för en gångs skull få en diskussion i kammaren med statsministern. Jag kommer att fortsätta att försöka det nästa gång nu på torsdag under statsministerns frågestund, om inte Sven Otto Littorin dyker upp som ersättare för statsministern där också. Vi får hoppas för bådas skull att så inte blir fallet.

Jag fortsätter att hävda att det är djupt allvarligt att inte tydligare i dag kunna säga att denna fråga ska vara en av tyngdpunkterna som regeringen agerar efter på toppmötet i Europa och vid alla andra tillfällen. Först då, men bara kanske då, finns det anledning att sitta still i båten. Men det är långt ifrån säkert.

(Applåder)

Anf. 31 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Ett stort antal frågor har ställts i dag, men det har varit dåligt med svaren. Nu har arbetsmarknadsministern en sista chans. Vänd dig till de byggnadsarbetare som finns kvar eller till representanterna för byggnadsarbetarna som finns kvar på läktaren och säg att du tänker fel. De kan representera de ungefär två miljoner löntagarna inom LO-kollektivet och alla löntagarna inom tjänstemannaorganisationerna. Om du inte kan gå så långt säg då att du lovar att besked från utredningen kommer tidigare än den 15 december, så att du lugnar alla dessa människor som i dag är oroliga. Vad är det som kommer att komma i denna utredning? Vad är det som inte är bra med det vi har?

För artighetens skull vill jag tacka för debatten. Om man kommer in sent i debatten ska man ta reda på vad som har sagts tidigare. Jag vill påstå på alla mina vänners vägnar att vi har tackat för de svar ministern har gett. Det finns ingen poäng att ta att säga så här i talarstolen.

Anf. 32 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Sven Otto Littorin hävdar att det är ingen fara med den svenska modellen och att vi i princip ska ha förtroende för att regeringen agerar för att slå vakt om den.

Problemet är, som jag sade tidigare, bristen på förtroende. Regeringens agerande hittills gör det lätt att tro att passiviteten i den här frågan är ett led i den politik som har förts sedan regeringsskiftet. Man har gjort vad man har kunnat för att försvaga fackföreningarna genom att ta bort avdragsrätt för a-kassa och fackavgift, höja avgiften till a-kassan kraftigt och se till att facken därigenom har tappat en stor mängd medlemmar. Man har klämt åt löntagarna genom att försämra sjuk- och a-kasseersättningsarna och infört hårdare tillämpningsregler. Man har då försäkrat sig om att löntagaren inte ska ställa alltför hårda krav på ett nytt arbete.

Mot den bakgrunden är det lätt hänt att löntagarna misstänker att regeringen är nöjd med att det är osäkerhet om villkoren på arbetsmarknaden, osäkerhet om rätten att träffa kollektivavtal. Det skulle passa regeringen bra, och det passar in i regeringens strategi att åstadkomma

kanske inte en allmän lönedumpning men åtminstone en kraftigt ökad lönespridning. Det är vissa grupper som drabbas av lönedumpningen.

Om det inte är så, Sven Otto Littorin, utan du verkligen står upp för den svenska modellen och de svenska kollektivavtalen, är det dags att agera. Regeringens tidigare agerande ger inte löntagarna anledning att lita på regeringen. Sluta med att förhålla frågan. Ge klara och tydliga besked snabbt, både vad du vill göra med svensk lagstiftning och hur du tänker agera inom EU.

Anf. 33 LARS MEJERN LARSSON (s):

Herr talman! Det nya arbetarpartiet är dåligt på att ge signaler till löntagare och företagare. Men min mamma lärde mig att övning ger färdighet. Låt inte företag som konkurrerar med sämre arbetsmiljö och inte bryr sig om sina anställda vinna mark! Det är de inte betjänta av. När man har sett rädslan i deras ögon förstår man att även anställda i dessa företag behöver skydd mot asbest, ställningar när de är på hög höjd och rimliga löner.

Det är de borgerliga partierna som har fått mandat att regera längst fram till 2010. Ta ert ansvar och ge nu besked till landets löntagare och småföretagare, radiolyssnare, tv-tittare och även dem som är på läktaren! I Värmland och Sverige är man orolig.

Tack för debatten!

Anf. 34 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Herr talman! Tack, ministern, för debatten!

Om du nu menar allvar tycker jag att du ska sätta dig på ditt arbetsrum och ringa ned till Bryssel och sätta fart på borgarna i Europaparlamentet, för vi har inte alls sett att det är någon fart på dem.

Det handlar om rättvis arbetsmarknad, ministern. Vi vill inte att arbetare ska ställas mot varandra, konkurrera med låga löner och dålig arbetsmiljö. Rättvisa för oss är att oavsett om jag kommer från Sverige eller från Polen ska jag ha lika lön för lika arbete. Det är ministerns ansvar nu.

Ministern svarade inte mig hur långt han var redo att gå för att värna den svenska modellen, och det tycker jag att han kan göra i sitt slutanförande: Hur långt är du beredd att gå för att värna den svenska modellen, som är så viktig och ansedd runt om i världen?

Om man läser ditt svar ser man att det står om ”anpassning av kollektivavtalen för dessa situationer”. Då kan man ställa sig frågan: Vad är det för anpassning den här regeringen menar egentligen? Vad är ordet ”anpassning” för dig?

Vi som sitter här är rädda för att du menar lönedumpning på arbetsmarknaden. Efter den senaste debatten vi hade, när ni stod här i talarstolen och sade att LO-kollektivet tjänar för mycket, är det klart att vi känner en oro och undrar: Vad menar ministern med ”anpassning”?

Det är du som har ansvaret, Littorin, och det är dags att börja inse det, i alla fall ett litet tag till. Det tragiska är att det kommer att bli så mycket försämringar och utförsäljningar i den svenska modellen. Ta ditt ansvar, Littorin!

Anf. 35 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för den här debatten! Den kommer att fortsätta utanför de här väggarna!

Byggettan har från Stockholmssidan tagit initiativ till att samla in namnunderskrifter till ett uppprop som just handlar om att alla frågetecken ska vara borta innan riksdagen godkänner Lissabonfördraget. De kräver också, vilket är fullt rimligt, att svenska kollektivavtal ska gälla på svensk arbetsmarknad, att rätten att ta till stridsåtgärder ska finnas kvar och att regeringen måste samverka med Svenskt Näringsliv och LO, TCO och Saco.

Jag hade för min del hoppats att den här debatten, efter mina frågor som är ställda och reaktionen på LO:s krav, skulle ha varit lite mer tydlig.

Europafacket, med 54 miljoner medlemmar, driver kravet om att agera för att i ministerrådet stödja den europeiska fackföreningsrörelsens krav på ett socialt protokoll. Det handlar inte om att omförhandla Lissabonfördraget – det har inte varit tal om det – utan om att göra en koppling som det var fullt möjligt och rimligt att göra. Då är frågan: Kommer ministern och regeringen att verka för det?

Det är likadant med det som sades tidigare från ministrarnas sida, om det går att skynda på utredningen: Kommer vi att se någon typ av delbetänkande från utredningen? Det hade varit väldigt viktigt att kunna göra detta.

Om den svenska modellen faller påverkas också den svenska generella välfärden. Det är därför striden kommer att bli hård mellan oss i oppositionen och er på borgarsidan. Då faller också skattetrycket. Då försvinner och faller i stora delar det som vi genom mångårig kamp verkligen har fått stå upp för.

Det är rimligt att arbetare och tjänstemän kräver ordning och reda på svenska arbetsplatser i Sverige. Det är svenska kollektivavtal som ska gälla på de svenska arbetsplatserna. Låt det komma till er i regeringen, och stå upp för detta om ni nu menar vad ni säger! Den striden kommer vi att ta. Det kommer inte att vara någon tveksamhet på detta område.

(Applåder)

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vi har efterlyst besked för att lugna alla oroliga, sägs det. Jag hoppas, trots oppositionens ihärdiga försök att hävda motsatsen, att jag just har lämnat precis sådana besked.

Slutsatsen av domen är att den svenska modellen håller och att dess grunder inte är ifrågasatta. Domen säger inte att svenska avtal inte kan trängas undan utländska, men den säger att den enskilde måste läsa ut vad avtalet ger och att utländska avtal inte alltid, utan hänsyn till innehållet, kan trängas undan.

Det är den avvägningen som utredningen ska göra. Utredningen ska jobba så länge den behöver fram till den 15 december, så att vi har ett tydligt rättsläge och så att vi inte har en situation som den vi har i dag, där ju rättsläget är rätt oklart. Jag är den förste att beklaga det, liksom jag var den förste att beklaga att domen gick oss emot i Europadomstolen.

Slutsatsen är återigen, som jag säger, att den svenska modellen håller. Dess grunder är inte ifrågasatta. Lavalldomens konsekvenser för svensk

lagstiftning hanterar vi nationellt, och vi gör det i oerhört nära samarbete med parterna på svensk arbetsmarknad.

På EU-nivå agerar vi smart och kraftfullt för att bevara den svenska modellen och begränsa den gemensamma lagstiftningen på arbetsmarknadsområdet.

Vi ska säga ja till fördraget. Det stärker konflikträtten i förhållande till Nicefördraget. Vi ska hantera frågan nationellt tillsammans med parterna och utredningen. Vi ska agera genom kommissionens högnivågrupp för att garantera den svenska modellen och motverka lönedumpning. Vi ska fortsätta att kraftfullt ta upp Laval i bilaterala möten, som jag har gjort vid åtminstone ett tiotal olika möten med medlemsstater under den senaste perioden. Vi ska inte omförhandla utstationeringsdirektivet, och vi ska inte i detta sena skede komma med krav på omförhandlingar av fördraget.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:110
13 maj

Svar på
interpellationer

3 § Svar på interpellation 2007/08:596 om regeringens jobbpolitik

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig om jag är beredd att initiera några sysselsättningsåtgärder för att möta den vikande konjunkturen på arbetsmarknaden och, om så är fallet, vilka åtgärder jag ämnar införa samt när detta kommer att ske. Vidare frågar han om jag kommer att ta några initiativ för att långtidsarbetslösa lättare ska komma tillbaka till arbetsmarknaden. Slutligen frågar han vilka åtgärder jag ämnar genomföra för att bryta långtidsarbetslösheten bland ungdomar i ett allt sämre konjunkturläge.

Regeringen har reformerat stora delar av arbetsmarknadspolitiken för att se till att fler människor kommer i arbete. Effekterna är tydliga: Arbetskraften ökar, sysselsättningen likaså och arbetslösheten sjunker. Regeringens politik har bidragit till att varaktigt öka antalet människor som arbetar. Den borgerliga alliansen har alltså lyckats med det den förra regeringen misslyckades med – att minska utanförskapet och skapa jobb.

De arbetsmarknadspolitiska resurserna riktas mot dem som står längst från arbetsmarknaden, exempelvis genom jobbgarantin för ungdomar och jobb- och utvecklingsgarantin. Jobb- och utvecklingsgarantin leder till jobb; statistik från Arbetsförmedlingen visar att av dem som hittills deltagit i garantin har över 10 000 personer fått arbete. En annan framgångsrik satsning är nystartsjobben. I slutet av vecka 17 hade ca 15 300 personer ett nystartsjobb. Den genomsnittliga inskrivningstiden på Arbetsförmedlingen för dessa personer var 38 månader. Utifrån de här siffrorna är det lätt att se att nystartsjobb är en viktig insats som har bidragit till att tusentals långtidsarbetslösa fått ett arbete.

Vår politik kommer även framöver att inriktas på att hitta nya angreppssätt för att bryta utanförskapet för dem som av olika anledningar befinner sig utanför arbetsmarknaden.

Jobbskatteavdraget infördes som ett led i att göra arbete mer lönsamt och riktar sig till alla som arbetar. Regeringen avser att i höstens budget-

proposition lämna förslag om ett tredje steg i jobbskatteavdraget för att ytterligare sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare.

Den totala långtidsarbetslösheten bland ungdomar har glädjande nog sjunkit det senaste året. Trots detta är ungdomsarbetslösheten fortfarande alldeles för hög, och det finns ett behov av att vidare stimulera företag att anställa unga. Därför kommer regeringen att lägga fram ett förslag under hösten om att ytterligare sänka socialavgifterna för ungdomar.

Regeringen kommer också att presentera en samlad integrationsstrategi i samband med höstens budgetproposition, vilket kommer att bidra till att upprätthålla den positiva sysselsättningsutveckling som vi nu ser för utrikes födda. I mars 2008 stod nämligen utrikes födda för cirka hälften av den kraftiga sysselsättningsökningen.

Anf. 38 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Jag kanske hade väntat mig lite mer på det här området. När jag skrev den här interpellationen var det ju mot bakgrund av att signalerna var väldigt tydliga om att vi hade en konjunktur som gick in i en annan fas, där också efterfrågan på arbetskraft minskade. Regeringens budgetproposition gav sedan också vid handen att regeringen har anammat läget och gör en betydligt dystrare framtidsprognos när det gäller sysselsättningen. Regeringen spår ju till och med själv att arbetslösheten ökar under nästa år och att tillkomsten av nya jobb sjunker väldigt kraftigt i det här läget.

Samtidigt kan det inte ha undgått vare sig regeringen eller arbetsmarknadsministern att det också finns andra signaler i samhället, inte minst från mindre företag, där man säger att man har svårt att matcha. Man har behov av yrkeskunnig personal. Samtidigt finns inte denna att uppbringa. Arbetsförmedlingen och andra aktörer kan inte leverera det företagen vill ha i form av arbetskraft. Svenskt Näringsliv pekade själva på att ungefär 90 000 rekryteringar inte har kommit till stånd på grund av att det helt enkelt inte fanns tillräckligt kvalificerad arbetskraft till de jobb som fanns.

Då väljer arbetsmarknadsministern att rabbla upp en text som vi har sett många gånger förut med nystartsjobb och andra åtgärder som har vidtagits. Det där känner jag till mycket väl. Jag kan de här debatterna. Jag kan de här svaren ganska väl också, och jag har en hel del synpunkter på dem. Jag hade i det här läget väntat mig en insats just på området att försöka matcha upp det här. Det är ju ett alldeles ypperligt tillfälle att försöka hålla liv i konjunkturen lite längre. Det finns ändå en ganska god efterfrågan på produkterna inom industrin. Man kan tappa leveranser, eller inte ta emot beställningar, på grund av att man inte har tillräckligt kvalificerad arbetskraft.

Det här är ingenting som man löser precis just nu, utan kritiken från min sida är att arbetsmarknadsministern skulle ha tänkt på det här mycket tidigare. Den här debatten startade vi redan efter regeringsskiftet. Svaret jag fick då var att nu ska inte folk studera, nu ska folk jobba. Det är efterfrågan på arbetskraft. Men det är ju precis då man ska bädda för att se till att den arbetskraft som efterfrågas finns. Man ska se till att de som har svag utbildning och står långt från arbetsmarknaden får chansen att komma in.

Samtidigt pekar en utredning just nu på att av dem som har fått jobb under den tid då det har varit en god sysselsättningsutveckling är det endast 1 procent som tillhör den grupp som saknar gymnasieutbildning, alltså de lågutbildade som bara har gått grundskola. Det visar att utbildning är nyckeln till att komma ut på arbetsmarknaden. Det är ju arbetslivet och arbetsmarknaden som ställer krav på detta. Näringslivet ställer krav på att man har vissa kvalifikationer för att komma ut på arbetsmarknaden. Jag tycker att regeringen missar det tåget. Det svar jag har fått av arbetsmarknadsministern är egentligen bara ett fortsatt beröm för sig själv och slag för bröstet när det gäller vilka effekter den där politiken har haft.

När det gäller nystartsjobben kan jag till sist bara säga att jag senast i går såg att två tredjedelar av dem som har fått nystartsjobb inte får vara kvar på sina arbeten när den tiden går ut. De får lämna dem. Jag såg en annan uppgift som pekade på att de nystartsjobb som ändå har kommit till kostar ungefär 700 000 per arbetsplats om man räknar ut vad skattereduktionen ger. Det är alltså en ganska dyr åtgärd att skapa de jobben, kan man lugnt påstå.

Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Det är alltid lika trevligt att få debattera med arbetsmarknadsministern. Jag måste naturligtvis försöka ta tillfället när det ges.

Den här interpellationen om regeringens jobbpolitik och det här svaret lämnar en hel del frågor, som Sven-Erik Österberg är inne på i sitt inlägg. Det är inte så mycket innehåll i det egentligen. Om man ska försöka analysera svaret lite och titta på det punktvis är det här med åtgärder för att bryta långtidsarbetslösheten en av frågorna som kommer upp i interpellationen. Min fundering till arbetsmarknadsministern, som jag hoppas att jag kanske kan få ett svar på, är: Ämnar arbetsmarknadsministern föreslå ytterligare nivåsenkningar i a-kassan? Det har ju varit den absolut viktigaste jobbskapande åtgärd som arbetsmarknadsministern har fört fram under de år då arbetsmarknadsministern har haft ansvar för arbetsmarknadspolitik. Det har varit den enskilt viktigaste åtgärden. Om man då tänker sig att man har haft en viss nivå under högkonjunktur ska man naturligtvis med något slags logik, arbetsmarknadsministerns logik i alla fall, om man närmar sig en avmattning på en högkonjunktur, förvänta sig ytterligare sänkningar av ersättningsnivåerna. Det är bara en fråga. Det kan vara spännande att höra hur arbetsmarknadsministern resonerar kring det här.

När det gäller nystartsjobben blir det lite lustigt att kalla det för en framgångsrik satsning. Arbetsmarknadsministern kanske kunde passa på att berätta vad man har haft för målsättning, hur många som skulle vara inne i nystartsjobb nu och hur den målsättningen ser ut jämfört med de resultat som man har uppnått. Det kunde vara kul att få en redogörelse för hur det ser ut. Om det nu är en framgångsrik satsning utgår jag från att man har överträffat målen med god marginal. Hur man sedan kan anse att detta är en framgång när de allra flesta går tillbaka ut i arbetslöshet eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder efter nystartsjobb förstår jag inte riktigt heller, men det kan väl arbetsmarknadsministern få möjlighet att svara på i sitt nästa inlägg. Som sagt: Vad har målsättningen varit ef-

tersom det är en framgångsrik satsning – jag förutsätter att man har överträffat målen? Och hur kan man kalla det för en framgång när de flesta går ur åtgärden utan att få en fast anställning?

Sedan pratar man om jobbskatteavdraget, som har varit en annan av de så kallade satsningarna. Vad det handlar om har vi diskuterat tidigare i debatterna. Det handlar ju om att man fördelar om skatterna mellan olika grupper i samhället. Man straffbeskattar vissa grupper, särskilt de som redan är utsatta, som pensionärer, arbetslösa, sjuka och liknande. Det skulle vara spännande att återigen höra hur man ser på det. Det är en fråga som jag inte tycker att man kan gå runt svenska väljare och den svenska allmänheten. Det är viktigt att belysa de effekter som dessa avdrag får, hur man i det här fallet omfördelar skattebördan i samhället och hur man tror att den som jobbar på ett företag som blir nedlagt tycker att det känns att bli hanterad på det här sättet, eller om man drabbas av en olycka, en skada eller något annat.

Ytterligare sänkning av socialavgiften för ungdomar är en sådan generell åtgärd där man pytsar in stora mängder miljoner till branscher som redan har anställt, som kommer att anställa och som skulle ha anställt de här personerna i alla fall.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! För det första ska jag be Sven-Erik Österberg lite grann om ursäkt redan i det här tidiga skedet. Skälet är att det här är min 171:a interpellationsdebatt sedan jag tillträdde. Ni vet, alla som sitter här och som lyssnar, att jag gärna tar de här debatterna. Jag tycker att de är roliga, intressanta och trevliga. Men i kväll kl. 18 har min sexåring fotbollsmatch. Det har han på tisdagskvällar. Jag har missat nästan alla sedan han började träna, och jag avser inte att missa fotbollen i kväll. Jag kan inte göra det mot honom. Därför kommer jag att hålla mina svar nu ganska korta. Jag hoppas att vi kan fortsätta ha debatt – och det kommer vi säkert att ha – vid annat tillfälle. Jag hoppas att Sven-Erik har lite förståelse för detta.

Sven-Erik Österberg säger att utbildning är nyckeln till att komma ut på arbetsmarknaden. Jag håller helt med honom om detta. Det är helt riktigt att det är på det sättet. Det är genom att ha en god grund i utbildning som man är redo att möta arbetsmarknaden.

Det här är inte något polemiskt politiskt inlägg så mycket som ett faktiskt konstaterande, men ett av problemen som jag tycker mig se är att kopplingen mellan utbildningssystemet och arbetsmarknadens villkor har varit för svag. Det har den varit under lång tid – även under tidigare borgerliga regeringar, skulle jag vilja drista mig till att säga.

Vad är det som gör att man får matchningen att fungera bättre – att vi samtidigt har lägre arbetslöshet och lägre vakanstal i ekonomin och att omsättningen fungerar? Vi vet att omsättningen på svensk arbetsmarknad är ganska god för dem som är inne på den. Förra året förmedlade Arbetsförmedlingen 830 000 jobb. Det motsvarar i högkonjunktur hälften av de jobb som omsätts. Det betyder att ungefär en och en halv miljon jobb omsattes förra året. Det är en ganska hög siffra på en arbetsmarknad av svensk storlek.

Vi har, som sagt, haft ett läge under ganska många år med hög arbetslöshet och samtidigt många vakanser. Det är oroväckande och vi måste naturligtvis se till att krympa de båda samtidigt.

Det finns i grunden tre sätt att göra det. Ett är att ha ekonomiska incitament som gör att det lönar sig att jobba – därav jobbavdrag och annat. Det handlar också om Arbetsförmedlingens målsättning och organisation. Jag tror att vi i grunden är överens om att det är bra med en enhetsmyndighet med ett tydligt mål att förmedla arbete. Det underlättar för verksamheten och matchningen på arbetsmarknaden. Men det räcker inte. Det håller jag helt med om. Utbildningssystemet måste också vara konstruerat på ett sådant sätt att det finns en tydligare koppling till arbetsmarknaden.

De förändringar vi nu gör med yrkeshögskola, gymnasiereform och annat får naturligtvis konsekvenser på sikt, men det löser inte det omedelbara problemet.

Då kommer Sven-Erik Österberg att föreslå ett antal tusen fler platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jag kan ha respekt för det, men jag konstaterar samtidigt att det i dag är 89 000 personer som befinner sig i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, bland annat inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

Vi har ju valt att vikta om och lägga mer resurser på dem som har varit borta länge för att bättre rusta dem att komma tillbaka. Därför är jag naturligtvis oerhört glad att kunna konstatera att 10 000 personer redan efter ett år har lämnat jobb- och utvecklingsgarantin för att komma i arbete. Det är väldigt glädjande.

Med tanke på att 89 000 redan är i åtgärder är jag inte säker på att ett antal tusen till löser det problem som Sven-Erik Österberg utmålar. Jag tror att det är andra saker som behövs. Det kan komma att behövas fler platser i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, men inte just nu.

Anf. 41 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag har full respekt för att arbetsmarknadsministern vill besöka en fotbollsmatch. Livet är inte bara att vara minister; det består av annat också. Därför ska jag inte krångla till detta och förstöra det.

Att vi har så många interpellationer beror på att det är den möjlighet man har att debattera med arbetsmarknadsministern. Jag vet inte hur många gånger det har varit mediekontakter där man har velat ha debatt i radio och tv. Jag vet inte om det har varit en medveten strategi från arbetsmarknadsministern, men det har varit svårt att komma till skott. Om man vill debattera med ministern är det interpellationer som gäller. Tänk på det i fortsättningen så kanske det blir färre om vi kan mötas på andra arenor också.

När det gäller arbetsmarknadsutbildning är problemet, som jag ser det, att det saknas utbildning och att det inte matchar mot företagen. Det blir så uppenbart i ett sådant här läge när arbetslösheten fortfarande är hög, trots en väldigt god utveckling, och man inte får tag på den arbetskraft man vill ha och många är arbetslösa. Det måste på olika sätt beredas genom arbetsmarknadspolitiken att man får rätt utbildning och kan möta efterfrågan. Det har regeringen missat.

I jobb- och utvecklingsgarantin gäller förstås också kvaliteten. Nästa stora utmaning får ministern i höst när de börjar gå ur jobb- och utveckl-

ingsgarantin och man ska ha en samhällsnyttig insats. Jag avundas inte ministern de uppgifterna. Vi har funderat på sådant tidigare. Det är svårt att hitta på något permanent som inte blir permanent. Det är där problemet ligger. Där ska arbetsmarknadsministern lämna förslag i höst.

Erkänn att det borde ha gjorts insatser för att matcha. Det är inte något bra läge när Svenskt Näringsliv säger att man har 90 000 missade rekryteringar och är kritisk till att det har varit för lite utbildningsinsatser. Det tycker jag att regeringen skulle lyssna på.

Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag ställde några, som jag tyckte, enkla frågor. Med den logik som man har resonerat och argumenterat med från den borgerliga regeringens sida när det gäller arbetsmarknadspolitiken har man ansett att sänkta ersättningar från a-kassan har varit en av de viktigaste åtgärderna för att skapa arbete. Den här interpellationen handlar om regeringens jobbpolitik och åtgärder mot långtidsarbetslöshet. Om högkonjunkturen mattas – även om det inte sker just nu, men senare – kan vi då förvänta oss ytterligare sänkta ersättningsnivåer i a-kassan? Det var den, som jag tyckte, väldigt enkla fråga som jag ställde till arbetsmarknadsministern.

Jag ställde också en väldigt enkel fråga om nystartsjobben som arbetsmarknadsministern i svaret beskriver som framgångsrika. För att kunna ta ställning till om det är ett rimligt svar eller inte tänkte jag att arbetsmarknadsministern skulle redogöra för i jämförelse med vilket mål det är framgångsrikt. En kvantitet är ju bara intressant ställd mot någonting. Är 15 300 personer en stor skara eller en liten skara? Om det hade varit antalet deltagare i förstamajtåget hemma i Falköping hade det varit en stor skara, men om det är en åtgärd för att klara av ett utanförskap för en och en halv miljon personer är det en ganska liten skara.

Skulle arbetsmarknadsministern kunna ställa det i relation till det som var målet med åtgärden och sedan beskriva på vilket sätt det är framgångsrikt?

Kan arbetsmarknadsministern också ge en kort kommentar till hur det kan komma sig att det stora flertalet går ur åtgärden utan att ha någon som helst förankring kvar på arbetsmarknaden när åtgärden är slut?

Jag tyckte att det var enkla frågor.

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! När det gäller matchning och arbetsmarknadspolitiska utbildningar är det naturligtvis, som vi har sett i utredningar tidigare, en konst att försöka dimensionera dem på ett sådant sätt att de passar in i konjunkturcykeln. Om det hade gjorts på ett lämpligt sätt hade man förmodligen dragit ned på de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna strax före valet. Av olika anledningar gick inte det.

Vi har försökt väga så att vi har lagt merparten av resurserna på dem som har varit borta länge för att rusta dem individuellt att komma tillbaka genom jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. Det finns medel över till dem som har varit arbetslösa lite kortare tid. Jag kan mycket väl tänka mig att man, precis som Socialdemokraterna har gjort genom åren, dimensionerar och höjer och sänker efter hand. Jag konstaterar att Socialdemokraterna nu tycker att det är dags att öka lite, och kanske öka mer än vad vi föreslår.

Att man har dragit ned när det är väldigt goda tider för att inte låsa fast personer som har kort tid i arbetslöshet och borde finnas på arbetsmarknaden tror jag är rimligt. Det är också en politik som vi har sett Socialdemokraterna driva tidigare.

Jag ska snabbt svara på Patrik Björcks frågor. Nej, det kommer inga ersättningsnivåer. Det var den första frågan. Den andra frågan gällde nystartsjobben. Vi hade ingen målsättning utan en budgetprognos. Det är ungefär 200 000 personer som är berättigade. Jag skulle ju önska att varenda en av dem hade möjlighet att få ett nystartsjobb. Vi är beredda att ändra på förutsättningarna för att underlätta. Anställningar i offentlig sektor och deltidsanställda omfattas nu till exempel. Det kommer säkert andra förändringar som gör det lättare.

Jag är oerhört glad att de som har fått nystartsjobb har längre tid i arbetslöshet än till exempel de som hade plusjobb. Det innebär att vi når rätt målgrupp. Jag är oerhört glad att av dem som har fått nystartsjobb har mer än hälften varit borta från arbetsmarknaden mer än två år och mer än var tionde har varit borta mer än fem år. Det är just den svaga grupp som Sven-Erik Österberg refererar till. Det är naturligtvis glädjande att de har fått en arbetslivserfarenhet. Det är väldigt glädjande att en tredjedel av dem har kommit vidare i fasta anställningar. Det är naturligtvis väldigt bra eftersom alternativet med socialdemokratisk politik hade varit bara en åtgärd – knappt det – och framför allt en ersättning. Nu har de här personerna ett jobb att gå till.

Anf. 44 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Det sista är väl bara en fri tolkning i den politiska retoriken. Arbetsmarknadsministern har ju inte en aning om vilken arbetsmarknadspolitik vi skulle ha fört under den här mandatperioden och i det här läget om regeringsläget hade varit omvänt. Det kan vi låta vara.

Retoriken härstammar från någon amerikansk reklambyrå. Jag har sett det tidigare. Så fort vi pratar om något är det Amspolitik. Till och med när vi presenterar ett helt program för småföretagare och entreprenörer där vi över huvud taget inte på ett enda ställe nämner Arbetsförmedlingen säger Littorins regeringskollega Borg, finansministern, att det är Amspolitik.

Det är väl något mantra som nu ska upprepas hela tiden så fort vi föreslår någonting. Jag betackar mig för det, arbetsmarknadsministern.

När det gäller inläsningseffekter handlar det om vilka man väljer att satsa utbildning på. Det är klart att man inte ska utbilda dem som står nära arbetsmarknaden och som har en god utbildning. De ska naturligtvis ut i jobb.

Men man ser också ganska tydligt att det är de som saknar gymnasieutbildning och som står längst från arbetsmarknaden som inte ens högkonjunkturen rår på. Då måste politiken göra någonting. Om inte högkonjunkturen rår på detta och människor fortsätter att stå utanför arbetsmarknaden, då måste politiken gripa in och se till att man rustar dessa människor så att de kan ta de jobb som finns.

Det är detta tåg som jag tycker att regeringen har missat i detta läge. Nu befinner man sig i en situation där det är brist på arbetskraft samtidigt som många fortfarande är arbetslösa, och regeringens egen prognos pekar på att arbetslösheten kommer att öka ytterligare nästa år. Inte är det

dessa människor som kommer att få jobb då. Näringslivet blir nu än mer kräset när det gäller vilka som man vill anställa när fler står i kö och väntar på att få komma in på arbetsmarknaden. Och dessa människor kommer även i fortsättningen att stå kvar utanför arbetsmarknaden.

Det är riktade insatser som skulle finnas där. De generella insatserna ändrar inte kön på arbetsmarknaden – det har jag sagt många gånger förut – utan de gör det egentligen bara lite billigare att anställa dem som ändå skulle ha fått jobb. Det är kontentan av detta.

Beträffande nystartsjobben sade Sven Otto Littorin själv i en debatt här att 70 procent skulle ha fått jobb i vilket fall som helst. Det var regeringens egen prognos. Siffran skulle förmodligen ha varit ännu högre, skulle jag vilja säga.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vi har i dag 89 000 personer som är aktiva i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är mycket, och det är just den typen av riktade insatser som Sven-Erik Österberg efterlyser.

Mer än 10 000 personer av dem som har passerat jobb- och utvecklingsgarantin har gått vidare till ett arbete. Det är ett oerhört bra resultat, och jag hoppas naturligtvis att det blir än fler när verktygen förbättras.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2007/08:597 om Riksrevisionens kritik av regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig om jag är beredd att initiera förändringar av hur regeringen redovisar effekterna av arbetsmarknadspolitiken och, om så är fallet, vilka initiativ jag kommer att ta och när i tid dessa kan aktualiseras samt om jag avser att involvera fler departement än Arbetsmarknadsdepartementet i detta arbete.

Sedan regeringen tillträdde i september 2006 har arbetsmarknadspolitiken utformats på grundval av existerande forskning och erfarenhet. Den litteratur som politiken baseras på är väl känd av alla arbetsmarknadsforskare, men det innebär naturligtvis inte att den inte bör göras tillgänglig även för andra. Regeringen håller med Riksrevisionen om att förtroendet för regeringens ekonomiska politik ökar om analysen som ligger till grund för den aktuella politiken redovisas tydligare.

Den nuvarande regeringen arbetar med att förbättra redovisningsformatet. Vi har, sedan regeringsskiftet, arbetat för att i ökad utsträckning se till att så sker, och Arbetsmarknadsdepartementet och Finansdepartementet samarbetar redan i dag intimt kring dessa frågor. Regeringen kommer att fortsätta detta arbete, vilket kommer att avspeglas i de kommande ekonomiska propositionerna.

Anf. 47 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Det ger väl inte så mycket om på vilket sätt man tänker göra detta utan att det egentligen ska komma.

När det gäller sammanfattningen från Riksrevisionens slutsatser hävdar arbetsmarknadsministerns egen statssekreterare Eva Uddén Sonnegård att den förda politiken bygger på forskning och erfarenheter men att man tar åt sig kritiken.

Att den bygger på forskning och så vidare har vi sett i olika fall. Det är mycket detta som har styrt hela det upplägg som har varit. Det är ganska lätt att se.

Man tar till sig kritiken. Det är ungefär vad man får göra när man sitter i regeringen när det gäller Riksrevisionens slutsatser. Det är på det sättet man hanterar detta. Det är inget märkvärdigt i sig.

Men sedan säger Eva Uddén Sonnegård:

”Nationalekonomer på området vet vilken litteratur den här politiken baserar sig på, men vi måste naturligtvis göra det tillgängligt för allmänheten.”

Jag vet inte varför det ska behöva ta så lång tid om det står fullständigt klart var man har hämtat detta och hur man har byggt upp detta. Då kunde man också berätta det för allmänheten och se hur den här prognosen ser ut. Jag menar att det då vore ganska lätt att ge denna redovisning.

Där tycker jag att det kanske finns en hund begravnen på något sätt. Det är väl lite mer krångligt än att bara som svar peka tillbaka. Detta är inte något som är lätt. Jag kan inte heller hävda att man ska göra en bedömning. Men om man säger att sysselsättningen ska öka med 0,9 procent är det väldigt viktigt att få veta: Vad har man för substans i det? Vad är det som ligger bakom när man säger det?

Riksrevisionen menar väl att de inte får nöjaktiga svar. De hade dessutom svårt att få tag i detta material. Det var det som föranledde rapporten. De var också ganska kritiska till på vilket sätt de frågor som Riksrevisionen hade bemöttes.

Då får man lätt känslan av att detta lite grann är skjutet från höften – någon forskning någonstans där det hävdas att om man gör si eller så kommer det att bli lite grann på det här sättet. Men när det gäller hur regeringen hamnar på en exakt siffra och gör denna bedömning är den fortfarande svaret skyldig.

Vi får väl se vad som händer så småningom. Men jag önskar att arbetsmarknadsministern kunde vara lite tydlig när det gäller hur man tänker ta fram detta och hur man tänker agera framgent. Jag emotser naturligtvis i kommande ekonomiska propositioner hur man bygger upp sina nya antaganden i fråga om hur sysselsättningen förändras och vilken grund man har när det gäller underlaget för att fatta beslut och hur man kommer fram till ett resultat.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag håller med Sven-Erik Österberg om att det naturligtvis är bra att ha material och underlag på bordet, så att alla kan ta del av detta.

Formen för budgetpropositioner och andra propositioner ser likadan ut nu som den gjorde under den socialdemokratiska regeringen. Det är klart att vi inte har några fotnoter i budgetpropositionen.

Men trots allt kan jag försäkra Sven-Erik Österberg att jag gärna arbetar med dessa frågor just för att vi ska kunna ta del av en gemensam utgångspunkt för olika diskussioner. Vi arbetar, som sagt, intensivt med detta. Det kommer att synas i budgeten i höst. Det är min absoluta övertygelse.

Vi har från Arbetsmarknadsdepartementets sida också försökt arbeta med olika typer av medieseminarier där vi just har försökt belysa den forskning och de erfarenheter som har varit utgångspunkten för det arbete som vi har gjort. Det har vi gjort halvårsvis, och vi kommer att fortsätta med det just för att öka tydligheten och informationsutbytet i dessa frågor. Vi får all anledning att återkomma – det är jag helt säker på.

Anf. 49 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska fatta mig mycket kort. Vi kommer inte så mycket längre här. Jag har begärt att man ska följa upp Riksrevisionens rapport och att man ska återkomma med ett system så att man kan redovisa hur man får fram de prognoser som man lägger fram – vad som ligger bakom. Arbetsmarknadsministern lovar att det ska komma till hösten. Jag kan nöja mig med det. Det är väl ungefär detta arbete som har varit.

Jag skulle också vilja säga att det väl är bra med forskning och så vidare. Men det måste också göras om så att det så att säga blir ett praktiskt handlag. Det är inte alltid så enkelt när man möter praktiken med svängande konjunkturer och så vidare. Det handlar också om hur man väger in dessa olika delar. Det är därför väldigt viktigt att det inte bara handlar om forskningsdelen utan att det också finns praktisk erfarenhet. Hur fungerar detta system när det kommer ut i olika konjunkturlägen och så vidare? Det handlar om hur det mottas. Det är väldigt viktigt att det också belyses, så att man inte får ett svar som egentligen inte är ett svar på frågan. Det måste också finnas med hur området täcks in. Det är väl det som Riksrevisionen pekar på. Också vi från oppositionen är naturligtvis intresserade av hur man har kommit fram till de olika ställningstagandena.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag kan naturligtvis hålla med Sven-Erik Österberg. Det finns förhoppningsvis goda tillfällen både i budgeten och i propositioner i övrigt där vi kan bli tydligare på den punkten, och vi tar till oss av kritiken.

Samtidigt skulle man kunna tänka sig att man därutöver gör andra saker också inom ramen för Nordiska ministerrådet och vid ordförandeskapet för EU. Då kan man på olika sätt belysa internationella erfarenheter som kan vara av stor betydelse för vilka prognoser som man gör.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

5 § Svar på interpellation 2007/08:449 om sunt förnuft i rovdjurspolitiken

*Svar på
interpellationer*

Anf. 51 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):
Fru talman! Tomas Tobé har frågat mig om jag

1. avser att verka för att en förvaltningsplan för rovdjur, där miniminivåer och toleransnivåer anges, kan ske på regional nivå,
2. avser att verka för att fler län ska ansvara för vargföryngringar och
3. avser att återkomma med en proposition utifrån Åke Petterssons betänkande *Rovdjuren och deras förvaltning*.

Våren 2001 beslutade riksdagen om en sammanhållen rovdjurspolitik. Det övergripande målet är att Sverige ska ta ansvar för att björn, järv, lo, varg och kungsörn finns i ett så stort antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan. Arterna ska också enligt målet kunna sprida sig till sina naturliga utbredningsområden.

För att målen, som ligger fast, med säkerhet ska kunna nås tillsattes 2006 en utredning med uppdrag att utreda effekterna av rovdjursstammarnas utveckling och andra frågor knutna till att uppfylla målen i rovdjurspolitiken.

Utredningen om de stora rovdjuren överlämnade i december 2007 betänkandet *Rovdjuren och deras förvaltning*. Betänkandet är omfattande, och resonemangen rör frågor som berör och engagerar många människor. Det är mycket viktigt att berörda myndigheter och organisationer får den tid som behövs för analys, dialog och förankring beträffande analysen av utredningens resonemang och förslag. Därför har vi satt en lång remisstid. Jag har nyligen i flera frågesvar informerat kammaren om att frågorna kommer att beredas i Regeringskansliet när remisstiden gått ut den 2 juni för att sedan föreläggas riksdagen.

Jag vill vara tydlig när det gäller min inställning till ett ökat regionalt inflytande över förvaltningen. Jag är inte, som Tomas Tobé anför, skeptisk till en regionalisering av rovdjursförvaltningen. Jag vill dock förvissa mig om ändamålsenliga riktlinjer för förvaltningen och det oavsett hur förvaltningen sker. Jag är ytterst angelägen om att de förslag som vi kommer att presentera är väl avvägda och grundar sig på vetenskapligt underlag och synpunkter från olika intressen.

Jag anser att bevarandet av rovdjuren är ett internationellt och nationellt intresse. Vi kan vara stolta här i Sverige som på bara ett par decennier har kommit en bit på vägen mot att återställa så att rovdjuren är en naturlig del i vår fauna. Nu måste vi hitta former för att skapa en bredare legitimitet för rovdjursförvaltningen. Vi har redan genomfört en del i det som vi lovade före valet 2006, nämligen kompletteringar av jaktförordningen när det gäller nödvärnsrätten. Men vi behöver utveckla arbetet ytterligare för att målen i rovdjurspolitiken ska nås. Då måste vi ta hänsyn till alla intressen som ska enas.

Vi måste tänka på såväl tamdjursägare och jägare som bevarandet av de rovdjursstammar som förekommer i Sverige. Det är viktigt att de som lever på landsbygden och som driver verksamheter där ska kunna göra detta under goda förutsättningar. Vi måste försöka minimera konfliktfulla situationer mellan människor och rovdjur. Sådana situationer är inte bra för någon part – varken för människor eller för rovdjur! Jag anser att en ökad lokal delaktighet och ett ökat regionalt ansvar för förvaltningen av rovdjuren mycket väl kan vara ett led i att nå den acceptans och samexistens som vi eftersträvar. Men jag är, som jag sade här tidigare, säker på att det kan kombineras med bland annat nationella riktlinjer som anger förutsättningarna för förvaltningen så att den fungerar inom länen, mellan länen och också i förhållande till våra grannländer. Vi får heller inte glömma vårt åtagande som följer av vårt medlemskap i EU. Som medlem har de olika länderna ansvar för olika arter, och vi ansvarar för de arter som förekommer naturligt i vårt land så som våra stora rovdjur. Samma ansvar har Grekland för till exempel havssköldpaddorna och Spanien för den iberiska lon och lammgamen.

Sverige deltar även aktivt i arbetet på global nivå för att de stora rovdjuren ska finnas kvar i faunan. Även om detta inte är direkt tvingande på samma sätt är det en förtroendefråga att Sverige visar att det är möjligt med samexistens mellan människor och de stora rovdjuren.

Min preliminära bedömning är att förslagen i betänkandet behöver utvecklas ytterligare bland annat när det gäller förslaget som rör formerna för en regionalisering av förvaltningen av rovdjuren. Jag vill dock invänta och analysera remissinstansernas synpunkter. Men jag ställer mig inte främmande till att ge Naturvårdsverket ett kompletteringsuppdrag att i samråd med berörda aktörer utreda och föreslå en modell för hur en regional rovdjursförvaltning skulle kunna utformas och genomföras utan att de nationella målen för rovdjurspolitiken åsidosätts.

Anf. 52 TOMAS TOBÉ (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Vidare vill jag uttrycka min tillfredsställelse över att Sverige äntligen har fått en regering som tar de här frågorna på allvar. Jag vill särskilt lyfta fram initiativet att förändra tillägget i § 28 i jaktförordningen så att djurägare får ökade möjligheter att skydda sina tamdjur mot rovdjur. Men det finns givetvis mer att önska på det här området, och det är bakgrunden till att jag har valt att ställa den här interpellationen till statsrådet.

Debatten gällande rovdjur har på senare år blivit onödigt polariserande. Det är inte ovanligt att det beskrivs i konfliktlinjer som för eller mot varg. Det är en beskrivning som jag inte tycker är särskilt tillfreds-

ställande och som jag inte ställer upp på, även om jag tillhör dem som vill ställa krav på att vi ska förändra den modell som politiken i dag bygger på.

Fru talman! Statsrådet nämnde tidigare att vi i Sverige ska vara stolta över att vi på några decennier har kommit en bit på vägen mot att återställa rovdjuren som en naturlig del i vår fauna. Det är korrekt, men det sätter också fokus på ett av de grundläggande problemen, nämligen att det har gått väldigt fort. Den förändring av rovdjursstammarnas storlek som skett är dramatisk. De som är berörda av rovdjuren, antingen på fritiden eller yrkesmässigt, känner sig faktiskt något överrumplade. Den så kallade varsamma ökningstakten, som angavs i riksdagsbeslutet 2001, är inte en bild som känns igen i de län som i dag är berörda av till exempel varg.

Fru talman! Jag är riksdagsledamot från Gävleborgs län. Hos oss är det många som har gjort ett aktivt val att bo nära skog och mark för att till exempel kunna jaga, fiska, plocka bär eller bara för att ha en närhet till naturen. Men nu har det samlade rovdjurstrycket i vissa områden hos oss börjat nå orimliga nivåer. Konsekvensen har blivit att allt fler känner en påtaglig rädsla och att detta nu har blivit en naturlig del i vardagen. Det tycker jag inte är tillräckligt bra. Det gör att förväntningarna nu är rätt höga på att riksdagen senare ska återkomma med en ny rovdjurspolitik som är mer balanserad mellan olika intressen och som bygger på sunt förnuft.

Med stort intresse noterade jag att statsrådet inledningsvis ställer sig positiv och inte är skeptisk till en regionaliserad rovdjursförvaltning. Jag hade tidigare fått en bild av att statsrådet inte till fullo håller med om inriktningen med en sådan ordning. Det känns därför mycket lovande. Jag anser att en ökad delaktighet och ett ökat regionalt ansvar för förvaltningen av rovdjuren vore ett klokt steg att ta. Jag tror också att det här kan kombineras med nationella riktlinjer enligt statsrådets önskemål, men framför allt med en förvaltningsplan som anger toleransnivåer på regional nivå så att vi kommer bort från dagens situation där endast minimi- och etappmål anges. Statsrådet får gärna utveckla detta utförligare och berätta huruvida han ställer sig positiv till principen om att en förvaltningsplan ska innehålla övre toleransnivåer.

Fru talman! Vidare framkommer det i statsrådets svar att vi bör sträva efter att minimera konfliktfyllda situationer mellan människor och rovdjur, och det anser jag vara en bra utgångspunkt. Min åsikt är att om en samexistens ska bli framgångsrik krävs rimliga proportioner, och då är det ett minskat rovdjurstryck på ett antal områden vi ser framför oss. Rovdjursbestånden bör kunna spridas ut för att på så vis minimera risk att människor känner sig hotade, men det är bra också för rovdjurens situation.

Avslutningsvis: Jag har önskat en utförligare beskrivning av statsrådet när det gäller toleransnivåer, men jag skulle även önska svar när det gäller till exempel ökat ansvar för vargföryngringar. Det vore intressant.

Anf. 53 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Det kan kanske tyckas egendomligt att en ledamot från Skåne ska komma och lägga sig i rovdjursfrågor. I Skåne och Blekinge finns väl bara något enstaka lodjur, så vi är inte precis berörda av rovdju-

rens spår. Men det händer att vi sydlänningar far norröver och besöker Dalarna och Värmland. Då möter vi skogsägare, lantbrukare och jägare och förstår att rovdjurspolitik är mångfasetterad.

Det hade varit enklare ifall rovdjuren hade varit utspridda över vårt avlånga land. 90 procent av vargarna, 50 procent av lodjuren och 30 procent av björnarna finns på en tredjedel av landets yta. Då kan man förstå att de märks mer och ställer till en hel del problem.

Människor som lever i rovdjursområden är rädda för att det som inte får hända ändå ska hända. Björnen har redan visat sin aggressivitet. Det är några uppmärksammade fall som vi hört om i massmedier. Man kan undra: Är vargen verkligen så ofarlig som forskarna påstår? Finns det inte risker även för andra varelser än hundar och får?

Om hela Sverige ska leva är det viktigt att människor som bor på landsbygden ska känna sig trygga och veta att deras djur inte dödas av rovdjur. Hur tar vi hänsyn till jägarna som rapporterar om hur rådjur och älg saknas i de områden där de tidigare fanns i stor omfattning? Men vargen tar inte hänsyn till jakträtt och jakttider.

När jag läste ministerns svar till interpellanten tycker jag mig ana att vår nuvarande regering ändå har en ökad förståelse för hur rovdjur, människor, tamdjur och vilda djur ska kunna existera tillsammans. Men den förra regeringen, inspirerad av verklighetsfrämmande miljöpartister och vänsterpartister som kraftigt ville öka vargstammen, hade ingen stor förståelse för landsbygdens folk när de kom och framförde sina åsikter i rovdjursfrågorna. Det var självklart att det var några personer vid en Stockholmsmyndighet som skulle fatta beslut i rovdjursfrågor.

Fru talman! För oss i Centerpartiet är det självklart att viktiga beslut ska fattas på rätt nivå och så nära berörda personer som möjligt. Det verkar som om miljöministern är inne på samma linje då man i svaret på interpellationen talar om en ökad lokal delaktighet och ett ökat regionalt ansvar för rovdjuren, men med nationella riktlinjer.

I det sammanhanget vore det intressant att veta hur det är i de länder som gränsar till Sverige. Vilka riktlinjer finns där? Finns det något nordiskt samarbete när det gäller rovdjursfrågorna? Roddjuren känner ju inte nationsgränserna, utan de rör sig ganska fritt. Det vore bra om det fanns några liknande riktlinjer i våra nordiska grannländer och någon liknande lagstiftning.

Anf. 54 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Utifrån min egen erfarenhet kan jag konstatera att rovdjurspolitiken i det här landet under en mycket lång tid har saknat legitimitet och förtroende hos de människor som lever i de bygder som hyser stora grupper av rovdjur. Jag tänker då i första hand på delar av Svealand, och Lars-Ivar Ericson har redogjort för andelen rovdjur i detta område.

Jag var med vid 2001 år riksdagsbeslut. Från Centerpartiet föreslog vi att etappmålet när det gäller varg på 200 skulle gälla hela den skandinaviska halvön, eftersom det finns ett betydande samarbete med Norge just när det gäller vargförvaltningen, för att hänvisa till den tidigare frågan.

Fru talman! Som jag ser det nu finns det goda möjligheter till förbättringar. Den särskilda utredningen *Roddjuren och deras förvaltning* är en gedigen utredning med flera goda förslag. Den förändring som regering-

en genomförde av § 28 i jaktförordningen är en annan viktig del, och den är som sagt redan genomförd.

Jag kan konstatera att svaret på interpellationen är positivt i så måtto att miljöministern säger ja till att närmare titta på formerna för en tydlig regional förvaltning. Det är bra. Det är då också viktigt, som tidigare har påpekats, att frågan om toleransnivåer kommer in som ett underlag för de regionala måltalen som kan ge ett underlag för nationella tal. Det är viktigt med toleransnivåer. Det är viktigt för rennäringen och för fåbodbruket, men det är också viktigt för rovdjursbeståndet.

Arbetet med att utforma de regionala planerna måste ske skyndsamt. Vi har mycket stora stammar av både björn och varg, som sagts här, och särskilt vargen förökar sig mycket snabbt. Utifrån denna utgångspunkt har jag två konkreta frågor.

För det första: Kommer beredningen av dessa svåra frågor, alltså hela rovdjurspolitiken, att ske interdepartementalt tillsammans med Jordbruksdepartementet, som ansvarar för jaktförvaltningsfrågorna?

För det andra: Är ministern beredd att medverka till att beredningen och hela processen med att ta fram en proposition ska kunna ske utan dröjsmål?

Anf. 55 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! För sju år sedan antog riksdagen ett program om en sammanhållen rovdjurspolitik. Vi har haft många debatter här i kammaren sedan dess, och meningarna har varit mycket skilda och debatten har varit hård. Detta givet kan man diskutera antalet individer och föryngringar inom rovdjurspolitiken. Men jag tycker kanske inte att det har varit den viktigaste frågan, utan den viktigaste frågan är att man inte har varit villig att ta upp en diskussion i de områden där det är stora koncentrationer av ett rovdjur och övrigt vilt lider skada. Man har alltså inte velat ta denna diskussion.

Jag kan ta ett exempel från mitt hemlän, Västmanland, där vi har en lodjursstam som är fyra gånger större än vad markerna tål. Här borde man ha kunnat föra en dialog på ett mer framträdande sätt med de boende i länet om att öka avskjutningen.

Åke Petterssons utredning har mottagits positivt av landsbygdsboende, av jägare och av naturvårdare. Det är en företeelse som jag tycker är väl värd att ta till vara. Kopplingen till mer bestämmande för dem som bor i rovdjursland är bra. Det är därför också bra att ministern uttalar att han inte är skeptisk mot en regionalisering av rovdjursförvaltningen. Men när jag talar om regionalisering är det den folkvalda instansen på regional nivå som jag talar om. Det är alltså inte regeringens förlängda arm utan viltvårdsnämnderna.

Jag begärde trots allt ordet utifrån att jag upplever att det är en glidande skrivning i ministerns svar om den regionala förankringen. Jag vill därför betona vikten av att den folkliga förankringen verkligen finns i rovdjurspolitiken. Jag blir oroad om det kravet inte uppfylls, därför att en lagstiftning måste ha en acceptans i de breda folklagren. Den måste vara förutsägbar för att få en hög legalitet. Lyckas vi inte med det blir det ett nederlag för alla. Det är alltså inte en fråga för nitiska tjänstemän i den statliga förvaltningen, utan det är en fråga som berör alla människor. Vi

måste kunna föra en dialog med såväl tjänstemän som jägargrupper och naturvårdsmänniskor.

Antalet debattörer, herr minister, i dagens debatt visar att det här är en fråga som måste hanteras med stor politisk fingerfärdighet. Jag har fullt förtroende för ministern i den frågan och kan konstatera, efter att ha deltagit i den här debatten under tidigare mandatperiod, att det nu är en helt annan anda i debatten, en positiv anda när det gäller att verkligen vilja lösa de problem som vi har på det här området.

Anf. 56 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Ärade ledamöter, medborgare i detta gamla land! När riksdagen 2001 antog propositionen *En sammanhållen rovdjurspolitik* var det svårt att förutse att de växande rovdjursstammarna skulle resultera i en så stor koncentration av rovdjur som det i dag finns inom en begränsad del av landet, i Mellansverige. Det fanns ingen genomarbetad konsekvensanalys av stammarnas förväntade tillväxt. Sju år senare är situationen ohållbar och oacceptabel. Inom ungefär en tredjedel av landet finns 30 procent av landets ca 2 500 björnar, 50 procent av landets 1 400–1 600 lodjur och 90 procent av landets 150–200 vargar. Detta är inga nyheter, fru talman.

Den stora tätheten av rovdjur har stora negativa konsekvenser för lokalbefolkningens situation. Enkätundersökningar och många olika opinionsyttringar i området visar att många som har rovdjuren till grannar är mycket missnöjda med förhållandena. Många jordbrukare och jägare upplever försämrade förutsättningar för djurhållningen och jaktutövningen, och bland allmänheten är många rädda eller oroliga när de vistas i skogen. Det har man all anledning att vara när det gäller björn.

Rovdjurssituationen upplevs mest konfliktfylld i de områden som omfattas av vargrevir inom vargens kärnområden. Förutsättningen att bedriva jakt med lösa hundar försvåras starkt i många områden. Antalet vargattacker på hundar ökar i en oroande takt. Sammanlagt har närmare 50 hundar attackerats av varg i Sverige under 2007.

Möjligheten att ha tamdjur har också märkbart påverkats. Det är delvis en fråga om ekonomisk påverkan i form av högre kostnader för stängsling och tillsyn och veterinärkostnader för djur som springer ut och skadar sig. Men det finns även en emotionell del, att behöva vara orolig för sina djur och att också se rovdjursrivna djur påverkar på ett sätt som är svårt att mäta ekonomiskt. Vi har även en mycket stark djurskyddslag att ta hänsyn till för tamboskapen. Denna situation har minskat livskvaliteten för många människor på ett markant sätt. Jag ser detta i min vardag, fru talman. Jag ser detta mycket nära.

Acceptansen för vargstammen som dåvarande riksdag beslutade om är ganska liten, för att inte säga ringa i vissa lägen, och det är tråkigt. Nuvarande situation gagnar inte riksdagens mål om vargstammens numerär eller förtroendet för den svenska rovdjurspolitiken.

Fru talman! I Värmland har skadorna på tamdjur ökat kraftigt under 2007. Framför allt har skadorna på hundar haft en dramatisk utveckling. Värmland är det län som har flest vargar och som också har hyst varg längst tid. Stora delar av länet har hyst varg i över 25 år.

Jag skulle vilja tacka ministern för svaret som han ger Tobé, men jag vill också säga att i Värmland finns ett samspel mellan djurägare, jägare

och länsstyrelse som inte finns på många andra platser, påstår jag. Detta bör vi ta med oss i fortsatt beredning och arbete och se hur man har agerat i Värmland. Vi kan vara oroliga över en ohållbar situation, men vi är satta att fundera över detta.

Fru talman! Lars-Ivar Ericson säger att han kanske inte ska lägga sig i debatten. Jag tycker precis tvärtom. Det är alldeles utomordentligt att sörlänningar också bryr sig om frågan, liksom vi som bor lite längre norrut kan bry oss om andra arter som kanske finns i södra Sverige.

Rovdjurspolitiken är viktig. Utredningen som ligger ute på remiss nu är också viktig för ministern att ha med sig. Det är många som har förväntningar och vill mycket i denna fråga. Mycket klokt finns i utredningen. Inte minst har detta med skydds jakt på björn visat på en positiv utveckling för björnstammen. Jag menar att detta även skulle vara möjligt att nå vad gäller vargstammen, att ha den jaktbar. Den har inte varit jagad på oerhört lång tid i Sverige. Det skulle den sannolikt må bra av, och det skulle på sikt kanske också ge förutsättningar för stammen i fråga.

Fru talman! Jag tycker ändå att ministrarnas svar andas något positivt. Vi ser fram emot fortsatta debatter.

Anf. 57 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret på Tomas Tobés interpellation. Jag har full förståelse för att ministern inte kan gå in i mängder av detaljer i ett sådant här svar. Vi befinner oss äntligen i en process där vi kan se en möjlig förändring och förbättring av förvaltningssituationen.

Jag ska försöka att inte upprepa alla kloka ord som mina allianskollegor har sagt, men det är några saker som jag skulle vilja förtydliga i debatten med hänvisning till svaret som ministern avgivit så att det åtminstone framgår i protokollet.

När ministern säger att vi har kommit en bit på väg är det förvisso sant, men jag tycker möjligen att det är ett litet understatement. Jag vill påstå att vi har kommit väldigt långt på väg. Jag vill trycka på det eftersom vi för närvarande har världens tätaste björnstam i norra Jämtland. Det ska vi vara medvetna om. Vi har aldrig tidigare haft så mycket björn i Sverige som vi har nu. När det gäller lo har vi den tätaste lostammen i världen i Mellansverige. Båda dessa djurslag har alltså en gynnsam bevarandestatus – som det så vackert heter på politikerspråk.

Kungsörnen har nått målet och har gynnsam bevarandestatus. Vargen har förmodligen uppnått målet på 200 individer i år med nuvarande valpningar. Vi ska ha klart för oss att just vargen är det däggdjur på jorden som har den största naturliga egna utbredningen efter människan. Det finns bortemot 250 000 individer. Jag säger detta för att det ska framgå för åhörarna att detta ingalunda är ett utrotningshotat djur. Även järven är nära målet. Med detta tillägg vill jag påstå att vi har kommit ganska långt och är mycket nära målet. Det känns tryggt och bra. Det har vi dessutom varit politiskt överens om, vilket ska poängteras.

Nästa påpekande handlar om jämförelsen med Greklands havssköldpaddor och Spaniens iberiska lo. Vi ska ha klart för oss att samtliga havssköldpaddor är direkt utrotningshotade som art på jorden. Inget av de svenska rovdjuren är utrotningshotat som art betecknat. När det gäller den iberiska lon finns det någonstans mellan 50 och 250 djur kvar i värl-

den. Jämförelsen blir därför lite haltande utifrån ett rättviseperspektiv av hur många djur det finns.

Jag har en fråga till slut till miljöministern. Det står i svaret att ministern kan tänkas ge Naturvårdsverket ett kompletteringsuppdrag. Då blir jag lite nyfiken. Min minnesbild av Rovdjursutredningen är att den i allt väsentligt har tagit fasta på hur en regional förvaltning kan se ut. Vad är det miljöministern vill ha ytterligare utrett? Det står inte att det är möjligt att utreda utan det ska ges ett uppdrag till en ytterligare utredning. Det vore intressant att höra vad det skulle innehålla.

Anf. 58 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka Tomas Tobé för frågan så att det finns möjlighet att ha lite synpunkter på svaret och rovdjursfrågan. Det är en fråga som vi borde ha mycket lite partipolitiskt skiljaktiga meningar om eftersom det inte leder någon vart. Som jag har upplevt det har vi varit rätt överens om att något måste göras.

I Socialdemokraterna tog jag våren 2006 upp frågan om ett jakt- och viltvårdspolitiskt program för att vi skulle bli lite mer kompletta på detta område. Vi antog i partistyrelsen i juni ett program som ligger mycket nära den syn vi har i de olika partierna och också medborgarnas, jägarnas och rovdjursförespråkarnas syn på saken. Det finns en stor samsyn i detta.

Jag kommer från Västerbotten. Där har vi inte problem med varg, men däremot börjar vi uppleva att vi ganska stora problem med björn. De inventeringar som har gjorts i Jämtland antyder att det finns tre gånger så mycket björn som man trodde. Jag tror att det är samma sak i Västerbotten. Folk är skrajna för att gå ut i skogen. Jag har aldrig hört någon som är rädd för vargen, men däremot är man väldigt fundersam över om man törs gå i skogen efter den 14 april och fram till mitten av november. Jag är själv lite fundersam när jag är ute med hunden. Det känns lite otryggt. Jag skulle gärna gå med bössa på ryggen – en med hygglig kaliber dessutom – för att känna mig riktigt trygg.

Det är bara att konstatera att jag tror att vi har nått mycket längre när det gäller numerären som vi tog beslut om 2001. Det måste man försöka fastställa på något riktigt sätt, som genom inventeringar och genom att använda ny teknik och så vidare.

Jag har tittat på Åke Petterssons utredning. Den är väldigt bra och väl förankrad, tror jag, ute hos de så kallade intressenterna i samhället. Nu väntar vi på en proposition. Miljöministern måste sammanställa alla remissvar, men tiden är snart ute för synpunkter på detta.

Ska jag vara orolig och misstänksam mot något i miljöministerns skrivning är det mot det som Bengt-Anders också tog upp mot slutet. Menar miljöministern verkligen att det över huvud taget skulle behöva ifrågasättas att man överläter på regionalt beslutsfattande att bestämma om förvaltningsplaner och hur man ska förvalta de fyra stora rovdjuren? Jag är lite fundersam över detta.

Jag skulle kunna ansluta mig till de två frågor som Åke Sandström hade. Jag tror att detta ska göras ganska snart och inte dras i långbänk. Vi måste få ett beslut i dessa frågor rätt så snabbt.

Men jag vill att miljöministern ska vara mycket tydligare när det gäller förvaltningsfrågorna. Om man inte anförtror de lokala krafterna att

Anf. 59 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Först och främst vill jag klargöra och än en gång konstatera att jag sannerligen värdesätter det utredningsarbete som har gjorts. Utredningen innehåller mycket klokt. Den grundar sig dessutom, vilket är ytterst värdefullt, på en rätt ingående dialog som har förts under utredningsskedet. Det är också en modell för hur arbetet ska formas i de kommande stegen.

Det är fyra huvudprinciper som jag då vill slå fast.

Det första gäller att vi ska ha en ökad lokal delaktighet. Jag har gett ett klart besked om att jag vill se ett ökat regionalt ansvar för förvaltningen av rovdjuren. Jag vill att det ska kombineras med nationella riktlinjer, och jag delar uppfattningen att det också bör vara möjligt att kombinera det.

Det andra gäller att jag tycker att det är viktigt att minimera de konfliktfyllda situationerna mellan människa och rovdjur eller tamdjur och rovdjur. Det är sannerligen så, som flera nu har betonat, att människa och tamdjur och rovdjur ska kunna samleva och samexistera. Det kommer att kräva just kunskap och en klok förvaltning.

Det tredje gäller att våra stora rovdjur är en del av vår biologiska mångfald. Därför har vi en skyldighet att värna existensen av de stora rovdjuren i den svenska faunan. Det är både ett nationellt och ett internationellt ansvar.

Då blir min fjärde viktiga punkt att detta kräver legitimitet för förvaltningen. Jag är övertygad om att det är olika intressen som sinsemellan i flera fall är skilda men som likväl är legitima. Därför gäller det att utveckla en förvaltningsform som gör att de olika legitima intressena kan samsas och samleva. Därför tycker jag att utredningen har fört ett framsynt och kvalificerat resonemang om den adaptiva förvaltningen, om vikten av delaktighet och också när det gäller hur viktigt det är att förena å ena sidan vetenskap med å andra sidan lokal erfarenhet.

På alla de punkterna finns det från min sida ingen principiell tvekan.

Låt mig också säga något till mina alliansbröder här – vad jag kan se är det framför allt bröder som har engagerat sig i debatten. Jag må då konstatera att interpellationssvaret representerar hela regeringen. Hela regeringen står naturligtvis bakom interpellationssvaret.

Tomas Tobé ställer en fråga om toleransnivåer. Jag är självklart beredd att diskutera det. Jag tror att det kan vara ett intressant element i att också öka legitimiteten i framtida förvaltning. Men jag tänker naturligtvis avvakta remissynpunkter innan jag tar definitiv ställning.

Tomas Tobé tog också upp frågan om att sprida rovdjursbeståndet. Jag tycker på den punkten att utredningen för ett kvalificerat och intressant resonemang som jag, när jag har sett remissvaren, är intresserad av att gå vidare med.

När det gäller Lars-Ivar Ericsons fråga om det nordiska samarbetet kan jag bara konstatera att vi har ett samarbete inom EU. Det har ibland funnits en del olika synsätt mellan Sverige och Norge. Men jag tycker att utredningens inriktning på också en nordisk förvaltning är intressant, även om jag kan se att det finns problem.

Svar på
interpellationer

När det gäller Åke Sandströms fråga om förberedelsen ska ske interdepartementalt är svaret självklart ja. När det gäller frågan om jag är beredd att ta fram förslagen utan dröjsmål är svaret att det självklart är så, förutsatt att vi får in nödvändiga kompletteringar i ärendet.

Låt mig till sist svara på den fråga som flera har varit inne på, vad jag menar när det gäller det utredningsuppdrag som jag ska ge till Naturvårdsverket. Jag har nu gjort klart att jag ansluter mig till tanken på ett ökat regionalt inflytande. Jag tycker helt enkelt att Naturvårdsverket ska göra nödvändiga preciseringar, som kommer att krävas utöver det som utredaren har föreslagit.

Anf. 60 TOMAS TOBÉ (m):

Fru talman! Jag får återigen tacka statsrådet för hans svar och förtydligande och meddela att även jag givetvis har förståelse för att ett statsråd i remisstider måste var något sparsam i alla fall med några besked. Men det fanns ett antal välkomna besked i detta.

Jag skulle bara vilja ge statsrådet möjlighet att i ett ytterligare svar ändå komma in lite grann på detta med den utvecklade delen när det gäller den regionala förvaltningen.

Personligen tycker jag att förslaget om regionalisering är väldigt bra. Det är bra att det bygger på regionala förvaltningsplaner med mål på både kort och lång sikt, att de regionala rovdjursgrupperna ska ha en mer framträdande roll vid framtagande av planerna och att förvaltningen ska vara mer adaptiv, det vill säga att den kontinuerligt ska göra nya bedömningar och justera förvaltningen utifrån gällande situation.

Givetvis har jag en förståelse för att vi inte kan ha en förvaltning som blir alltför spretig. Men jag är ändå lite mer fundersam. Finns det en möjlighet för statsrådet att utveckla lite grann vad detta nya utredningsbetänkande kan handla om?

Sedan kan jag väl säga, liksom min partikollega Bengt-Anders Johansson, att jag inte tycker att jämförelsen med havssköldpaddorna för Grekland och Spaniens ansvar för den iberiska lon är helt lyckosam. Jag tycker att vi har en helt annan situation i Sverige när det gäller rovdjuren, särskilt när det gäller vargen, som jag upplever är en stor del av debatten. Det är viktigt att komplettera bilden med detta.

Jag vill nog också höja ett något varnande finger. Det får inte dröja alltför lång tid innan en proposition presenteras för riksdagen. Givetvis är det viktigt att förslagen är grundade på vetenskapliga fakta och att det finns en väl avvägd balans i det hela. Men samtidigt är jag och, tror jag, många med mig något oroade över att den här frågan kommer att försvinna i en långbänk och i ett utredande. Det tror jag vore direkt olyckligt.

Vi har nu en situation, tycker jag, där en rädsla för rovdjur till en viss del till och med börjar utvecklas till en avsky. Det är en utveckling som vi behöver sätta stopp för. Jag menar att en stor del av ansvaret faktiskt ligger på den här kammaren när det gäller den lagstiftning och det mål som vi har satt upp.

Sedan skulle jag gärna – jag vill inte säga det i mitt förra inlägg – vilja få lite ytterligare besked när det gäller detta med vargföringringar. Kan man tänka sig att fler län ska få ett ansvar för vargföringringar? I

dag är det ansvaret begränsat till några få. Det tycker jag inte är en bra utveckling.

Till Karl Gustav Abramsson får jag säga: Jag tycker att det är positivt att du deltar i debatten. Du har kloka synpunkter. Men vi kan väl politiskt ändå konstatera att det med de fyra partier som i dag utgör regeringsunderlag finns förutsättningar för ett sunt förnuft i rovdjurspolitiken – det föreligger inte med det andra regeringsunderlaget. Detta är väldigt positivt. Det har vi redan sett.

Anf. 61 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Det måste vara inspirerande att få höra så mycket kloka ord i denna debatt här i kväll.

Rovdjuren tillhör vår fauna. Även om det finns de som säger att de borde stängas in i några reservat är det naturligt att de ska finnas där de hör hemma, i rimlig omfattning. Men då måste vi ha en rovdjursstam som inte hotar tamdjur, skogens vilt och, i värsta fall, människors säkerhet.

De konflikter som finns i rovdjurstäta områden måste lösas. Människor ska känna sig trygga när de är ute i skog och mark. Att skapa en rovdjurspolitik som är förankrad hos hela befolkningen är en stor utmaning som den förra regeringen inte lyckades med. Men jag tycker att miljöministrarnas insikter i landsbygdens förhållanden bör ge goda förutsättningar för att vi nu ska få en bättre rovdjurspolitik.

Sunt förnuft i rovdjurspolitiken – det är rubriken på Tomas Tobés interpellation. Om vi tar vara på det sunda förnuftet hos dem som lever nära rovdjuren och lyssnar in deras erfarenheter och åsikter finns det goda förutsättningar för att det ska fattas bra beslut.

Rovdjuren finns här, och de ska få vara kvar. Men deras existens får inte innebära att landsbygdsbornas levnadsförhållanden försämras.

Anf. 62 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag vill tacka för svaren och bara konstatera att jag med tillförsikt ser fram emot det fortsatta arbetet.

Jag vill återigen betona detta med skyndsamheten. Efter de upplevelser jag har haft i Värmland, Dalarna och även Västmanland och Örebro vet jag att tiden hastar. Och det är väldigt viktigt för tilltron till rovdjurspolitiken att detta kan ske utan dröjsmål.

Jag vill också passa på att betona att det är av stort värde att vi kan få en bred överenskommelse bakom rovdjurspolitiken. Det är av största värde. Jag sätter också stort värde på att K G Abramsson har deltagit här. Jag tror att det finns goda förutsättningar för att få en bred samsyn.

Anf. 63 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag upplever att vi är tämligen överens i debatten. Jag vill ändå avsluta med att göra en beskrivning av situationen i mitt hemlän med en enig viltvårdsnämnd tillsammans med rovdjursgruppen.

Som ministern förmodligen vet består viltvårdsnämnden av LRF, viltvårds- och naturmänniskor, jägare och så vidare. Alla var helt eniga om att man markant måste öka avskjutningen av lo för att värna övriga arter i naturen. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket biföll en minimal

avskjutning. Det är knappast så man bygger förtroende mellan den folkvalda delen och statens tjänstemän i sammanhanget.

Jag ser ändå framför mig en mycket ljus framtid efter ministerns redovisning här. Jag vill med det tacka för debatten.

Anf. 64 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag vill också tacka ministern för en bra debatt. Här finns ett underlag för att gå vidare.

En sak är tydlig. Alla som bor i de områden där det finns till exempel hög koncentration av varg är inte varghatare. Vi är inte det. Vi måste hitta en väg för hur vi ska kunna hantera vargstammen.

Det finns italienska vallhundar som präglas med en flock får från ungefär två månaders ålder. De kan leva med fåren och skyddar fåren mot rovdjur. Det fungerar alldeles utmärkt ända tills den dagen turister leker med hundarna och tar bort prägel från hunden.

Detta är också ett dilemma som dyker upp. I det moderna och urbana samhället möts flera näringar. Det är turismen och jordbruket. Jag vill uppriktigt inte någon gång mer vara med om att jag träffar lantbrukare vilkas djur när lantbrukaren kommer ut på morgonen har avslitna juver.

Man ska inte behöva se och uppleva detta inom stängslade områden. Så hårt är trycket på vissa platser, men inte på alla. Vi måste hitta former för hur vi kan jaga även vargen så att den inte naturligt kommer allt närmare människan. Det finns enkla medel för detta.

Jag har förhoppningar om att det kommer att falla väl ut. Nu upplever jag att det är ett fåtal partier representerade här i debatten. Representanter för de två partier som jag tycker tar minst ansvar i frågan finns inte här.

De tar inte alls ansvar och bryr sig inte om de följer som deras politik får. Jag anser att jag inte kan angripa dem när de inte finns i kammaren. Men det är märkligt att de inte finns här eftersom de står för en helt annan politik. De hade haft chansen att berätta om den här.

Djurskyddslagen är en av världens strängaste lagar, och den ska våra djurägare leva upp till. Hur rimmar det med att rovdjuren angriper djur och att lidande kan uppstå i många timmar?

Jag har stor tilltro till att det kommer att bli en bra proposition. Det finns många som gärna är med och hjälper till i arbetet framåt.

Anf. 65 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Tack för beskedet, miljöministern. Nu gick K G Abramsson från kammaren. Men jag tycker ändå att det finns skäl att rikta ett tack till Socialdemokraterna åtminstone i den här frågan. Här spelar vi ungefär på samma planhalva.

Jag skulle vilja skicka med några ord till ministern i den fortsatta handläggningen. Det gäller att inte förlänga ett genomförande mer än absolut nödvändigt så att vi inte tappar fart.

Alla allianspartier har byggt upp en oerhörd förväntan i samhället att det ska kunna bli en bättre tingens ordning. I den mån det behövs någon form av kompletterande utredning är mitt råd att starta den så att den går i gång parallellt långt innan en proposition skrivs. Så går det faktiskt att göra så att det inte först blir en proposition och sedan en utredning. Då tappar människor förtroendet.

Det är också viktigt att ta fasta på att det förslag som finns i utredningen visar hela det svenska samhället och EU att vi kan förvalta exempelvis vargstammen på 200 djur under de närmaste tre åren. Då skapar vi också ett ökat förtroende.

Dessutom är det okej med regional förvaltning. EG-domstolens utslag när det gäller Finland visar tydligt att det är fullt möjligt. Jag välkomnar ministerns besked att den öppningen finns.

Ska man förvalta biologisk mångfald – vilket vi ska, och det är ingen tvekan om det – gäller det att se till orden som finns i svaret. Det är en förtroendefråga att Sverige visar att det är möjligt med samexistens mellan människor och de stora rovdjuren.

Men då fordras det också att vi tar fasta på toleransnivå, regional förvaltning och de delar som ministern har talat om. Med tanke på att det nu finns fem partier bakom är det otroligt lätt för ministern att lägga fram förslag, för här kör vi igenom det.

Anf. 66 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag vill börja med att betona att det jag talat om som ett uppdrag till Naturvårdsverket inte innebär att det ska genomföras en ny utredning. Det är ett kompletterande uppdrag på de punkter där ytterligare preciseringar kan behövas. Det är en preliminär bedömning tills vi har sett remissvaren.

Motivet bakom är delvis de nationella mål som vi har satt upp som ska nås. Det är nationella riktlinjer som jag har sagt kommer att behövas. Sverige har också som nation ett ansvar och förpliktelser i EU även om det inte alls omöjliggör också en regional förvaltning, utan det kan kombineras.

Jag vill här utan att på något sätt minska innebörden av det jag sagt tidigare betona att det är olika intressen som ska samsas. Just därför är det regionala och lokala inflytandet viktigt. Då kan olika intressen bättre samsas än om man bara ska göra det på nationell, central riksnivå.

Jag tycker att erfarenheterna från den komplettering vi har gjort av jaktförordningen när det gäller nödvärnsrätten också visar att förändringar kan göras i rovdjurspolitiken utan att för den skull hota den viktiga och nödvändiga biologiska mångfalden.

Jag ska inte föregripa den utvärdering som ska göras. Men mitt intryck så här långt är att den nya möjlighet som vi ha skapat i jaktförordningen har använts mycket ansvarsfullt och sparsamt.

Det talar också för att det är en väg att öka legitimiteten för rovdjursförvaltningen utan att för den skull undergräva biologisk mångfald och det nödvändiga vaktsläendet om de stora rovdjuren samtidigt som vi legitimerar förvaltningen bättre.

Till sist vill jag bara konstatera att jag sannerligen inte har något behov av en långbänk eller onödiga dröjsmål. Dels är det inte min stil, dels tycker jag att alliansbesked ska hållas. Det är jag inriktad på. Jag värdesätter också mycket Karl Gustav Abramssons inlägg. Kan vi skapa förändringar med brett politiskt stöd är jag positiv till det.

Sist och slutligen vill jag konstatera när det gäller läget för de stora rovdjuren att vi har kommit långt i Sverige. Men precis som utredningen gör konstaterar jag att vi har en sårbarhet när det gäller den genetiska variationsrikedomen för vargen och arvsanlagen. Vi har globalt sett fort-

farande en mycket sårbar situation för vargen enligt den redovisning utredningen gör. Det är också en del av bilden. Det ändrar inte mina besked. Det är också de som kommer att ligga till grund för arbetet. Där värdesätter jag ett fortsatt samarbete, helst med en bred majoritet i riksdagen. Tack ska ni ha.

Anf. 67 TOMAS TOBÉ (m):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för mycket bra svar under interpellationsdebatten. Den eventuella skepsis som jag beklädde statsrådet med är vid det här laget bortblåst. Det är mycket bra.

Jag vill göra tre korta medskick till det fortsatta arbetet. Om man ska arbeta med att utveckla den regionala förvaltningen borde man också se över om det finns en möjlighet att utveckla en dialog med medborgargrupper i förslaget.

När det gäller de nationella målen bör man gärna se till att de präglas av summan av de regionala målen och inte tvärtom.

Det sista jag skulle vilja skicka med gäller specifikt framför allt för Gävleborg och Dalarna. Det gäller frågan om varg. Jag tror att vi så småningom i förebyggande syfte kommer att behöva licensjakt och inte bara skyddsjakt.

Anf. 68 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag kan bara säga att jag naturligtvis tackar för värdefulla råd. Vi kommer att ta till oss en rad olika synpunkter i det kommande arbetet. Jag tycker att det här har varit en konstruktiv debatt där vi ska ta vara också på de synpunkter som har lagts fram i debatten.

Vi ser fram emot att så snart det är möjligt lägga fram en rovdjursproposition som jag hoppas ska kunna samla brett stöd både här i riksdagen och hos folk – både hos engagerade naturskyddsvänner och hos dem som jagar och som är en del av den befolkning på landsbygden som ska känna sig trygg i samlevnaden med våra stora rovdjur.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:477 om hanterandet av Klimatutredningens betänkande

Anf. 69 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat statsministern om hans motiv att avfärda Klimatberedningen innan dess betänkande presenterades och om hans bedömning av behovet och angelägenheten av parlamentariska utredningar i framtiden.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Klimatförändringarna är en ödesfråga för mänskligheten. Alliansregeringen vill se Sverige inta en ledande position för att komma till rätta med klimatförändringarna.

Klimatförändringarna är en i sanning global fråga. Internationellt samarbete är därför en förutsättning för att vi ska kunna bemästra klimatförändringarna. Genom att visa omvärlden att det går att förena god eko-

nomisk tillväxt med minskande utsläpp blir vi trovärdiga och lägger en grund för ett effektivt internationellt klimatavtal. Alliansregeringen driver därför på inom EU för att ambitionen, inom ramen för en internationell överenskommelse, ska vara att utsläppen inom unionen minskar med 30 procent till 2020 jämfört med 1990 i stället för med de 20 procent som det klimat- och energipaket som Europeiska kommissionen lade fram i januari i år ger.

Även nationellt vill vi att Sverige ska vara en föregångare. Vi har också ambitionen att förankra klimatpolitiken brett i samhället. Under våren genomför vi överläggningar med företrädare för industri, myndigheter och forskare.

Vi tillsatte också Klimatberedningen, som har tagit fram ett mycket omfattande och värdefullt underlag för det fortsatta arbetet med att utforma klimatpolitiken. Statsministern och jag är överens om att Klimatberedningens förslag till handlingsplan ska utgöra en central utgångspunkt i arbetet med den klimatproposition som vi kommer att presentera i höst. Det är också självklart att det finns delar i ett så omfattande material som bör granskas noga, kompletteras, utredas vidare eller i något fall ifrågasättas innan de omsätts till regeringens politik. Beredningen har själv pekat på behovet av vidare utredning av vissa förslag. Jag delar Bosse Ringholms uppfattning att en bred samsyn är värdefull i frågor av global och långsiktig karaktär som klimatfrågan. Det var bakgrunden till att vi tillsatte Klimatberedningen. Det gäller nu att använda den breda samsyn som beredningen uppnådde. Jag anser att parlamentariska utredningar har ett stort värde och att sådana självklart kan bli aktuella i liknande frågor framöver.

Då Bosse Ringholm, som framställt interpellationen, anmält att han inte hade för avsikt att delta i debatten förklarade andre vice talmannen överläggningen avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:557 om biogas

Anf. 70 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Aleksander Gabelic har frågat mig om jag kommer att lämna besked om de 86 miljoner kronor som återstår av det riktade investeringsbidraget till gastankställen innan klimatpropositionen presenteras. Han har också frågat mig om jag tänker vidta några ytterligare åtgärder för att stärka biogasens ställning som ett självklart alternativ till andra drivmedel i Sverige.

Det särskilda stödet till åtgärder för främjande av distribution av förnybara drivmedel infördes år 2006 och var från början avsett att vara en tidsbegränsad satsning under åren 2006 och 2007. I november 2007 förlängde regeringen satsningen så att tidpunkten när en stödberättigad åtgärd senast ska ha påbörjats flyttades fram till den 31 december 2008. Under år 2007 inkom endast ett fåtal ansökningar som samtliga beviljades av Naturvårdsverket, och hittills under 2008 har bidrag till två tankställen beviljats. För närvarande har Naturvårdsverket inga ansökningar inne.

Klimatberedningen lämnar ett flertal förslag för att främja introduktionen av biogas som fordonsbränsle. Den föreslår bland annat att klimatinvesteringsbidragen omformas från breda program till investeringsstöd för särskilt utvalda åtgärder och sektorer där andra styrmedel är svaga och där insatserna har stor betydelse för att minska växthusgasutsläppen. Tekniker för produktion och uppgradering av biogas pekas ut som ett potentiellt stödområde. Beredningen pekar också på behovet av att särskilt stödja rötning, uppgradering och distribution av biogas från organiskt avfall och utveckling av biogasproduktion från stallgödsel inom ramen för landsbygdsprogrammet. Beredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Biogas har bäst miljöprestanda vid användningen i fordonen och medger effektivt nyttiggörande av biomassa i besvärliga material såsom avloppsslam, slakteriavfall med mera. Räknet per energienhet drivmedel ger biogas, om läckage av metan hålls på en tillräckligt låg nivå, ett mycket lågt utsläpp av växthusgaser sett i hela kedjan från utvinning av råvara till användning i fordon. Potentialen för en storskalig produktion av biogas är dock begränsad genom den begränsade tillgången på lämpliga råvaror.

Utöver det nämnda stödet för att främja distribution av förnybara drivmedel har cirka en tredjedel av medlen inom det nuvarande klimatinvesteringsprogrammet gått till att främja produktion, uppgradering och distribution av biogas. Biogas är, liksom övriga biodrivmedel, dessutom helt befriat från energi- och koldioxidskatt.

Biogas kommer även fortsättningsvis att vara en viktig del av satsningen på att främja introduktionen av biodrivmedel. Regeringen avser att återkomma till dessa frågor i höstens klimatproposition och i budgetpropositionen.

Anf. 71 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret på denna interpellation! Biogasen är det mest miljövänliga drivmedel som finns tillgängligt i dag. Biogas framställs lokalt genom rötning av matavfall, gödsel och slam vid vattenreningsverk. Eftersom biogasen kan produceras lokalt i hela landet är det självfallet möjligt att få tankställen i hela Sverige inom en över-skådlig framtid.

Att minska utsläppen från transportsektorn är en av Sveriges svåraste och viktigaste klimatutmaningar. Sverige är ett glesbefolkat och bilberoende land. Därmed måste omställningen till mer miljövänliga bilar och förnybara drivmedel stå i fokus.

Bensinbolagen tvingades via lagstiftning att ta sig an uppgiften att investera i minst ett förnybart drivmedel. Dessvärre blev resultatet inte teknikneutralt eftersom investeringskostnaderna för miljövänliga drivmedel är så olika beroende på om de är flytande eller gasformiga. Valet för bensinbolagen blev den billigare pumpen för flytande etanol, E 85, som det nu finns över 1 000 av i landet.

För att kompensera denna utveckling i någon mån och bidra till att få en bättre infrastruktur för fordonsgas i landet infördes ett särskilt bidrag på 150 miljoner kronor.

Naturvårdsverket har till uppgift att fördela bidraget. Enligt myndigheterna har hittills 61 tankställen för biogas beviljats bidrag på sammanlagt 59 miljoner kronor. Pengarna har gått till tankställen i 16 län och 48 kommuner från Ystad i söder till Luleå i norr. I dag finns det 88 publika gastankställen i Sverige, och planer från gasbranschen på en fördubbling inom några år. Ungefär 86 miljoner kronor finns nu kvar att fördela av bidraget från Naturvårdsverket.

Villkoren och tidsramarna från Miljödepartementet för bidraget har dessvärre varit problematiska och oklara. Vid årsskiftet hotas bidraget åter, och kan försvinna. I Klimatberedningens handlingsplan, som statsrådet också tog upp, finns bland annat följande förslag formulerade: särskilda stöd till utvecklingen av biogasdrift och fortsatta investeringsstöd och en utveckling av klimatinvesteringsbidragen för särskilt utvalda åtgärder där andra styrmedel är svaga.

Enligt min mening är det oskäligt att vänta till i höst för att få ett besked och säkerställa att minst 86 miljoner kronor av de pengar som finns kvar av investeringsbidraget till gastankställen kommer att finnas kvar även efter årsskiftet.

Det är mycket olyckligt när intressenter som är villiga att bygga gastankställen ständigt tvingas vänta på nya besked med förändringar av förutsättningar och tidsramar. Lagens effekter för utbyggnad av E 85 är permanenta. Därmed bör också större engagemang finnas för att ge kontinuitet och större uppbackning av byggandet av det miljövänligaste drivmedlet i Sverige.

Apropå att statsrådet i svaret säger att man inte har fått flera ansökningar vill jag peka på att det faktum att det var väldigt få ansökningar hänger ihop med kostnaden. Det kostar 3 miljoner kronor att bygga en pump. Det bidrar naturligtvis också till att många tvekar, eftersom bidraget är 30 procent.

De aktörer som är med i den här branschen är väldigt få. Vi har fyra gasbolag men ett fåtal aktörer som bygger. Det gör naturligtvis också att de redan är engagerade i de projekt som de har fått bidrag för, eftersom de är så få och det också är krävande att genomföra hela processen. Det tycker jag att man ska ta med när man talar om ekonomiska styrmedel och när man talar om möjligheten att stödja detta. Man bör också ta med att det 30-procentiga stödet snarare är mindre om man ser till hela kostnaden, alltså också kostnaden för den process som krävs för att få till stånd en sådan här gaspump.

Jag tycker också att det är viktigt att man snarare talar om att öka ambitionsgraden och att besked måste ges nu till marknaden så att de aktörer som finns faktiskt vågar satsa.

Anf. 72 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret. Jag tackar också interpellanten som har aktualiserat en viktig fråga.

Klimatförändringarna ökar i skrämmande takt. Sopberget växer och vattendragen blir övergödda samtidigt som våra jordar utarmas. Sverige är ett land som behöver mycket energi, men mindre än 2 procent av den energin får vi från energigaserna naturgas, biogas och vätgas.

När det gäller biogas behöver vi intelligenta och biologiskt anpassade lösningar för att ta hand om den biomassa som finns i olika typer av avfall, restprodukter och energigrödor. När jag då läser miljöministerns svar märker jag att vi har en regering som är positivt inställd till alternativa energikällor och att vi kan se fram emot förverkligande av skarpa förslag utifrån Klimatberedningen.

Jag noterar också att i svaret nämns landsbygdsprogrammet, ett program som påminner oss om hur viktigt det är att hela Sverige ska leva, att stora satsningar görs på landsbygden i Sverige. Därför känns det naturligt att fråga hur ministern ser på gårdsanläggningar för biogasproduktion. Visserligen handlar det väl mest om kraftvärmeproduktion, men det bör finnas förutsättningar för att den gas som produceras på gården, och som inte används lokalt, skulle kunna uppgraderas till drivmedelskvalitet och matas in på ett gasnät.

Frågan kan verka lite hypotetisk, för i Sverige finns det väl bara något tiotal biogasanläggningar på gårdar. Det ska vi jämföra med Tyskland där andelen gårdsbaserade biogasanläggningar har haft en kraftig tillväxt. Det lär finnas närmare 3 000 anläggningar för just gårdsbaserad biogas. Man kan väl ändå tänka att kan de i Tyskland borde vi också kunna.

Då säger någon: Hur är det med säkerheten om vi skulle följa Tysklands exempel? Biogas är lättare än luft och vid utsläpp stiger gasen uppåt. Biogasen har högre antändningstemperatur än bensin och diesel. Det gör att risken för brand vid explosioner är väldigt liten.

Vi vet att den största råvarupotentialen för ökad biogasproduktion finns inom lantbruket. Framför allt gäller det odling av grödor men också möjligheten att ta hand om restprodukter som gödsel och matavfall.

Nu finns det många som menar att jordbruksmarken behövs för livsmedelsproduktion och att biogasen i det fallet måste ge sig. Jag undrar hur ministern ser på odlingar för biogas kontra odlingar för livsmedelsproduktion. Är det verkligen en allvarlig konkurrenssituation på gång, eller finns det goda förutsättningar för att odla både för mat och för biogas?

Anf. 73 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera att biogasen har utmärkta miljöegenskaper som gör att den är särskilt lämplig att använda i fordon i starkt förorenade tätortsmiljöer. Biogasen minskar utsläppen av fossil koldioxid, kväveoxider och partiklar till nästan noll, och dessutom är bullernivån för gasfordon faktiskt lägre än för dieselfordon.

Det är ett faktum att vi har skapat ett antal olika åtgärder för att stödja biogasen i Sverige. Det är bland annat stödet för distributionen. Det har vi i själva verket förlängt ytterligare ett år jämfört med vad som tidigare gällde. Det är inte så att vi ständigt har gett nya besked när det till exempel gäller klimatinvesteringarna. Tvärtom, klimatinvesteringsprogrammet har löpt under flera år. Alliansregeringen tillförde mer pengar för att just hålla programmets ursprungliga omfattning, och vi behöll samma tidsgräns som den förra regeringen hade planerat.

Dessutom är ett antal åtgärder genomförda som gagnar biogas, bland annat genom att den är befriad från både energi- och koldioxidskatter. Ägare av gasfordon får flera ekonomiska förmåner som till exempel 10 000 kronor i miljöbilspremie, ingen trängselskatt i Stockholm, 40 pro-

cents nedsatt förmånsvärde och gratis parkering i flera kommuner. Dessutom kan nämnas att Stockholm nu förbereder en satsning på drygt 200 miljoner kronor för att göra biogas tillsammans med näringslivet, bland annat med stöd från statens investeringsprogram.

Dessutom förbereder vi nu ett antal åtgärder. För att förbättra biogasens kommersiella förutsättningar har Energimarknadsinspektionen i samråd med Skatteverket utrett hur skattefriheten för biogasen ska kunna följa gasen vid samdistribution av biogas och naturgas. Regeringen avser att lämna proposition om detta till riksdagen i höst.

I maj förra året överlämnades betänkandet *Bioenergi från jordbruket* till regeringen. Det har sedan remissbehandlats. Där föreslogs ett tidsbegränsat investeringsstöd för gödselbaserad biogas. Med utgångspunkt från förslaget i betänkandet utreder nu Jordbruksverket hur förslaget kan införlivas i befintliga åtgärder i nuvarande landsbygdsprogram. Det uppdraget ska ju redovisas senast den 31 maj i år.

Det får också vara svar på den fråga som Lars-Ivar Ericson tog upp.

Dessutom ser regeringen mycket positivt på utvecklingen av det som kallas bränslekombinat för samproduktion av olika biodrivmedel, som etanol och biogas, där restprodukter utnyttjas. Det är samlat en stor satsning som Sverige har gjort. Den kommer att följas av ytterligare åtgärder som jag räknar med att vi kommer att presentera framöver. Distributionsstödet ska ses bara som en del av de samlade insatserna.

Anf. 74 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Det är bra att man utlovar besked, även om jag vill ha besked i dag. Jag tror att de aktörer på marknaden som har funnits med under ganska många år och drivit det här framåt också hade velat ha besked redan i dag.

Jag vill gå tillbaka till ursprungsidén. Vi har berört det tidigare, men avfall kan ju förhållandevis enkelt omvandlas till energi och dessutom driva bilar. Många förnybara energikällor kan ju endast användas till el och värme, inte direkt som drivmedel, åtminstone inte ännu. Biogas är därför det överlägset bästa miljöbränslet sett till såväl energieffektivitet som råvaruanvändning och produktionsförhållanden.

Lokalt avfall kan lokalt produceras till drivmedel och användas lokalt till bussar och bilar. I dag används endast 20 procent som drivmedel av den biogas på totalt 1,3 terawattimmar som finns i Sverige. Om all biogas användes till fordon skulle gasen räcka till över 200 000 bilar. I dag drivs endast 13 500 bilar med gas samt en hel del lokala bussflottor.

Det är beklagligt att gasbranschen och landets kommuner inte får klart besked på frågan om bidrag till gastankställen. Vi vet för det första båda två att oljebolagen är kallsinniga till investeringar i gas då pumplagen främjat en från deras sida ensidig utbyggnad av den billigare etanolpumpen. Det innebär att det i praktiken är en handfull aktörer och kommuner som tar ansvar för en infrastruktur för gas i Sverige och att utbyggnadstakten därmed, tyvärr, är långsammare. Vi vet, för det andra, att det bland annat på grund av detta för tillfället inte finns några ansökningar inne hos Naturvårdsverket om bidrag från resterande medel som kvarstår av beloppet. Vi vet också att reglerna för hur man söker bidrag, var man kan få bidrag och beskedet för hur länge bidraget kvarstår har vållat en hel del problem. I praktiken får inte heller alla som söker bidrag de

utlovade 30 procenten, som jag nämnde tidigare, utan i praktiken bidrag för endast 20 procent av kostnaden. Vi vet, för det tredje, att genom att ta bort bidraget underlättar vi knappast för de aktörer som nu bygger och vill fortsätta att bygga gastankställen.

Jag önskar därför ett besked från miljöministern. Kommer bidraget att kvarstå efter årsskiftet eller ämnar regeringen återigen att vänta till elfte timmen med besked?

Förra året såldes rekordmånga miljöbilar. Det är naturligtvis positivt. Men det vore också värdefullt att titta mer självkritiskt på hur det ser ut när det gäller etanol i förhållande till biogas. Man ska ha en mer ödmjuk inställning till verkligheten. Jag tror att vi båda är överens om att biogas är det miljövänligaste, med alla de fördelar som tidigare talare har tagit upp, att det går att satsa på en hel kedja med lantbruket och jordbruket. Till exempel Tekniska Verken i Linköping producerar på ett föredömligt sätt biogas.

Ynka 1 procent av alla bilar som såldes förra året drivs med gas. Det blir en konstig kontrast mellan att hela tiden tala om att detta är så bra och att statsrådet sedan i sitt svar säger att kapaciteten är begränsad. Naturligtvis är den begränsad om man inte tar med hela kedjan.

Vi socialdemokrater har lyft fram att det går att konvertera bilar. Det ska vara ett helhetstänk, från ekonomiska styrmedel när det gäller produktionen, för att stimulera mängden och möjligheten att producera mer biogas, till att få fler brukare. En del av detta är naturligtvis också att det finns tankställen. Det finns de bilmärken som redan tillverkar biogasbilar. Vi ska kunna importera bilar från de länder som redan har kommit längre än vad vi har gjort. Det hänger ihop.

Ministern borde ge ett tydligare besked till marknaden och ha större ambitioner om han verkligen tror att biogasen är det miljövänligaste bränslet.

Anf. 75 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag har några avslutande reflexioner om biogas.

Energigaserna, framför allt biogas, är viktiga delar i framtidens energisamhälle. Det finns mycket stora möjligheter att öka produktionen av biogas i Sverige. Miljön förbättras med hjälp av satsningar på biogas, och många nya arbetstillfällen skapas.

I energipolitiken måste beslut fattas i riktning mot ekologiskt och ekonomiskt hållbara energisystem baserade på förnybara resurser. Biogas måste vara vårt mest miljövänliga alternativ. Det är också bra att det finns förutsättningar för produktion av biogas i hela landet.

Lantbruk, industri, stat, kommuner, landsting och privatpersoner måste samverka mer inom biogasområdet. Värme, kraftvärme, fordons- och andra användningsområden – här finns biogas som ett bra alternativ.

Energipolitikens mål ska vara ett alltigenom hållbart samhälle byggt på hållbara energikällor. Jag är glad att regeringen har den insikten och jobbar utifrån detta.

Anf. 76 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Först det första förnekar jag fullständigt att biogasbranschen lever under osäkra villkor som regeringen har bidragit till.

Tvärtom har vi på rader av områden redan vidtagit åtgärderna. Det gäller bland annat hur vi har tillfört mer pengar till klimatinvesteringsbidragen och sett till att klimatinvesteringsprogrammet har genomförts under den tid som den förra regeringen ursprungligen planerade för. Vi har dessutom inte bara infört distributionsstöd utan också förlängt det. Vi har sett till att det, precis som jag har redovisat, blir möjligt att köpa en gasdriven bil och få 10 000 kronor i miljöbilspremie. Det blir ingen trängselskatt i Stockholm, det blir 40 procent nedsättning av förmånsvärdet och det blir gratis parkering i flera kommuner. En satsning på 200 miljoner kronor förbereds nu i Stockholm för att producera mer biogas. Det är ett antal åtgärder som redan har vidtagits.

För det andra är det inte alls så att vi dröjer med beskedet om distributionsstödet. Vi har gett besked, nämligen om en förlängning. Det resulterade i två ytterligare ansökningar som har bifallits. Därutöver finns nu hos Naturvårdsverket inga ytterligare ansökningar. Det kan inte vara det viktigaste i det läget att prioritera att ytterligare förlänga just det distributionsbidraget, utan jag är i första hand inriktad på andra åtgärder. Det var därför jag redovisade ett antal av de förslag som vi nu på olika sätt förbereder inför klimatpropositionen i höst för att ytterligare förbättra förutsättningarna för biogas.

Regeringen har satsat ytterligare drygt 400 miljoner kronor för perioden 2008–2010 för att utveckla framtidens teknik för produktion av biodrivmedel, det som brukar kallas andra generationens biodrivmedel. Då kommer det att ha stor betydelse för biogasen i förädlad form, nämligen biometan.

Jag konstaterar, till sist, att Socialdemokraterna trots allt inte har presenterat ett enda förslag som ytterligare skulle främja biogas eller klargöra beskedet för biogasbranschen. Efterkonverteringen är med förlov sagt en åtgärd som saknar betydelse i sammanhanget.

Vi har genomfört klimatinvesteringsprogrammet, precis under den tid som den förra regeringen hade presenterat. Nu har också Klimatberedningen lagt fram ett förslag om ett mer riktat stöd som vi bereder inom Regeringskansliet. Med det tycker jag att situationen är klargjord. Det vore bättre att inrikta sig på konstruktiva åtgärder framöver än att försöka ge intrycket av att det är en osäker situation nu. Det anser jag inte att man med fog kan säga.

Anf. 77 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Jag hoppas naturligtvis, som många biogasvänner, att det kommer besked, även om det är lite sent. Jag tycker att vi ska ta fasta på det. Jag kan nöja mig med det på den punkten.

Ni avskaffade Klimp:en. Den har ändå använts i många kommuner för att bygga de lite dyrare biogaspumparna. Det är viktigt att vara lite självkritisk. När man inte får in ansökningar måste man ställa sig frågan vad som kan göras för att stödja denna utveckling, om vi ändå tror på att biogasen har de fördelar vi har talat om tidigare.

Jag kan nöja mig med detta, även om jag tycker att det är för sent. Jag hoppas att det kommer styrmedel som gör att hela kedjan fungerar och lyfter upp frågan. Även konverteringsbiten är viktig. En fråga som aldrig nämns är arbetstillfällena. Låt oss satsa på teknikutvecklingen. Jag har sett hur man på Tekniska Verken kämpar i verkstaden. Om det hade varit en

annan ambition att satsa på att utveckla tekniken hade det skapat fler arbetstillfällen och på lång sikt bidragit till det som vi båda var med om på Bali när det gäller tekniköverföring. Det är något som också ska läggas in i ett positivt tänkande, nämligen att se hela kedjan ut i världen. En biogaspump i Sverige kan vara ett led i detta. Det har betydelse hur en regering agerar.

Jag hoppas, fru talman, att vi får se biogassatsningar som bidrar till att vi får en ökad flotta av fordon i Sverige som kör på det mest miljövänliga bränslet.

Anf. 78 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Låt mig konstatera att det har betydelse hur en regering agerar, och det är därför vi redan har agerat så att rader av de åtgärder jag har talat om är genomförda. Pengarna är satsade. Programmen genomförs planenligt. Dessutom har anslagstider förlängts.

Jag ser inte att det finns ytterligare osäkerhet som ska undanröjas. Däremot finns det ett ytterligare antal besked som i vanlig ordning kommer att förberedas och läggas fram i samband med att vi presenterar klimatpropositionen, och jag ser att vi ytterligare kommer att förbättra möjligheterna också för biogas.

Låt mig bara konstatera när det gäller efterkonverteringen att vi har lagt fram lagförslag som innebär att man just nu kan genomföra efterkonvertering lagligt. Däremot ska man nog inte inbilla någon att det kommer att ha en väldigt stor omfattning. Därför tycker jag att det vore i hög grad bortkastade pengar att dessutom lägga statsbidrag på det. Det är den enda skillnaden mellan Socialdemokraternas position och regeringens position i den delen.

Med det tackar jag också. Jag ser att vi kommer att kunna komma framåt med bra förslag framöver, och då kommer jag självklart att välkomna stöd också till det i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2007/08:570 och 579 om regeringens satsning Lärarlyftet

Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Marie Granlund har frågat statsrådet Leijonborg om han tänker ta initiativ till att ändra reglerna för vem som ska avgöra vilken kompetensutveckling som ska ingå i Lärarlyftet. Vidare har Mats Pertoft frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att säkerställa att Lärarlyftet verkligen når ut till alla lärare och utnyttjas maximalt.

Arbetet inom regeringen är fördelat så att det är jag som ska svara på båda interpellationerna.

Lärarlyftet är den största statliga satsningen på kvalificerad fortbildning för lärare någonsin. I år avsätts nästan 700 miljoner kronor, nästa år avsätts strax under 900 miljoner och för 2010 avsätts 1 miljard. Allt som allt blir det 2,6 miljarder kronor på tre år. Till 2009 och 2010 överför vi

dessutom de 300 miljoner kronor som huvudmännen inte hann utnyttja under 2007.

Jag är medveten om kritiken som har riktats mot satsningen. Många platser stod tomma under första terminen, hösten 2007. Samtidigt är jag övertygad om att situationen kommer att vara helt annorlunda nu när kommuner och fristående skolor fått längre tid att planera.

Senare under våren kommer information om hur många lärare som faktiskt gått kurser inom Lärarlyftet. Det kommer också att finnas information om hur många som är anmälda till utbildningar under hösten 2008. Jag vill avvakta denna information innan jag tar ställning till om regeringen bör vidta åtgärder eller måste förändra delar av Lärarlyftet.

Ansvar för lärarnas kompetensutveckling ligger på skolhuvudmännen. Ett av skälen till att regeringen nu måste ta initiativ till en stor satsning på lärarfortbildning är att kommunerna har brustit i detta ansvar. Jag välkomnar kommunala kompetenssatsningar, till exempel på de områden som Sveriges Kommuner och Landsting och Friskolornas Riksförbund lyfter fram, som ett komplement till den statliga satsningen. Jag tror att det skulle kunna vara positivt för skolväsendet. Det är emellertid inte aktuellt att ge högskolorna i uppgift att anordna kurser efter en beställning direkt från skolhuvudmännen, vilket Marie Granlund framhåller som mer effektivt än den nuvarande ordningen. Regeringens avsikt med fortbildnings-satsningen är inte att det särskilda statsbidraget till fortbildning inom Lärarlyftet ska vara en del av det generella statsbidraget, som kommunerna fritt får förfoga över.

Anf. 80 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, även om det är ett icke-svar.

Jag skulle först vilja passa på att säga att vi socialdemokrater tycker att satsningen på Lärarlyftet är jättebra. Det vill jag säga eftersom statsrådet många gånger utåt säger att Socialdemokraterna var emot det här. Så är det inte.

När Lärarlyftet nu har varit i gång sedan slutet av 2007 och början av 2008 visar det sig, precis som statsrådet säger, att många platser är tomma. Man kan säga att regeringen har gjort en underlåtenhet genom att inte från början ta kontakt med dem som är huvudmän, SKL, och göra upp om vilka regler som skulle gälla. Jag övertygad om att det då hade sett helt annorlunda ut.

Sveriges Kommuner och Landsting men också Friskolornas Riksförbund är, precis som de allra flesta, positiva till den här satsningen även om de, precis som vi socialdemokrater, säger att det är anmärkningsvärt att förskollärarna och fritidspedagogerna inte får vara med. Varför ska inte de som sysslar med de små barnen få fortbildning? Varför ska de stängas ute? Tänk om man hade resonerat likadant om barnläkare, att de skulle vara någon sorts sämre läkare, i stället för att de kanske är det viktigaste vi har.

SKL och Friskolornas Riksförbund hävdar vidare att reglerna för Lärarlyftet har försvårat användningen och att många av huvudmännen anser att de erbjudna kurser som nu finns inte motsvarar skolornas utbildningsbehov och att det därför vore mer effektivt att ge ett uppdrag

direkt till högskolorna för att i dialog med huvudmännen utarbeta de kurser som det finns behov av.

Dessutom efterfrågar huvudmännen i högre grad kompetensutveckling med koppling till själva pedagogiken och yrkesutövningen, till exempel i ledarskap, än i ämnesanknuten fortbildning.

Det här har ingenting att göra med det som i svaret handlar om att man inte är beredd att lägga mer pengar i det generella statsbidraget. Det handlar om hur man riktar den särskilda satsning som är gjord och hur man får mest ut av den.

Andelen huvudmän som bedömer att de inte kan nyttja hela sin del av Läraryftet det här året är av kommuner i storstadsområdena 38 procent, små kommuner 55 procent och friskolor 92 procent.

Då SKL och Friskolornas Riksförbund anser att Läraryftet ska få ett så stort genomslag som möjligt borde regeringen avskaffa den centrala tilldelningen av ramar till varje huvudman till förmån för ett öppet ansökningsförfarande som utgår från respektive huvudmans lokala planering och behov.

Jag undrar varför man inte kan lyssna på dem som finns i verkligheten, som faktiskt vet vilka behoven är. Men som vanligt vet statsrådet Björklund bäst, och som vanligt lyssnar inte statsrådet Björklund på dem som finns i verkligheten.

Jag tycker också att det är väldigt intressant att läsa det här svaret, när Jan Björklund säger att det här inte ska gå in i det generella statsbidraget. Nej, vem har sagt det? Men kan man tänka sig samma resonemang när det gäller fritidshemmen, att man gör en särskild, riktad statlig satsning med tanke på att personaltätheten drastiskt sjunker på fritidshemmen, som är en väldigt viktig del?

Jag skulle vilja fråga: Om utvecklingen inte vänder, vad tänker statsrådet göra då?

Anf. 81 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Även jag vill tacka statsrådet för svaret, som säger en del och utelämnar mycket.

Marie Granlund har varit inne på en hel del av dessa frågor, och jag ska undvika att upprepa hennes beskrivning. Det är samma situation vi beskriver.

Till att börja med har även Miljöpartiet i sina budgetförslag ställt sig bakom Läraryftet. Det är en bra och en nödvändig satsning. Vi kan säkert vara överens om att det ute i skolorna i landet finns behov av fortbildning, och där har kommunerna och de fristående skolorna som huvudmän inte fullgjort sina förpliktelser helt och hållet. Även det är korrekt.

Men nu står vi i denna situation. Det är bra att regeringen satsar, men man ska väl för den skull inte säga att man inte längre ska lyssna på dem som ute på fältet genomför detta. Det gör ju inte saken direkt bättre. Snarare är det så att kompetensen finns ute i landet.

Den nyss avslutade tv-serien *Klass 9 A* var väldigt informativ på detta sätt. Den påminde en hel del just om vad det är som en lärare på fältet egentligen behöver. Man behöver mycket ämneskunskaper – det är helt rätt – men man måste också veta väldigt mycket om hur man använder ett ämne, ämnesdidaktik.

Om man har följt den här tv-serien – jag hoppas att statsrådet också har tittat på den – har man sett att vad de lärarna, som är Sveriges bästa, verkligen utvecklade var fantasin och begeistringen i ämnet. Det kanske inte är exakt formlerna, satsbyggnaden och så vidare, för det kan de flesta lärare ändå.

Det är bra att man fördjupar ämneskunskaperna, men det som är Sveriges Kommuner och Landstings och Friskolornas Riksförbunds konkreta önskemål är ju mer kompetensutveckling och koppling till pedagogik och didaktik.

Så sent som i dag finns en artikel i Göteborgs-Posten i detta ämne, där man från lärarutbildningen i Göteborg säger: Det här har varit en trend och nu behöver vi mer av detta. Varför kan man inte ta hänsyn till det? Varför måste man från regeringens sida så ensidigt styra in fortbildningen i ämnessidor och inte se helheten i skolan? Det är ju det som vi så ofta har hört; lärare som kommer ut från Lärarhögskolan, lärarutbildningen, kan sina ämnen men så går de in i väggen när de möter klassrummets verklighet. Det är bra med ordning och reda men du ska klara av att skapa den, och det gör du genom didaktik.

Där vill jag fråga statsrådet: Varför kan ni inte på denna sida hör samma de önskemål som så tydligt kommer från skolhuvudmännen om att anpassa utbudet mer till verkligheten och det som behövs? Och det hjälper faktiskt inte att säga: Det borde ni göra själva. Nu har vi en situation. Vi har en storartad satsning. Den är positiv. Den är bra. Den kommer förhoppningsvis att lyfta svensk skola. Men varför ska man då så ensidigt slå dövörat till gentemot huvudmännen?

Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Nu är alla för Lärarlyftet, och det är ju bra att det är så framgångsrikt att alla vill hänga på tåget. När vi röstade om det första gången, hösten 2006, var Socialdemokraterna och Miljöpartiet mot Lärarlyftet. Jag är glad att ni nu är för det. Ni kanske sade att ni var för men ni anslog inga pengar i era budgetalternativ, och det är det som till sist räknas.

Då säger Marie Granlund: Förskollärarna borde få vara med. Då säger vi att vi kommer med ett särskilt förskolläraryft med ännu mer pengar. Ni vill knuffa in förskollärarna i det här, och då blir det ju mindre pengar för fortbildning till var och en. Vi vill ha ett särskilt förskolläraryft med ytterligare pengar. Det aviserade vi för några månader sedan, och det kommer.

Pertoft hänvisar till *Klass 9 A* som ett stöd för sin skolpolitik. Läs intervjun med de lärare som *Klass 9 A* har kretsat kring i tidningen Skolvärlden. De säger att den nya skolpolitiken är fantastisk. ”Äntligen”, säger de om den nya svenska skolpolitiken. Den är kunskapsorienterad. Den är ämnesorienterad. ”Äntligen”, säger de. De stöder inte riktigt allt som vi gör, men huvudinriktningen välkomnar de i den här intervjun. Läs gärna den intervjun, Mats Pertoft, innan du åberopar *Klass 9 A* som stöd för *din* linje.

Den fråga som måste ställas till Socialdemokraterna och Miljöpartiet är: Varför har ni kommunaliserat skolan? Varför har ni gjort det? Kommunerna har ansvaret för lärarnas fortbildning. De har misskött detta i 17 år. Det är ju sanningen. Det är därför vi genomför Lärarlyftet. Det är där-

för som till och med ni anser att staten nu måste gå in och styra Lärarlyftet.

Det är klart, frågar man Sveriges Kommuner och Landsting säger de: Skicka en check utan speciella regler. Det är klart att de säger det. Jag har själv suttit i ledningen för Sveriges Kommuner och Landsting. Så tycker alltid Sveriges Kommuner och Landsting. Det är deras roll att tycka så. Men ska vi från statens sida gå in och ta ett särskilt ansvar för lärarfortbildningen ska vi inte bara gå in och betala för det som redan är kommunernas ansvar. Vi har ju ett särskilt syfte med denna satsning: att höja ämneskunskapsresultaten. De vill gärna använda pengarna fritt hur de vill på lärarfortbildning, och även om det inte är ett generellt statsbidrag vill kommunerna gärna ha så lite riktlinjer som möjligt. Man vill ha pengarna från staten men inga riktlinjer. Det ligger liksom i sakens natur. Så vill kommunerna ha det.

Skolväsendet är kommunernas ansvar i dag. Det är inte mitt fel. Det är era partier som har bestämt detta. De får ansvara för det. Tycker de att det finns behov så varsågod att satsa på det. Det är bara att pynta in pengar till de fortbildningar som de önskar. Det vi går in och betalar för är ju det som vi anser vara behovet, men det finns inga förbud mot att anordna vilka andra fortbildningar som helst. Det är bara att göra. Det är bara att ordna i morgon. Det är inga problem.

Jag är inte ett dugg orolig över att det inte har blivit fullt den första terminen. Vi hade en diskussion om detta i regeringen: Ska vi anslå så här mycket pengar den första terminen? Det är väl med stor sannolikhet så att skolan planerar läsårsvis. Att en lärare ska vara borta en termin på fortbildning är ett stort avbräck i en planering. Vi var alltså hela tiden medvetna om att det förmodligen inte skulle vara fullt första terminen, första läsåret. Vi sade ändå att vi skulle anslå dessa pengar och så blir det vad det blir första året. Min bedömning är dock att det inte dröjer länge innan det är fullt utnyttjat. Kön är ju jättelång för att få komma in. Och lyssna på fältet! Jag har lyssnat på båda lärarorganisationerna. De tycker att den här satsningen är jättebra, och också upplägget på den. De efterfrågar inte det som Marie Granlund talar om, att kommunerna ska få bestämma. Det har jag inte hört från lärarorganisationerna. Så det beror väl också lite grann på vem man lyssnar på.

Anf. 83 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Skolministern använder sin vanliga nonchalans mot kunskap och kunskapsuppgifter. De krav som skolministern ställer på eleverna på noggrannhet, uppföljning och att man ska göra sitt dagsverke borde också skolministern leva upp till. Han borde faktiskt läsa den alternativmotion som Socialdemokraterna lade fram hösten 2006 och som sedan följdes upp hösten 2007. Vi är för Lärarlyftet. Vad vi däremot har sagt är att vi tycker att mycket mer borde riktas in mot matematik och svenska. Det är där de största bristerna finns. Det är något helt annat. Jag tycker att skolministern borde vara lite mer noggrann med faktauppgifter och faktiskt läsa på, det som han, som sagt, kräver av elever.

När det gäller kommunaliseringen tror jag att det behövs decentralisering, men all decentralisering kräver också tydliga riktlinjer centralt. Jag tror att skolministern borde ställa de frågor som han ställer till oppositionen till sina allianskamrater i stället. Såvitt jag vet är det bara Folk-

partiet som vill förstatliga skolan. Men för att få kommunaliseringen att verkligen fungera behövs det självklart åtgärder. Lärarlyftet är självfallet en del i detta.

Men ser inte skolministern att det är ett problem när huvudmännen, både SKL och Friskolornas Riksförbund, inte tror att det här kommer att bli utnyttjat? Och nu pratar vi inte om 2007, utan de siffror som jag har tagit upp i interpellationen handlar om 2008–2010. Vore det inte bra att då lägga lite på prestige och faktiskt lyssna på dem som finns ute i verkligheten, som vet hur man skulle kunna göra i stället – i stället för att bara köra på och säga att jag vet alltid bäst, jag kan alltid mest och alla andra har fel? Det är klart att det ska vara riktlinjer för fortbildningen. Det är ingen som har sagt något annat. Men det borde vara riktlinjer som faktiskt också anpassas till verkligheten. Det är ganska klokt.

Sedan säger Jan Björklund att alla jublar över den nya svenska skolan. Jag skulle först och främst vilja säga att så speciellt mycket har väl inte hänt mer än att resultaten sjunker, mobbningen ökar och så vidare. Det är det som händer i svensk skola i dag. Skolministern har ju själv börjat flagga för, för att ha något att säga i valrörelsen, att det inte kommer att hända så mycket under den här perioden, för det tar lång tid och så vidare. Så väldigt mycket har det väl inte hänt än mer än detta med mobiltelefoner och att man ska tvingas välja redan när man är elva år, något som påverkar ens val hela livet. Det är i och för sig allvarligt nog. De stora reformerna har ju än så länge uteblivit.

Jag skulle vilja fråga än en gång: Vad är det som gör det rätt att göra en statlig satsning på Lärarlyftet men inte på fritidshemmen? Det är en tydlig prioritering från skolministern, att han inte tycker att det här med fritidshemmen är något viktigt. Och fråga två är: Sätter sig skolministern bara och tänker att nu kommer det här att fixa sig eller tänker skolministern vidta några åtgärder? Om Sveriges Kommuner och Landsting och Friskolornas Riksförbund får rätt – vi hoppas att de inte får det men om de får det – kommer skolministern bara att slå sig till ro med detta eller vad kommer han att göra då?

Anf. 84 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag måste säga att jag tycker att den här diskussionen, som vanligt i den här kammaren, är lite beklaglig. Om vi hade en sådan svartvit verklighet som den som statsrådet målar upp så gynnar det inte precis den svenska skolan. Det gäller både faktauppgifterna och synen. Jag skulle föredra om vi skulle kunna hålla oss till fakta och om vi också gemensamt kunde försöka hitta vilka de bästa vägarna vidare är för den svenska skolan. När det gäller fakta är det faktiskt så att Miljöpartiet redan från början har finansierat och bejakat Lärarlyftet. Det har vi gjort från den första oppositionsbudget som vi lade fram år 2006.

Vi hade en del diskussioner i Miljöpartiet, men min åsikt var att det här är en bra satsning. Jag drev också igenom den och alla stod bakom den. Det är bra för den svenska skolan. Jag beklagar, som jag sade tidigare, att kommunerna inte har satsat mer på fortbildning. Det är ett bra initiativ att stötta detta. Det får samtidigt inte leda till att man envist säger: Så här är det sagt. Så här ska det evigt stå skrivet i sten.

Man måste lyssna. Den svartvita bild som statsrådet målar upp finns inte i verkligheten. Jag har hört från flera håll ute på fältet och jag läser i

Svar på
interpellationer

tidningar att man saknar ämnespedagogik och ämnesdidaktisk metodik – märk att jag sade *ämnes*. Jag sade inte något allmänt flummigt, utan: Hur undervisar du i matematik? Hur undervisar du i svenska?

Det är det man vill ha mer av. Varför kan inte statsrådet tänka sig att gå dessa önskemål till mötes och vara lite flexibel och avvika en aning från besluten i det skrivna protokollet – inte här i kammaren – så att lärarna ute på fältet kan få det som de verkligen vill ha?

Om vi ska diskutera kommunalisering kan vi ju bjuda in allianskamraterna. Folkpartiet är ju ganska ensamt i alliansen om att vilja backa från kommunaliseringen. Vi kan gärna ta den debatten, men det är inte det som det här handlar om. Här handlar det om att kommunerna inte har skött utbildningen riktigt. Det behövs mer utbildningsåtgärder. Jag hoppas att kommunerna kommer att ta sitt ansvar mer nu. Men var inte så benhårt envis med det som är beslutat från början utan ta möjligheten att se hur det ser ut i skolorna och klassrummen.

Jag har också läst intervjuerna med lärarna som var engagerade i *Klass 9 A*. Det är ju inte så att man bara hurrar, men man säger att det är bra. Man ser ju hur lärarna arbetar. De använder pedagogik och didaktiska grepp. Det är de greppen vi ska sprida. Därför behövs det mer satsningar på det. Det är något som både SKL, Friskolornas Riksförbund och många lärare och rektorer på fältet efterlyser. Varför vill inte regeringen gå dessa önskemål till mötes?

Anf. 85 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Ministern och jag har ju haft en och annan debatt vid det här laget. Jag tyckte att det var intressant att höra ministrerns inlägg om riktade statsbidrag. Ministern låter ungefär som jag har gjort i ett antal debatter: Man måste styra pengarna så att man vet var de hamnar i verksamheten.

I de sammanhangen har ministern intagit hållningen att det är något som andra får bestämma och något som man får lösa i kommunerna.

Jag har pratat utifrån en rätt så stabil kommunal erfarenhet och sagt att det ibland kan vara viktigt att styra medlen. Då har ministern lite passivt retirerat och hänvisat till kommuner och landsting och låtit som om han har befunnit sig på SKL:s kongress. Nu har insikterna plötsligt infunnit sig och Björklund låter ungefär som om det var jag som stod i talarstolen och talade om att vi måste styra pengarna så att vi vet att det blir effekt. Jag tycker att Björklund har utvecklats som politiker.

Kommunal erfarenhet ger en del andra insikter framför allt när det gäller planering och att saker och ting tar tid. Björklund har ju också en del kommunal erfarenhet. Därför blir jag lite förvånad. Enligt Skolverkets beräkningar skulle det vara 6 000 lärare i utbildning läsåret 2007–2008. Under hösten 2007 blev det alltså 800 platser – 6 000 ställt mot 800. Under våren 2008 blir det också många tomma platser.

Hur ska man se på den typen av resultat? Jag tycker att det visar att man från regeringens sida gick in i den här satsningen med realistiska förväntningar. Förklaringen till det är att kommunerna inte har hunnit informera i sin organisation. Man har inte tagit ställning till hur man ska lösa en rad praktiska problem. Man uppger många gånger att man vill återkomma och planera det här längre fram.

Det finns en annan sak som inte har berörts i debatten men som påverkar detta. Det är att Lärarlyftet innebär att lärarna delvis bekostar sin egen kompetensutveckling. Man får alltså 80 procent av lönen. Det har framkommit att många anser att det är för lite att leva på. Därför finns det ett ekonomiskt argument för att en del kanske väljer att inte delta i de här sammanhangen. Jag bara pekar på att detta också är en faktor som man bör ta med när man bedömer varför man inte har fått det genomslag som man har hoppats på.

Man har ju flyttat fram detta i tiden och gett bättre planeringstid. Jag är rätt säker på att fler kommer att utnyttja platser. Det kommer att bli en ökad efterfrågan. Vi får väl följa utvecklingen under 2008, 2009 och 2010 och se hur det faller ut.

Man kanske ska vara försiktig med att säga hur det faller ut innan det har fallit ut med tanke på den inledande offensiva ambition som det inte blev så mycket med i praktiken.

Det finns en hel del erfarenheter som ministern och regeringen bör ta med sig inför det kommande arbetet för att se till att det fungerar.

Vilka ytterligare åtgärder tänker ministern vidta för att se till att det verkligen vänder och man utnyttjar platserna? Finns det något mer som inte är gjort som ministern tänker göra?

Den fråga som Marie Granlund ställde om övriga personalgrupper, bland annat fritidshemmens personal, återstår. När kommer de med i bilden?

Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Inget har hänt i svensk skolpolitik, säger Marie Granlund. Jag får oftast höra: Hur hinner ni med allt? Nu går det för fort. Det är för många reformer samtidigt.

Marie Granlund säger: Inget har hänt.

En sak som har hänt är att på grund av de initiativ som vi tar håller det socialdemokratiska partiet på att ompröva hela sin utbildningspolitik. Det är en sak som har hänt. Det beror på att vi har en offensiv syn på hur svenskt utbildningsväsende ska utvecklas som har stöd långt in i er väljarkår. Jag är inte förvånad om Marie Granlund på måndag lägger sig platt för regeringens förslag i betygsöverläggningarna. Vi får se, men jag är inte förvånad om det sker. Ingenting händer, säger ni, ändå anpassar ni er blixtnabbt till det vi gör och tycker omedelbart samma sak. Jag tycker ju att det är bra, men säg inte att ingenting händer. Det händer otroligt mycket i svensk utbildningspolitik.

Lärarlyftet är till exempel tre gånger så stort med den här regeringen som om ni hade suttit kvar. Eftersom Marie Granlund påstod att Socialdemokraterna var för ett lika stort lärarlyft tog jag mig friheten att snabbt gräva fram den socialdemokratiska budgetmotionen från hösten 2006. Man anslog 250 miljoner för 2007, 250 miljoner för 2008 och 500 miljoner för 2009. Det är mindre än hälften av vad vi har anslagit. Dessutom ska ni klämma in fler personalgrupper i den ramen än vad vi har gjort.

Att säga att vår satsning är ynkelig är ju bedrövligt. Det är bara en stor bluff. Om ni hade suttit kvar hade ni inte kommit på tanken med Lärarlyftet. Det var först när vi drev fram det som ni började prata om Lärarlyftet. När vi föreslog det kom ni efter, men med en bråkdel av summan. Det är sanningen.

Mats Pertoft talade om ämnesdidaktik. Du ägnade huvuddelen av ditt inlägg åt att argumentera för att ämnesdidaktik bör ingå i Lärarlyftet. Det gör det redan. Ämneskunskaper och ämnesdidaktik är inriktningen på det beslut som regering och riksdag har tagit för Lärarlyftet. Jag har själv invigt flera utbildningar på Sveriges lärosäten. Ofta har till exempel matematikinstitutionen tillsammans med den pedagogiska institutionen lagt upp en kurs. Det kan vara matematikverkstäder och annat runt om på Sveriges lärosäten.

Ämneskunskaperna är de centrala, men hur man lär ut ämneskunskaperna är också en central del i Lärarlyftet. Det som du efterlyser och kritiserar oss för är redan en central del i Lärarlyftet.

Läraryrket har gjort en genomgång av vilka kommuner som inte satsar på Lärarlyftet. De menar i sin rapport att det i allt väsentligt är socialdemokratiska kommuner som bangar ur när det gäller Lärarlyftet.

De har gått igenom detta i Sveriges kommuner och sammanställt det. I rapporten menar de att det är socialdemokratiska kommuner.

Då måste frågan ställas: Kan inte Marie Granlund på nästa interna socialdemokratiska möte tala om för sina kommunalpolitiker att fortbildning av lärare är någonting viktigt i Sverige? Kan ni inte tala om för socialdemokratiska kommunalpolitiker – Peter Hultqvist är inte längre en av dem – att det är väsentligt med fortbildning av lärare, så att de också satsar på detta precis som man gör i de borgerliga kommunerna?

Nu tror jag att det är så, precis som Peter Hultqvist avslutade med, att trycket redan till hösten, när man har fått lite mer tid på sig att planera, kommer att vara väsentligt större. Jag tycker att jag hör det från både kommunalråd och kommuner just nu. Jag har ingen vetenskaplig sammanställning. Men när jag lägger örat mot marken hör jag: Vi kom inte i gång förra året, men nu är vi på gång. Vi skickade i väg si och så många förra året. Men nästa år blir det fler, och så vidare.

Jag tror därför att detta om några månader inte längre är någon fråga i riksdagen, alltså om detta utnyttjas eller inte. Det kommer att vara ett bra tryck på denna satsning.

De resurser som inte utnyttjades under det första året skickar vi vidare till kommande år, så de är inte förbrukade på något sätt.

Lyssna på verkligheten, säger Marie Granlund, och hon menar att vi ska lyssna på ledningen för SKL. Jag har en annan definition av verkligheten. Och jag kan säga att den satsning som vi gör på lärarfortbildning har ett mycket starkt stöd från de lärarfackliga organisationerna.

Jag kan säga till socialdemokraten Marie Granlund: Lyssna på facket.

Anf. 87 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt att skolministern hela tiden kastar fram halvsanningar. Om man ställer så höga krav och talar om ribbor hela tiden borde det också gälla för en skolminister. Jag tycker att det är oerhört graverande att skolministern alltid gör på samma sätt. Det var på samma sätt när vi för några år sedan diskuterade energipolitik.

Jan Björklund vet att Socialdemokraterna ställde sig bakom Lärarlyftet men att vi tyckte att det var väldigt viktigt att det skulle inriktas mer på matte och svenska.

När det gäller hur kommunerna har satsat på detta var det inte alls på det sättet som sägs. Det är nog säkert att det var fler socialdemokratiska kommuner. Men andelen socialdemokratiska kommuner var bara lite större. Men det är väl inte det som är det viktiga? Det viktiga är väl att lärare ska få fortbildning oavsett i vilken kommun som de verkar?

Om det då inte händer någonting måste man göra någonting åt det. Ena minuten säger Jan Björklund att han talar med kommunalråden och att det kommer att hända någonting. I nästa minut är kommunalråden inte värda någonting.

Om de som är huvudmän inte tror att detta blir någonting eller att det inte blir så bra som det var tänkt – vi får hoppas att de har fel – vore det då inte dags att lyssna på dem och i så fall faktiskt ändra på spelreglerna för att fler ska få den nödvändiga fortbildningen?

För mig är det fullständigt otänkbart att stänga ute förskollärare. Om vi vill ha ett närmare samarbete mellan förskola och skola ska man självklart gå tillsammans. Då ska man satsa så att förskollärarna inte känner att de är vid sidan om. Förskollärare är precis lika viktiga som vanliga lärare. Man skulle, som sagt, aldrig göra på det sättet med barnläkare.

Min fråga är: Vad gör statsrådet om det som SKL och Friskolornas Riksförbund tror blir verklighet också blir det?

Anf. 88 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet inte längre påstår att Miljöpartiet inte stöder Lärarlyftet och inte finansierar satsningen. Det är bra att man kan läsa på.

Det är bra att ämnesdidaktik finns, och jag betvivlar inte att statsrådet har sett till att sådana satsningar har gjorts. Men vad jag lyfter fram är att huvudmännen anser att det finns behov av mer. Dessutom räknar de upp det och beskriver det väldigt tydligt i sin utvärdering. De efterfrågar mer kompetensutveckling med koppling till pedagogik och didaktik och själva yrkesutövningen. De vill ha mer generella kunskaper också när det gäller ledarskap, IT, betyg och bedömning. Det handlar om allmän didaktik, specialpedagogik och styrdokument. Detta är ord som jag tycker att jag har hört statsrådet uttala många gånger, alltså att det behövs mer kunskap kring betyg och bedömning och att det behövs speciallärare. Över huvud taget behövs det mer av allt detta. Det är vi väldigt överens om.

Varför kan man då inte visa lite ödmjukhet gentemot dem som är huvudmän för skolorna? Jag ifrågasätter inte fackens kunskaper. Men jag ifrågasätter om man på departementet absolut vet hur det ser ut ute i verkligheten, ute i skolorna.

Jag tror att det är bra att kunna lyssna och säga: Ja, jättebra att ni kommer med kloka synpunkter. Låt oss ta med dem i nästa omgång. Detta ska hålla på under några år.

Vad jag kan se kommer vi från Miljöpartiet att vara positiva även i framtiden. Det är därför som jag ställer frågorna, för att jag menar att detta är en bra satsning. Det är därför som jag är engagerad i frågan, därför att detta är en riktig satsning. Men den kan bli ännu bättre genom anknytning till verkligheten i stället för att den centralstyrs helt.

Då är min fråga till statsrådet återigen: Är statsrådet beredd att göra detta?

Anf. 89 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag vill återkomma till själva planeringskompetensen i fråga om detta. 6 000 lärare skulle man ha det första året. Det blev alltså 800 platser. Det är alltså en väldigt stor differens här, ett väldigt stort gap.

Nu försöker Jan Björklund göra detta till någon sorts lite komisk teater genom att säga att socialdemokratiska kommuner plötsligt är dåliga.

Om jag utgår från den skrivelse som Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund har skickat till utbildningsminister Jan Björklund med flera ministrar, och som jag förutsätter att han har tagit del av, står det:

Enligt våra ombud i kommunerna finns det i huvudsak två orsaker till detta – det vill säga att det har varit så dåligt med platser och att det har varit bara dessa 800 i stället för de 6 000. Den vanligast förekommande förklaringen är tidsbrist. Kommunerna har inte hunnit informera och ta ställning eller lösa praktiska problem, men flera uppger att de kommer att återkomma och ta platser i anspråk. En nästan lika vanlig orsak är ekonomi, resursbrist eller ovilja att ekonomiskt prioritera frågan. I en del fall har rektorerna inte fört informationen från kommunen vidare. Konflikter inom kommunen kring hur kommunens åtaganden ska fullgöras har också utgjort ett hinder.

Detta är alltså deras officiella problembeskrivning till regeringen. Jag väljer att tro att detta är det som gäller. Därför blir det lite väl trivialt att börja den här diskussionen med vilken partibeteckning som det räkar vara på dem som styr i den ena eller den andra kommunen.

Jag tror precis som ministern att detta kommer att tränga igenom. Men jag tror att ministern tror mer offensivt på resultat än vad jag gör. Jag tror att detta kommer att bli mer praktiskt svårt än vad ministern här försöker ge sken av. Därför kanske det är så att om plan A inte fungerar måste man skaffa sig en plan B. Det visar framför allt denna inledning med 6 000 platser som blev 800. Skaffa dig en plan B för fortsättningen också!

Anf. 90 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag tycker att Peter Hultqvist gled väldigt mycket på siffrorna. 800 var det väl den första höstterminen? Det var väl inte så att 800 av 6 000 var rätt siffra? Det handlade om 6 000 det första året. Vi nådde inte dit. Men 800 var det bara under de första veckorna av den första höstterminen. Man nådde alltså en betydande del.

Men som jag sade är det inget problem. Vad är problemet? Vi anslog en stor budgetram det första året. Vi visste att det var kort om tid. Det som utnyttjas utnyttjas. Hade vi anslagit Socialdemokraternas ynkliga budgetram hade det blivit kö. Det förstår jag också. Men nu anslog vi en rejäl budgetram. Den utnyttjades inte helt. Pengarna går vidare till nästa år. Vad är problemet?

Vad är det ni egentligen lever om för? När jag reser runt och är ute på skolor är lärarna oerhört tacksamma för erbjudandet om Lärarlyftet. Ingen av dem tycker att kommunerna ska bestämma mer – jag lovar! Jag hör inte en enda lärare eller ett enda lärarfackligt ombud på någon enda skola när jag reser runt – och jag besöker rätt många skolor varje vecka – säga: Snälla, ge kommunerna mer makt över Lärarlyftet! Ingen säger det.

Det är ni som står här och säger det. Sveriges Kommuner och Landsting säger naturligtvis också det; det är deras roll.

Peter Hultqvist och jag, som båda har suttit i Kommunförbundet och Landstingsförbundet, vet väl att man där alltid säger att kommunerna ska bestämma, inte staten. Det är liksom deras roll och deras existensberättigande att en gång i veckan få säga det.

Vår utbildningspolitik handlar om att höja resultaten i svensk skola. Då säger kommunerna: Ge oss mer makt! Men sanningen är att sedan kommunerna tog över makten har resultaten oavbrutet sjunkit.

Sedan ni gav kommunerna makten över skolan fungerar skolan inte längre; det är sanningen! Det heter: Ge kommunerna mer makt över detta! Men hela idén här var att vi nu skulle göra någonting annat än det kommunerna redan gör. Att lyfta resultaten genom att satsa på ämneskunskap och ämnesdidaktik är ju innebörden i Lärarlyftet.

Jag hör inte en enda lärare kräva det ni kräver. Det är kommunbyråkratin i Sverige och det socialdemokratiska partiet som kräver det. Lärarna är väldigt glada, men vi får väl se.

Prognosen i höst kan vi nu stå här och tjafsa om, men det ger inte så mycket. Det där får vi se i höst. Min bedömning är att det kommer att vara rätt välfyllt. Då kan väl Marie Granlund ställa samma interpellation igen så kan vi diskutera det här en gång till. Just nu vet vi alltså inte hur det ser ut i höst.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:585 om barnskötarnas utvecklingsmöjligheter

Anf. 91 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att markera barnskötarnas behov av vidareutbildning, kompetensutveckling och utveckling i arbetet.

Personalen i förskolan har bidragit till vad svensk förskola i dag är – unik och respekterad i omvärlden och med hög legitimitet. Förskollärare och barnskötare medverkar till att lägga grunden för barnens lärande. Under hela förskolans utbyggnad har barnskötarna utgjort ungefär hälften av personalen. Barnskötare är därmed en viktig del av förskolans personal, och deras arbetsinsats är av stort värde. I förskolan arbetar barnskötare och förskollärare tillsammans utifrån en helhetssyn på barnen och deras utveckling och lärande. Det är viktigt att olika kompetenser kan bidra till förskolans utveckling.

Jag vill lyfta fram tre konkreta åtgärder från regeringen som markerar barnskötarnas möjligheter till utveckling.

För det första har frågan om förkortad utbildningstid för bland annat barnskötare i lärarutbildningen utretts. Syftet var att ta till vara den relevanta kompetens och yrkeserfarenhet som barnskötare redan har och som kan tillgodoräknas i utbildningen till förskollärare. I utredningens rapport, *Rapport från utredningen angående förkortad utbildningstid inom sjuksköterske- och lärarutbildningarna*, föreslås två modeller som är användbara vid validering och tillgodoräknande inom bland annat lärar-

utbildningen. Båda modellerna kan för den enskilde innebära en avkortad utbildningstid. Det är den studerandes reella kompetens och förvärvade kunskaper som avgör utbildningstid och vad som behöver kompletteras för att uppnå en examen.

För det andra har regeringen i direktiven till utredningen *En ny lärarutbildning* (dir. 2007:103) efterfrågat förslag i denna fråga. Utredaren ska klargöra de ytterligare insatser som behövs för att underlätta tillgodoräkning och erkännande av tidigare utbildning och examina samt validering av reell kompetens. Regeringens bedömning är att det fortsatt är viktigt att utveckla möjligheterna för vidareutbildning och därmed tillvarata kompetensen hos barnskötare.

För det tredje kommer satsningen på ett förstärkt pedagogiskt inslag i förskolan och förtydligande av vissa mål i förskolans läroplan att beröra alla som arbetar i förskolan, även barnskötare. Detta kan innebära utveckling i yrket även för barnskötare. Det ligger i huvudmannens intresse som arbetsgivare att barnskötarnas erfarenheter och kompetens tas till vara i förskolan. I samband med förändringen av läroplanen bör det även genomföras implementeringsinsatser för personalen i förskolan.

Regeringens mål är att det i större utsträckning än i dag ska finnas förskollärare i varje förskola och att dessa ska ha ett övergripande pedagogiskt ansvar. Barnskötarnas uppdrag kvarstår alltså medan förskollärarna kommer att få ett övergripande och tydligare uppdrag. Regeringen planerar en fortbildningssatsning, Förskollärarylyftet, med tonvikt på yrkesgruppen förskollärare. Syftet är framför allt att detta ska bidra till utveckling av hela verksamheten och i en förlängning av alla förskollärare och barnskötare i förskolan.

Kompetensutveckling och fortbildning, fru talman, är precis som vi sagt i föregående debatt framför allt ett ansvar för huvudmannen, ofta en kommun. Jag förutsätter att kommuner och andra huvudmän erbjuder den kompetensutveckling som både barnskötare och förskollärare behöver för att utvecklas i yrket och på så sätt utveckla verksamheten.

Anf. 92 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Först vill jag tacka ministern för svaret.

Det här inleddes med en enkel fråga från min sida om vilka åtgärder ministern avser att vidta för att markera barnskötarnas behov när det gäller vidareutbildning, kompetensutveckling och utveckling i arbetet. Jag tyckte då att jag fick ett rätt så magert svar. I stort sett var det inte mycket som sades, utan det som konstaterades när det gäller barnskötarna var att barnskötarna kommer att ha stor betydelse även framöver. Det var alltså lite sparsamt. Därför utvecklade jag det hela till en interpellation. Nu görs det en större ansträngning från ministern i svaret. Jag får tacka för det.

I svaret hänvisas till en rapport, till ett direktiv och till effekterna för personal inom förskolan av ett stärkt pedagogiskt inslag och förtydligande av vissa mål i förskolan.

De två förstnämnda åtgärderna har så här långt i praktiken inte inneburit någonting för barnskötarna. Det finns två förslag från en utredare och en regeringsbedömning om att det fortsatt är viktigt att utveckla möjligheterna till vidareutbildning. Fortfarande tycker jag inte att ministern når fram till någonting konkret här som gör skillnad.

Den tredje så kallade åtgärden handlar om att barnskötarna påverkas om förskolan får nya krav och om läroplanen förändras. Det kan innebära, står det, utveckling i yrket för barnskötarna. Om det sker en förändring i förskolans verksamhet är det, anser jag, en självklarhet att även barnskötarna deltar i förändringen. Det ska inte markeras som en särskild upphöjelse av den här gruppen, utan så sker normalt när en sådan här åtgärd vidtas.

Det är inget svar som egentligen svarar upp mot det jag efterfrågar: Hur ska barnskötarnas behov av vidareutbildning, kompetensutveckling och utveckling i arbetet tillgodoses?

Jag anser att barnskötarna som yrkesgrupp ofta glöms bort. De utgör ungefär hälften av personalen i förskolan. Grunden för den verksamhet som de arbetar inom finns i *Läroplan för förskolan*. Förskollärarna har det pedagogiska ansvaret. Men i det dagliga arbetet utgör förskollärarna och barnskötarna ett arbetslag där man gemensamt tar ansvar för barnen och verksamheten.

Förskollärarnas kompetens är inlärningspedagogisk. Barnskötarnas och dagbarnvårdarnas kompetens är omsorgspedagogisk. Båda dessa kompetenser behövs i framtiden. Vi socialdemokrater anser att det krävs en satsning på fortbildning och kompetensutveckling för hela förskolans personal, inklusive barnskötarna.

Det som markeras här i svaret är ändå en tendens till att det är förskollärarna som är nummer ett i sammanhanget. Jag har tolkat det så också när ministern i andra sammanhang har redogjort för den kommande satsningen på utbildning inom förskolan.

Varför kan man inte klart utsäga att en satsning även omfattar barnskötarna, den personalgruppen? Formuleringen i svaret är: ”Jag förutsätter att kommuner och andra huvudmän erbjuder den kompetensutveckling som både barnskötare och förskollärare behöver för att utvecklas i yrket och på så sätt utveckla verksamheten.” Kan man egentligen förutsätta saker med allmänna ord och veta att det verkligen är så här?

Man kan klart markera att kommunerna har ansvaret. Men hur var det i förra debatten? Då var det riktat statsbidrag som gällde för att nå effekt; det var att liksom peka lite tydligare. Det är vad jag efterlyst i olika sammanhang, för jag vet hur det kan fungera ute i en kommunal verksamhet. Man når inte ända fram om man inte ibland också vågar styra lite grann från statens sida. Jag till och med berömde ministern för att han i alla fall i den debatten redovisade den typen av insikt.

Vad vill ni alltså med barnskötarna? Kommer de att omfattas av en framtida satsning eller inte? Varför talas det aldrig klarspråk, i positiva termer, om att också den här yrkesgruppen finns och om att vi ska satsa på den?

Anf. 93 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag vill passa på att tacka dels interpellanten, dels ministern för svaret. Först blir man lite glad när man hör svaret. Barnskötarna medverkar tillsammans med förskollärarna till att lägga grunden för barnets lärande. Barnskötarna är en del av förskolans personal, och deras arbetsinsatser är av stort värde. Det är viktigt att olika kompetenser kan bidra till förskolans utveckling.

Det kan man utläsa av svaret.

När det sedan kommer till vad man gör för att vi ska ha en vidareutbildning av barnskötarna, kompetensutveckling och utveckling i arbete pratas det bara om förkortad utbildningstid för att barnskötarna ska bli förskollärare. Det talas om en ny lärarutbildning och ett förstärkt pedagogiskt inslag i förskolan. Därför måste man ställa sig frågan: Men barnskötarna – deras kompetens är ju av annat slag? Det handlar om omsorgspedagogik. Det är det som är den andra delen i förskolan och i de små barnens lärande. Tycker inte ministern att det är viktigt och någonting att satsa på?

Kommunal, som är det fackförbund som organiserar barnskötarna, har satsat på just barnskötare och deras vidareutbildning genom att man har arbetat fram en kompetensutveckling, en högskoleutbildning med omsorgspedagogisk inriktning som finns på Linköpings universitet. Det är oerhört viktigt att det finns mer möjligheter för barnskötare att utveckla sitt yrke och utveckla sig i yrket just för de små barnens skull.

Barnskötarna är ungefär till hälften den barnomsorgspersonal som vi har i dag. Med tanke på det som har sagts och det som har sagts i interpellationen och i svaret skulle jag vilja fråga ministern: Hur ser ministern på barnskötarnas roll i förskolan inför framtiden? Tycker inte ministern att barnskötarna är en viktig del och att man måste bejaka deras vidareutbildning, kompetensutveckling och deras utveckling i arbetet för alla barns bästa?

Anf. 94 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det fanns för några år sedan en inställning hos många partier här i riksdagen – jag tror både i interpellantens parti och i mitt parti – hos Kommunförbundet och Lärarförbundet att barnskötare ska vi inte ha i framtiden. Man hade uppfattningen att hela den svenska förskolan ska bemannas av förskollärare. Det var för några år sedan.

Jag är väldigt glad att vi har lämnat enigheten om den åsikten bakom oss. Jag menar att det behövs både förskollärare och barnskötare i förskolan. Precis som Christina Axelsson här säger har de här personalgrupperna olika kompetenser. De har samma kompetenser också, men de har naturligtvis olika kompetenser, och båda dessa kompetenser behövs i förskolan. Jag tycker att det är bra. Jag har uppfattat att det i dag inte finns så många som förfäktar att vi inte ska ha barnskötare, utan det är en rätt gemensam uppfattning att båda dessa personalgrupper behövs. De har delvis olika roller att fylla.

Jag tror att det ungefär är fifty-fifty när det gäller förskollärare och barnskötare. Jag vill utveckla förskolan mer i pedagogisk och skolförberedande riktning. Jag ser framför mig att vi på längre sikt kommer att ha en ökad andel förskollärare i förskolan. Då blir andelen barnskötare med automatik något lägre, men definitivt behövs båda personalgrupperna.

Dock får vi, på grund av bland annat den lärarutbildning vi har i dag, fram alldeles för få förskollärare. Det här är väl en vision först på sikt. Då ser jag gärna, även om Christina Axelsson hade invändningar mot det resonemanget, att när vi utbildar till förskollärare utnyttjar vi kompetensen hos många av barnskötarna för att vidareutbilda dem till förskollärare. Den kompetensen är stor och naturligtvis en viktig grund när man ska bli förskollärare.

Den andra frågan är: Vad har staten för ansvar? Det blir något märkligt till sist om staten successivt tar över ansvaret för fortbildning av den ena yrkesgruppen efter den andra från kommunerna i verksamheter som är kommunala. Det är möjligt att ni har synen hos Socialdemokraterna att vi ska ha ett lärarlyft, men varje yrkesgrupp som finns i kommunerna ska staten ta fortbildningsansvaret för. Det är inte möjligt och inte rimligt. Det vore att fullständigt inkompetensförklara kommunerna, och så långt vill inte ens jag gå. Det är kommunerna som har ansvaret. När vi sett att det finns stora brister i lärarfortbildningen, vilket vi sett, har vi tagit ett ansvar. I grunden är det en stor knäpp på näsan åt kommunerna när vi gör ett lärarlyft och säger att ett förskollärarlyft är planerat. Namnet till trots ser ni att det fortfarande står att det kommer att vara en tonvikt vid förskollärarna, men det ska inte bara omfatta förskollärarna, som ni ser i mitt svar.

Planeringen av Förskollärarlyftet pågår i Regeringskansliet. Exakt hur det landar får vi se. Det kan helt enkelt inte vara så att bara för att vi anser att en yrkesgrupp är viktig ska staten ta över fortbildningsansvaret. Fortbildningsansvaret måste ligga hos den som är huvudman och arbetsgivare, nämligen hos kommunerna. Det måste ändå vara grunden, och det är grunden för alla typer av personalkategorier i skolan och i andra sammanhang. Om vi inte gör ett lyft för en yrkesgrupp som staten finansierar säger man: Se, staten tycker inte att de är viktiga. Men så är det inte. Det kan vara så att vi tycker att den yrkesgruppen fungerar väldigt bra, medan det när det gäller vissa andra yrkesgrupper finns ett större behov av kunskapslyft. Det är så vi har definierat det när det gäller bland annat förskollärarna.

Anf. 95 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! När det gäller debatten om vi ska ha förskollärare eller barnskötare känner jag mig personligen inte särskilt berörd, eftersom jag aldrig har haft uppfattningen att vi kan ha bara en personalgrupp. Bägge behövs och kommer att finnas i framtiden.

Om man nu ska göra ett förskollärarlyft – du använder den formuleringen själv – är det förskollärarna det handlar om. Sedan retirerar du lite grann och talar om tonvikt. Vad innebär det? Sedan bekräftar du att ni håller på att titta på det här och inte vet var ni ska hamna.

Kan det vara så att barnskötarnas villkor och roll inom förskolan diskuteras för lite i olika politiska sammanhang? Den gruppen ges inte så stor uppmärksamhet. Därför faller de undan när man utformar förslagen och tittar på hur man ska göra.

Jag tycker inte att det handlar om någon otillbörlig styrning som förändrar hela systemet mellan staten och kommunerna om ett förskollärarlyft, om det nu blir ett sådant, skulle omfatta hela förskolans personal. Jag tycker att det är rimligt att det gör det. De som är barnskötare har behov av vidareutbildning och kompetensutveckling. Den enda linjen är inte att titta på olika typer av valideringslösningar i samband med att de eventuellt ska utbildas till förskollärare.

Det som ministern redovisade i sitt första inlägg är alltså förslag på åtgärder som finns i rapporter. Det är direktiv i samband med utredningsarbete. Det är ingenting som är framme i ett skarpt läge. Vad det handlar

om i nuläget är om man från statens sida ska satsa och om hela förskolans personal ska omfattas eller inte. Det är egentligen där vi står.

Svensk förskola har en mycket god kvalitet. Det är en förskola som är ledande och ett föredöme på den internationella arenan. Förskola är någonting annat än barnpassning. Det är både förskollärare och barnskötare som har byggt den här organisationen till vad den är i dag. Förskolan är alltså en grund för det livslånga lärandet.

Barnskötarnas uppgift i vardagen är att ge barnen en trygg och stimulerande vistelse när de finns i förskolan, att ge omsorg, leka och vara utomhus med barnen. Det handlar om mycket praktisk hjälp i samband med matning, blöjbyten, toalettbesök och påklädning. Det handlar om att leka med barnen, se till att inget barn kommer till skada, att finnas på plats och ha grepp över vad som händer. Det handlar om att äta med barnen, läsa sagor, laga mat tillsammans, baka, plantera växter, vara ute i naturen, bidra till fysisk utveckling och så vidare.

Det är mycket viktiga arbetsuppgifter som ingår i den pedagogiska helhet som förskolan utgör. Då är det också självklart att de som jobbar med detta år ut och år in måste ha en stimulans, en vidareutbildning och en utveckling i jobbet. Därför behövs fortbildningsinsatser och stimulanter till den här personalgruppen.

Formulerar man ett så kallat förskolelyft, som vi inte vet hur det ser ut, som bara går till förskollärarna eller där tonvikten är på förskollärarna, vad det nu innebär i praktiken, hur kommer då barnskötargruppen att känna sig och uppfatta en sådan markering? Det är klart att känslan av utanförskap och att vara icke önskvärd lätt infinner sig. Så ett gott råd, om ministern är intresserad av detta, är att också ta med barnskötarna i eventuella satsningar i framtiden.

Från vårt partis sida vill vi ha en satsning på all personal i förskolan – alla, inte bara några.

Anf. 96 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag kan verkligen stryka under det som Peter Hultqvist sade på slutet: alla, inte bara några.

När man nu ser i svaret att regeringen planerar en fortbildningssatsning med tonvikt på yrkesgruppen förskollärare blir man lite förvånad, eftersom inledningen var så positiv till barnskötarnas roll tillsammans med förskollärarna i den viktiga arbetsuppgiften att ta hand om våra barn.

Det finns alltså en vidareutbildning, en högskoleutbildning med omsorgspedagogisk inriktning, som är väldigt viktig för att barnskötare ska kunna förkovra sig i det yrke som de en gång har utbildat sig till.

Jag tänker på den interpellationsdebatt som var alldeles före den här. Där sade utbildningsministern att man skulle lyssna på facket. Det är flera fack som organiserar personal inom förskolan, och jag skulle vilja uppmana ministern att också lyssna på Kommunal.

Anf. 97 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Kan inte Peter Hultqvist i sitt nästa inlägg nämna någon yrkesgrupp som finns i kommunerna som inte är i behov av kompetensutveckling och fortbildning? Min bedömning är nämligen att alla yrkesgrupper är i behov av kompetensutveckling och återkommande fortbild-

ning. Men av det kan vi inte dra slutsatsen att staten ska lägga upp stora fortbildningskampanjer med statliga medel för alla yrkesgrupper i kommunerna, och det har jag aldrig hört något parti i denna kammare föreslå.

Vi definierar här vissa behov. För några yrkesgrupper är behoven väldigt stora och vi anslår medel till det. Sedan poppar Peter Hultqvist omgående upp och säger: Men kolla, här är ytterligare några yrkesgrupper som också har behov. Varför anslår vi inte pengar till dem? Men i så fall tar staten till slut över hela det kommunala ansvaret. Låt oss då återförstatliga hela skolväsendet, och det är jag beredd att diskutera. Men detta att vi successivt ska ta över bit efter bit med Peter Hultqvist som främste pådrivare är ett märkligt synsätt.

Svensk förskolläraryt utbildning har nyligen förlängts till tre och ett halvt år. Fram till 2000-talets början var den tre år, och de flesta förskollärare som finns i svensk förskola har egentligen två års högskoleutbildning, för de har gått den förut.

När vi nu ska gå vidare mot mer skolförberedande inslag i förskolan behöver många förskollärare fylla på, därför att huvuddelen av förskollärarna har inte den moderna utbildning som de nyaste förskollärarna har.

Med all respekt för barnskötarna är det förskollärarna som ska ha den pedagogiska ledningen i förskolan. Där tycker jag att Peter Hultqvist glider i formuleringen. Peter Hultqvist menar att det är arbetslaget som har ansvaret för den pedagogiska ledningen. Från vår sida är det självklart att förskollärarna, som har tre och ett halvt års högskoleutbildning, är de som ska ha den pedagogiska ledningen och det pedagogiska ansvaret. Det vore bra om Peter Hultqvist kunde förtydliga sig på den här punkten: Ska förskollärarna ha den pedagogiska ledningen eller ska den utövas av arbetslaget?

Nu märker jag att Peter Hultqvist får råd från alla håll här. Men om det nu är så att förskollärarna ska ha denna ledning och detta ansvar som man inte haft förut – i den gamla socialdemokratiska skollagen och läroplanen har arbetslaget haft det – är det ett skäl för att förskollärarna behöver ytterligare fortbildning för att kunna ta denna ledning och detta ansvar som man hittills inte har erkänts ha i skollagen och läroplanen.

Men det är klart att om man som Peter Hultqvist landar i att förskollärarna, som jag uppfattade av inlägget, inte ska ha denna roll, utan att arbetslaget ska ha den, kanske det inte finns samma behov av fortbildning i förskolan. Det kan jag hålla med om. Det som Peter Hultqvist sade var väldigt intressant på den punkten. Du kan väl förtydliga dig. Kommer ni att ställa upp på den lagändring som vi nu kommer att förelägga riksdagen, att förskollärarna ska ha den pedagogiska ledningen och ansvaret och inte, som i dag, att det är arbetslaget med både förskollärare och barnskötare som ska ha detta ansvar?

Anf. 98 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag vet inte, men jag undrar om inte ministern har mer problem än jag med det här.

I mitt första anförande i den här debatten sade jag uttryckligen att förskollärarna har det pedagogiska ansvaret, så det har jag liksom lämnat bakom mig. Nu ägnar du mycket tid åt att försöka ställa frågor som jag redan har föregått. Dessutom har Kommunalarbetareförbundet samma

uppfattning, så det är liksom utklarat. Jag förstår därför inte vad du sysslar med i just den delen av debatten.

Alla anser att förskolan är viktig och att den ska ha god kvalitet. Hälften av personalen är barnskötare och hälften är förskollärare. Förskollärarna har det pedagogiska ansvaret och står för inlärningspedagogiken och barnskötarna står för omvårdnadspedagogiken. De jobbar ihop i vardagen. Varför ska man då dela upp dem? Båda yrkesgrupperna har ju ansvar för att lyfta förskolan och se till att den blir ännu bättre i framtiden. Det är så det ser ut i verkligheten.

Jag tycker att det blir en väldigt konstig inriktning om en personalgrupp som jobbar väldigt hårt, väldigt integrerat och sysslar med det som jag läste upp i mitt förra inlägg inte skulle kunna få en stark satsning på kompetensutveckling och fortbildning. Vi har ju sagt att vi ska försöka höja förskolans kvalitet och status. Att sedan börja hänvisa till en massa andra yrkesgrupper i kommunerna, landstingen eller vad det är tycker jag inte är relevant i sammanhanget.

Jag har utifrån bland annat ministerns eget sätt att debattera frågat varför den här gruppen utesluts. Då försöker ministern ge någon bild av att förskollärarna är de som ska gå i spetsen. Men jag tror att också den andra gruppen kommer att behöva vara med i den här förändringen, om bland annat det som ministern sade i sitt första anförande ska få den rätta substansen och det konkreta utfall som jag förmodar att ministern strävar efter med sin politik.

Anf. 99 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag kommer att återkomma till riksdagen med utformningen av ett förskolläraryft. Och som det står i interpellationen kommer tonvikten på det att ligga på fortbildningsinsatser för förskollärare, men tonvikten betyder just att det också kan finnas andra insatser. Vi håller på att jobba med det och kommer att återkomma till riksdagen med hur Förskolläraryftet ska läggas upp.

Jag noterar en glidning. Peter Hultqvist säger att visst har förskollärarna ett pedagogiskt ansvar, men i nästa sentens har alla ansvar.

Nu kommer vi att ändra skollagen och läroplanen. Det kommer att vara en inriktning med mer skolförberedande inslag och en mer pedagogisk inriktning på förskolan och en skolförberedande sådan. Förskollärarna har ju en lärarutbildning. Men eftersom det är så många av förskollärarna som har en äldre utbildning som var kort och inte alls hade samma inriktning på pedagogik och skolförberedande inslag finns det ett behov av komplettering. Det är det som motiverar själva förskolläraryftet. Då säger Peter Hultqvist: Ja, men lyssna på Kommunal. De vill också ha fortbildning.

Jag lovar, vi kan lyssna på alla fackförbund. Alla kommer att vilja ha fortbildning om staten betalar. Det är inget konstigt. Men vi måste definiera vad som är behoven här. Det är klart att alla har behov. Men här finns det synnerliga behov, därför att staten går in och bestämmer att ambitionsnivån i verksamheten ska höjas, eftersom personalgruppen som ska ha ansvaret för detta inte har kompetensen – många av dem har inte det. Det är det som konstituerar ett fokus på att lyfta utbildningsnivån hos många av förskollärarna. De ska ha ett större ansvar och verksamheten

ska vara ännu mer pedagogiskt inriktad och skolförberedande i framtiden. Det är det som konstituerar denna satsning.

Vi kan inte bara lägga upp fortbildningsåtgärder som ska vara rättvisa mellan olika fackföreningar och olika personalgrupper, utan det måste vara behoven som avgör var vi gör våra satsningar. Exakt hur denna satsning kommer att se ut återkommer vi till, men vi kommer med ett lyft för svensk förskola.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:110

13 maj

Svar på
interpellationer

10 § Svar på interpellation 2007/08:586 om kvaliteten inom förskolan

Anf. 100 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att kvaliteten inom förskolans verksamhet inte ska försämrats. Vidare frågar Peter Hultqvist vilka åtgärder jag avser att vidta för att möta Statens skolverks oro för kvalitetsbrister inom fritidshemsverksamheten.

Som Peter Hultqvist noterat fick kommunerna åren 2005 och 2006 ett riktat statsbidrag för att öka antalet anställda i förskolan. Statsbidraget har dock inte upphävts utan inordnats i det generella statsbidraget från 2007. Den förutvarande regeringen hade även den aviserat att bidraget skulle inordnas i det generella statsbidraget, från 2008. Statsbidraget har alltså omfördelats ett år tidigare än beräknat, i övrigt har inga förändringar skett.

Det gick hösten 2007 5,2 barn per årsarbetare i förskolan. Det var en marginell förändring jämfört med 5,1 barn ett år tidigare. Gruppstorlekarna i förskolan har dock inte förändrats. Hösten 2007 gick det 16,7 barn i en genomsnittsgrupp. Det var samma antal som året innan.

Skollagen (1985:1100) ställer krav på att barngrupperna i förskolan och fritidshemmet har en lämplig sammansättning och storlek. I 1998 års läroplan för förskolan (Lpfö 98) framhålls att barngruppen ska ses som en viktig del i barns utveckling och lärande. Det finns inga belägg för att det skulle finnas någon gruppstorlek eller personaltäthet som är den optimala i alla sammanhang. Förutsättningarna varierar från grupp till grupp och från tid till annan. Faktorer som barnens ålder, upptagningsområdets sociala struktur, personalens utbildning och andelen barn i behov av särskilt stöd har betydelse.

Det är alltid nödvändigt att anpassa gruppstorlekar och personaltäthet till de förutsättningar som råder i varje förskola och fritidshem. Kommunerna avgör, utifrån lokala förhållanden, vilken gruppstorlek som är den lämpligaste. För att barnen ska kunna utvecklas optimalt är det dock angeläget att barngrupperna inte är för stora. Detta är av särskilt stor betydelse för de allra minsta barnen. Det är ett kommunalt ansvar att tilldela verksamheten de resurser som behövs, och jag följer noga utvecklingen på området.

Vi har i dag en generellt sett hög kvalitet i förskolan, och vi vill fortsätta att utveckla den. Enligt Svenskt kvalitetsindex 2007 är också förskolan bland de verksamheter som återigen toppar listan.

Förskolans pedagogiska uppdrag ska stärkas. Regeringen avser bland annat att föreslå att införa tydligare mål i förskolans läroplan och införa avgiftsfri allmän förskola även för treåringar. Personalens utbildning och kompetens är den viktigaste faktorn för kvaliteten i förskolan. Regeringens mål är att det ska finnas förskollärare i varje förskola och att dessa ska ges ett övergripande pedagogiskt ansvar.

Dessutom ska utredningen om en ny lärarutbildning (dir. 2007:103) lämna förslag på hur utbildningen för förskollärare ska utformas så att den får en egen identitet inom lärarutbildningens ram och att förskolans kompetensbehov därigenom ska kunna säkras.

Fritidshemmet har en central uppgift i att erbjuda eleverna en meningsfull fritid. Det är viktigt att kvaliteten i verksamheten upprätthålls och utvecklas. Den pedagogiska verksamheten utgör ett viktigt komplement till skolan. Fritidshemmet är också en förutsättning för att föräldrar ska kunna förena föräldraskap med arbete och studier.

Skolverket har vid flera tillfällen konstaterat att fritidshemmets kvalitet inte uppmärksammas tillräckligt i kommunerna. Kommuner har huvudansvaret för fritidshemmen liksom för förskola och skola. Det är alltså på det lokala planet som man avgör vilka resurser som tilldelas verksamheten.

Regeringen har beslutat att de nationella kvalitetsgranskningarna ska genomföras tätare. De är en viktig del av statens styrning och bidrar med kunskapsunderlag till huvudmännen om fritidshemmets kvalitet. Jag följer utvecklingen noga eftersom fritidshemmets kvalitet är en viktig fråga.

En positiv utveckling är att fritidshemmen under senare år har knutits allt närmare skolan. De båda verksamheterna har i stor omfattning samordnats organisatoriskt. Graden av samverkan mellan fritidshem och skola har utvecklats men varierar mellan och inom kommunerna och måste anpassas efter lokala förutsättningar. Det är rektor och huvudmannen, ofta en kommun, som beslutar om vilken organisation och vilket arbetsätt som skolan och fritidshemmet ska använda.

Anf. 101 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Förskolan är starten på det livslånga lärandet. Den är en oerhört viktig plattform för barns utveckling. Undersökningar visar att barn som börjar tidigt i förskolan i regel når bättre skolresultat än barn som börjar senare. Förskolans pedagogiska innehåll är viktigt och påverkar barnen i en positiv riktning. Därför är detta en prioriterad fråga för Socialdemokraterna. Att utveckla och slå vakt om förskolan och att se till att vi behåller vår position där vi har en internationellt respekterad förskola som betraktas som ett föredöme är mycket viktigt för vårt parti.

Därför är det med stor oro vi noterar att utvecklingen mot ett lägre barnantal per årsarbetare inom förskolan nu brutits. Precis som ministern konfirmerar gick det hösten 2007 5,2 barn per årsarbetare i förskolan. Ett år tidigare var det 5,1 barn per årsarbetare. Man i och för sig tycka att detta är en liten förändring. Men det är en indikation som måste tas på allvar och som med all säkerhet hänger ihop med att det riktade statsbidraget till förskolan inrangerades i det generella statsbidraget ett år tidigare än planerat.

Socialdemokraterna införde under sin regeringsperiod 2005 ett riktat statsbidrag till kommunerna. Enligt Skolverkets rapport fungerade den satsningen väl och ledde till just ökad personaltäthet och minskade barngrupper. Eftersom vi nu ser att utvecklingen börjar vridas åt fel håll igen vill vi återuppta en liknande satsning som den regeringen avbrutit. Vi kommer i vår budgetmotion för 2009 att avsätta pengar för att förskolan ska få anställa mer personal. Enligt vår uppfattning ska det vara riktade medel. På det sättet garanterar vi en positiv effekt.

Här är vi nu igen vid sanningens minut och ögonblick, Björklund. Är du beredd att vara med och rikta pengar till förskolan eller inte? Här har vi tidigare haft debatter där ministerns uppfattning har varit att kommunerna sköter detta bäst själva. Jag har då hävdat att det måste vara riktade medel för att man ska få ut effekten. Det är något som hela vårt parti står bakom. Här går skiljevägen för om man vill garantera en effekt och om man vill garantera att det blir mer personal så att kvaliteten också blir förbättrad och vi upprätthåller den goda pedagogik vi vill ha.

Jag vill också markera den oro som vi känner när det gäller vårdnadsbidraget och senare barnomsorgspengen för att det finns en risk att det urholkar förskolans resurser och därmed försvårar det pedagogiska uppdrag som är knutet till den nationella läroplanen. På denna punkt har regeringen hittills inte kunnat ge några besked som lugnar den skepsis mot vårdnadsbidraget som finns från förskolans perspektiv. Någonstans måste pengarna tas om vårdnadsbidrag införs i en kommun. Åtgärden är nämligen inte gratis. Man brukar säga att det inte finns några fria luncher, för det är alltid någon som betalar. Jag har inte sett att regeringen hittills har fört några resonemang om att skicka med pengar till de kommuner som inför vårdnadsbidrag.

Förutom en satsning på mer personal i förskolan anser vi att det krävs ett lärarlyft som omfattar hela förskolans personal och inte bara en del, fler platser på förskolläraryrket, en kvalitetssäkring som garanterar att all förskoleverksamhet oavsett form och huvudman följer läroplanen och har utbildad personal, införande av allmän förskola för alla treåringar avgiftsfritt från 2009 och tydligare krav på kommunerna att ordna barnomsorg på obehövlig arbetstid.

Är ministern beredd att ge upp sitt motstånd mot riktade statsbidrag och garantera förskolan en god kvalitet i framtiden? Kan ministern också garantera att vårdnadsbidraget inte drar pengar ur förskolan?

Anf. 102 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det sista året med socialdemokratisk regering var barngruppernas genomsnittstorlek 16,7 barn. Efter katastrofen med borgerlig regering och neddragningar är, hör och häpna, gruppstorlekarna i svensk förskola 2007 exakt densamma, nämligen 16,7 barn. Den våldsamma förändring och försämring som Peter Hultqvist beskriver har skett med den efter ett år med den borgerliga regeringen visar att gruppstorlekarna är exakt desamma. 16,7 barn är genomsnittet.

Peter Hultqvist drar alldeles för stora växlar på att statsbidraget blev generellt 2007 i stället för som den förra regeringen hade tänkt sig, 2008. Den väldiga krisstämning som Peter Hultqvist försöker framkalla saknar nog motsvarighet i verkligheten.

När man ställer frågan till Sveriges föräldrar – de flesta kommuner frågar förskoleföräldrar, grundskoleföräldrar, gymnasieföräldrar, särskoleföräldrar och allt vad det nu är – visar det sig att just förskolan är den skolform som föräldrarna är allra mest nöjda med. Jag väljer att kalla det för skolform. Det kommer det nämligen att bli i den nya skollagen.

Resultaten och utvecklingen har gått åt rätt håll, Peter Hultqvist. Jag ger gärna ett erkännande. Till den utvecklingen har Socialdemokraterna absolut medverkat.

Jag är kritisk till att Socialdemokraterna, när det gäller grundskolan, har fört en politik som har sänkt resultaten. Men när det gäller förskolan har vi gemensamt i denna riksdag, men under socialdemokratisk regeringsledning, genomfört reformer som har utvecklat förskolan åt rätt håll.

Vi fick en läroplan för tio år sedan. Förskolan är på väg in. I den skollag som jag nästa år lägger fram förslag om för riksdagen kommer förskolan för första gången att vara en skolform. Det är en utveckling som är på rätt väg när det gäller svensk förskola. Resultaten är goda. Alla är nöjda. Och gruppstorlekarna är precis lika stora som under den förra regeringens tid. Den väldiga kriskänsla som Peter Hultqvist försöker framkalla märker aldrig jag när jag är ute i förskolans värld.

Visst tycker många föräldrar att det vore ännu bättre om grupperna vore ännu mindre. Den synpunkten hör jag ofta. Men någon kris finns inte, och föräldrarna är överlag väldigt nöjda med svensk förskola.

Jag håller med om att vi har ett par problem i förskolan. Det ena är att vi har svårt att rekrytera förskollärare. Det är ett otroligt slag i luften när ni påstår att det är fler utbildningsplatser som behövs. Problemet är ju att det inte finns några studenter som söker till förskolläraryt utbildning. Det är det som är problemet. Det är inte att det är brist på platser. Det finns ett oändligt antal platser om det bara fanns de som ville söka dit.

Problemet är att ni i 2001 års lärarutbildningsreform gjorde förskolläraryt utbildningen till en filial till grundskolläraryt utbildningen. Plötsligt minskade intresset mycket radikalt. Sökintresset när det gäller att bli förskolläraryt sjönk väldigt kraftigt under ett par år i början av 2000-talet. Det är svårt att se någon annan förklaring till det än att utbildningssystemet just då helt lades om. Det var ni som gjorde det, och vi kritiserade det. Det blev precis som vi befarade, nämligen att intresset för att bli förskolläraryt kom att bli lägre. De som kommer in på lärarutbildningen vill bli grundskolläraryt i stället när det i stort sett är samma utbildning.

Förskolläraryt utbildningen måste återfå en egen identitet. Jag hoppas att ni är beredda att medverka till det i den lärarutbildningsreform som nu ligger framför oss.

Det andra problemet är att vi har ett antal kommuner som systematiskt låter bli att tillgodose kravet på barnomsorgsgarantin. Värst är socialdemokratiska Göteborg som får ständiga anmärkningar från Skolverket för att man inte upprätthåller de tre fyra månaderna i kötid. Många föräldrar får stå mycket längre i kö med stora och drastiska problem med att organisera privat- och arbetsliv.

Där säger vi nu att vi i den nya skollagen kommer att införa lex Göteborg. Föräldrar ska ha rätt till skadestånd om kommunerna inte uppfyller skollagens krav på rätt till förskola.

Kvaliteten i förskolan kan alltid bli bättre, precis som med allting annat. Men stå inte och utmåla att det är kris i svensk förskola för att vi lade

Anf. 103 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag vet inte, ministern, om jag har beskrivit någon akut krissituation. Jag har använt de siffror som Skolverket har redovisat och som ministern själv har konfirmerat, det vill säga att det hösten 2007 var 5,2 barn per årsarbetare i förskolan. Ett år tidigare var det 5,1.

Jag har inte beskrivit det här som någon stor krissituation. Jag sade till och med att det var en liten förändring. Men det var en indikation, och jag drar slutsatsen att det här faktiskt kan bero på att det riktade statsbidraget försvann. Det är säkert så det ligger till.

Men varför svara på ett sådant bombastiskt sätt när jag ändå har gett en rätt nyanserad bild av läget? Däremot har vi tydligen olika uppfattningar om riktade eller generella statsbidrag. Men vi är beredda att återkomma med ett riktat statsbidrag från 2009 för att ytterligare pressa ned barngruppernas storlek och få mer personal i verksamheten. Så är läget.

När det gäller fritidshemmen är det en väldigt viktig verksamhet. Här säger ministern att han noga följer verksamheten, noga följer utvecklingen. Han markerar också kommunernas ansvar. Men Skolverket har många gånger påpekat att det inte ser bra ut på fritidshemmen.

Situationen är den att hösten 2007 gick det i genomsnitt 33,5 barn per avdelning på fritidshemmen. Året innan var det 31,7. Personaltätheten har minskat – det var 19,5 barn per årsarbetare jämfört med 18,9 året dessförinnan.

Det här är ingen bra utveckling. Vad tänker ministern vidta för åtgärder för att höja kvaliteten inom fritidshemmen? Ska de här grupperna tillåtas att öka? Det leder självfallet till att den pedagogiska verksamheten undermineras. Redan nu är den naggad i kanten.

Fritidshemmen kompletterar skolan på ett mycket bra sätt. Personalen ägnar sig åt sådant som sociala relationer, läxhjälp, förebyggande av mobbning och bråk och en lång rad andra uppgifter. I ett alltmer mångfasetterat samhälle har fritidshemmen en mycket viktig roll att spela.

Därför tycker jag att ministern i sitt svar till mig har en väl avvakande och passiv hållning i sammanhanget. Jag vill även här påminna om att vi i valrörelsen markerade att vi, om vi hade fått sitta kvar vid regeringsmakten, hade varit beredda att försöka bana vägen för 3 000 nya personal inom fritidshemssektorn. Det hade vi med i vårt valmanifest just för att en sådan här utveckling skulle förhindras men också för att vi redan då såg att det fanns många brister i den verksamheten som faktiskt måste åtgärdas. Man måste i grunden göra någonting åt detta. Därför behövs det en rejäl satsning på fritidshemssidan.

Här tycker jag att ministerns svar på min interpellation är väl svagt och behöver utvecklas. Ministern skulle kanske i sitt nästa inlägg kunna komma igen och tala om hur han ser på situationen och tala om hur han konkret ska omvandla sina välvilliga och positiva ord till politisk handling. Jag kan nämligen inte skönja det i det här sammanhanget.

En kvalitetssatsning inom både förskolan och fritidshemssektorn är det som efterlyses. Ska man nå effekt är det också så att det i regel handlar om reella medel och pengar. Det är det som vi från vårt parti är beredda att sätta in i det här sammanhanget.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 104 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Det är riktigt att svensk förskola är en av de verksamheter som faktiskt framhålls mest av svenska folket. Man har ett väldigt stort förtroende för den.

Det är också en liten exportsuccé. Jag tror att varenda kommun kontinuerligt har besök av utländska delegationer som vill se hur vi har lyckats kombinera omsorg om små barn och pedagogisk utveckling hos små barn samtidigt som framför allt kvinnor har fått en möjlighet att arbeta och göra det utan dåligt samvete.

Det har varit en hård kamp att driva igenom detta i Sverige. Vi socialdemokrater har tagit den. Många gånger har liberalerna varit på vår sida i hårt motstånd mot kristdemokrater, moderater och ibland även centerpartister som har haft en helt annan ingång i det här.

Det är därför man blir så bedrövad. Nu har Folkpartiet – ni har ju gjort en uppdelning – hand om skola och förskola. Ni har hand om hela utbildningssektorn, men just nu pratar vi om förskola. Ni riskerar att slå ut svensk förskola och försämra den.

För vad är det ni gör, tvärtemot era tidigare ställningstaganden inom Folkpartiet? Jo, ni säger: Det är helt okej med vårdnadsbidrag. Vi vill till och med att detta ska införas.

Vad kommer det att leda till? Det är möjligt att statsrådet föraktar SKL och kanske gör det även här. Men man har trots allt räknat – och där är de borgerliga i SKL med – och sett vad det här skulle kunna innebära för Sveriges kommuner och landsting och vad det kommer att innebära för förskolan. Någonstans ska ju pengarna tas för att andra ska få vårdnadsbidrag.

Det kommer också, som sagt, förslag om det här med barnomsorgs- peng. Självklart ska pengarna tas någonstans ifrån. Det finns en väldigt stor risk att detta tas just från förskolan.

I den kommun som vi nu befinner oss i har ekonomerna och juristerna räknat och funnit att vårdnadsbidraget kommer att bli mycket dyrare än vad de tidigare hade tänkt sig.

Det kommer självklart att påverka någonstans eftersom man samtidigt vill sänka skatter, och så vidare.

Det finns en stor oro för vad som kommer att hända med svensk förskola. Det finns också en oro med den syn som regeringen och statsrådet hittills har visat när man hela tiden ska särbehandla lärarna inom förskolan. För oss socialdemokrater börjar inte det viktiga livslånga lärandet och de tidiga insatserna i grundskolan utan just i förskolan.

Exempel från Norge visar vilka det var som var hemma och vilka som använde sig av vårdnadsbidraget. Det var många gånger människor som hade invandrarbakgrund. Deras barn skulle ha det största behovet att komma till en förskola.

Det finns också andra saker som regeringen inte föreslår. Förskollärarna fick inte ta del av fortbildningsstatsningen för de andra lärarna. De skulle bli något B-lag och särskiljas.

Jan Björklund hänvisade tidigare till Lärarförbundet. Detta gjorde Lärarförbundet väldigt upprört. Det handlar om att förskollärarna inte ska få tillgång till forskning. Detta är två oerhört viktiga signaler för hur man ser på lärarna inom förskolan.

Jag vill avsluta med att ställa en fråga. Jan Björklund hävdar hela tiden att resurser inte spelar någon roll. Min fråga är: Tror Jan Björklund att det blir bättre med färre förskollärare i den svenska förskolan?

Prot. 2007/08:110
13 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 105 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag vill verkligen inte påstå att resurser inte skulle spela någon roll. Det gör de visst. Däremot betyder de inte allt. Totalt sett har svenskt skolväsende mer pengar än något annat land per elev räknat. Det är vi och Danmark som har det. Ändå är våra resultat mediokra. Det är inte så att pengar är det enda som spelar roll. Men det är klart att resurser spelar roll.

Fru talman! Ni överdriver detta med vårdnadsbidrag och ser spöken på ljusa dagen. Vårdnadsbidraget möjliggör för mycket små barn att möjligen få ytterligare några timmar i veckan med sina föräldrar. Det tycker ni är katastrof. Jag tycker inte det.

De föräldrar som väljer att utnyttja vårdnadsbidraget får några tusenlappar i månaden. Det är inte en heltidslön. Men det kan ge lite mer möjligheter för småbarnsföräldrar att vara lite mer med sina barn så länge de är riktigt små.

Jag upplever inte heller att Sveriges småbarnsföräldrar tycker att det är katastrofalt. Det är bara Marie Granlund som ständigt och jämt är så indignerad över detta. Men jag hör aldrig när jag möter vanliga människor på gator och torg att de är upprörda över att de skulle få lite mer tid med sina barn.

Däremot kommer förskolan att vara föremål för en satsning. Bara för att satsningen ännu inte har betalats ut försöker ni säga att den inte finns, men det gör den. Det kommer ett förskolläraryft och en satsning på förskolan med vidareutveckling. Det kommer en revidering av läroplanen som vi sätter i gång där vi ska gå ännu mer mot skolförberedande inslag.

Jag tycker att Marie Granlund uttryckte det väldigt väl. Vi är några partier i denna kammare, kanske mest Folkpartiet och Socialdemokraterna, som gemensamt genom åren velat utveckla förskolan. Det vill vi fortsätta att göra.

Det är helt riktigt att alla partier inte tycker att det är lika viktigt. Det är ingen hemlighet. Det gäller i min koalition. Tänk att det även i Marie Granlunds allians finns partier som inte är så jättetända. Jag kan berätta att det finns partier i Marie Granlunds trepartiallians som också är för vårdnadsbidrag.

Så är det på ömse sidor om blockgränsen. Men om vi håller oss till sakfrågan är det så att jag har ansvaret för förskolan. Jag är besjälad av att fortsätta att utveckla kvaliteten i svensk förskola. Den har en mycket hög kvalitet. Jag skulle säga att svensk förskola kanske är bäst i världen. Men vi kan göra den ännu bättre på olika sätt.

Det kan vi göra i stället för att hålla på och svartmåla för att personaltäteten ändras med någon decimal. Det är en naturlig fluktuation mellan olika år. Det tycker jag att vi ska hålla oss för goda för. Senast gruppstorlekarna mättes i höstas var de lika stora som de var under den socialdemokratiska regeringen. Det har inte skett någon förändring.

Nu kommer en satsning på förskolan. Ta det lite lugnt. Jag tycker att vi gemensamt ska fortsätta att utveckla kvaliteten i svensk förskola. Den

utveckling som varit på gång under många år vill jag inte avbryta, utan den vill jag fortsätta.

Anf. 106 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Skillnaden är att vi är beredda att rikta direkta pengar till mer personal. Jag har inte uppfattat att man från regeringens sida är beredd att göra de. Vi kommer med det förslaget i vår alternativbudget för 2009.

Jag kan också konstatera att ministern hittills inte har svarat på mina funderingar om fritidshem och den negativa utvecklingen där. Det sker drastiska förändringar, och kvaliteten är mycket tydligt hotad. Vi förespråkar i vårt valmanifest 3 000 nya anställda i personalen i fritidshemssektorn. Där måste det göras någonting.

Ministern säger att det Marie Granlund säger om vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng är överdrivet. Om jag uppfattar situationen rätt utgick hon från erfarenheterna från Norge. Man har mycket tydligt kunnat konstatera vilka grupper det är som använder sig av det vårdnadsbidrag som har funnits där.

Det är många invandrare som har använt det. Det har lett till att de barnen har stannat hemma och kommit efter i språkutvecklingen, vilket man får se som negativt i förhållande till skolstarten. Det är också fråga om föräldrar som är rätt så välbeställda som har utnyttjat möjligheten och kanske kombinerat det med någon barnflicka och sådana saker.

Frågan är om det är bra eller dåligt. Jag tror att de barn som riskerar att hamna utanför kanske är de som bäst behöver förskolans stöd. Sedan måste vårdnadsbidraget finansieras någonstans. Om det har en så liten betydelse i det stora hela som ministern säger borde det vara rätt enkelt för ministern att svara på min enkla fråga. Kan ministern garantera att barnomsorgspeng och vårdnadsbidrag ej drar pengar ur förskolan?

Anf. 107 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Det viktiga är egentligen inte vem som är för vårdnadsbidrag. Det viktiga är att Jan Björklund nu är med om att införa detta och att det kommer att bli en verklighet. Det är ganska många som är oroade för det. Jan Björklund refererade tidigare till Lärarförbundet. Lärarförbundet är väldigt oroligt för vad vårdnadsbidraget kommer att innebära. Många människor är det.

Precis som Peter Hultqvist säger visar erfarenheterna från Norge vilka det var som var hemma. Det var många med invandrarbakgrund. Det blir de barnen som har det största behovet av att komma i kontakt med det svenska språket. Det gäller också barn till föräldrar med ganska låg utbildning. Det är de som använder vårdnadsbidraget allra mest.

Detta är inget nollsummespel. Någonstans ifrån ska pengarna tas. Det är då som problemet verkligen uppstår att man kommer att ta från förskolan. Det är så kommunerna redan nu redovisar hur man ska täcka kostnaderna. Det är oerhört oroande.

Dessutom finns det risk att svensk förskola delas upp. För barn i åldern ett till tre år kan man ha vårdnadsbidrag och så blir det lite barnpassning, och den pedagogiska verksamheten börjar först därefter. Det är en utveckling som vi tycker är förfärande. Återigen vill jag säga att

svensk förskola är något väldigt speciellt. Det är början på det livslånga lärandet från väldigt tidiga åldrar. Det är jätteviktigt.

Nu smiter Folkpartiet från sina tidigare ställningstaganden. Jag är ganska övertygad om att Kristdemokraterna inte håller med Jan Björklund om att det är ett par föräldrar. Anledningen till att man införde detta är väl att det ska vara ganska många och att kristdemokrater blir nöjda med det. Det är på samma sätt som när de har fått religiösa friskolor och sådant.

Min fråga är återigen: Vad tänker Jan Björklund göra om kommunerna börjar ta pengar från förskolan för att finansiera vårdnadsbidraget? Hur kommer man att resonera då?

Anf. 108 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det är väl en och en halv månad tills lagstiftningen om vårdnadsbidrag träder i kraft. Tänk om allt detta elände kommer att inträffa som Marie Granlund, Peter Hultqvist och andra socialdemokrater förutspår? Det ska bli intressant att se det framåt hösten. Det ska bli intressant att se när folkmassorna stormar fram här på Mynttorget och är kritiska mot möjligheten att få vara något mer med sina barn.

Det är ingen hemlighet att jag inte hade satt upp reformen om vårdnadsbidrag överst på min önskelista. Men jag har samtidigt otroligt svårt att vara indignerad över att småbarnsföräldrar får möjlighet att vara lite mer med sina barn.

För det första gäller det upp till tre år. För det andra är beloppen relativt begränsade. Det finns ingen möjlighet att för de belopp som vårdnadsbidraget omfattar skapa något slags permanent hemmafrugrupp vars barn inte går till förskolan över huvud taget på grund av denna reform. Det är inte möjligt.

Precis som framför allt föräldraförsäkringen och en del andra inslag – barnbidrag och annat – ger vårdnadsbidraget däremot föräldrar möjlighet att tillbringa lite mer tid med sina små barn. Man kan tycka vad man vill om det här, och jag vet att Marie Granlund avskyr det. Men jag tror att det är svårt att uppbåda någon stor upprördhet hos Sveriges småbarnsföräldrar för att man får den möjligheten.

Vi är överens om att förskolan ska fortsätta att utvecklas. Det ska bli intressant att se. Jag hör ju vad Marie Granlund och Peter Hultqvist säger. Jag har ibland tyckt att Socialdemokraterna har varit väl rädda för att låta förskolan utvecklas i en mer skolförberedande riktning. De har inte velat stöta sig med Kommunal och så vidare. Men jag hör som sagt vad ni säger nu, och jag välkomnar om vi kan genomföra reformen om svensk förskola i mycket bred enighet i riksdagen. Jag hoppas att vi nu kan gå vidare mot ytterligare skolförberedande inslag där förskolorna får det pedagogiska ansvaret. Vi skiljer ut förskollärarytbildningen igen och ger den en egen tydlig identitet. Den ska inte vara en filial till skollärarytbildningen.

Det är viktiga reformer för att höja kvaliteten i svensk förskola. Jag önskar att vi kan få en bred majoritet i riksdagen för detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM100 Nytt program för skydd av barn som använder Internet och andra elektroniska kommunikationer *KOM(2008)106* till trafikutskottet

2007/08:FPM101 Grönbok om insyn i gäldenärens tillgångar *KOM(2008)128* till civilutskottet

12 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU22

Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU26

Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU29

Justitieutskottets betänkanden 2007/08:JuU26 och JuU30

Justitieutskottets utlåtande 2007/08:JuU32

Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU7

Trafikutskottets betänkande 2007/08:TU9

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2007/08:143 Samgående mellan Posten AB (publ) och Post Danmark A/S

2007/08:N19 av Tomas Eneroth m.fl. (s)

2007/08:N20 av Kent Persson m.fl. (v)

2007/08:N21 av Per Bolund m.fl. (mp)

Försvarsutskottets betänkanden

2007/08:FöU11 Multilateralt samarbete om strategiska flygtransporter

2007/08:FöU12 Stärkt krisberedskap

2007/08:FöU13 Vissa frågor rörande Försvarsmaktens organisation m.m.

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2007/08:MJU15 Vatten- och luftvård

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

2007/08:AU8 Ny instansordning för arbetsmiljöärenden

2007/08:AU9 Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen m.m.

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 maj

2007/08:690 Målsägandebiträdeutredningen

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:691 Situationen inom kriminalvården

av *Alice Åström* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:692 Kommuners upphandling av avfallshantering

av *Jacob Johnson* (v)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:693 Den politiska situationen i Zimbabwe

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:694 Tillgången på drivmedelsstationer på landsbygden

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:695 Sanering av havsbotten i hamnar

av *Désirée Liljevall* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:696 Hyresrättens fördelar

av *Sylvia Lindgren* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:697 Bristyrken

av *Sylvia Lindgren* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:698 Konsekvenser av reglerna för deltidsarbetslösa

av *Jennie Nilsson* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:699 Fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin

av *Jennie Nilsson* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:700 Genus på museer

av *Siv Holma* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:701 Kyrkoantikvarisk ersättning

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:702 Kostnadsansvar för antikvariska utgrävningar

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:703 Ett Ingmar Bergmancentrum på Fårö

av *Lars Wegendal* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:704 Regeringen och arbetsrätten
av *Patrik Björck* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:705 Postens samhällsuppdrag
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:706 Stöd för introduktion och delaktighet
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:707 Begränsningsregeln i fastighetsskatten
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:708 Behovet av ett aktivt arbetsmiljöarbete
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:709 Resurserna i förskola och fritidshem
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:710 Skydd för franchisetagare
av *Sylvia Lindgren* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:711 Blått kort för arbete inom EU
av *Göte Wahlström* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:712 Försäljningen av Vasakronan
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:713 Utbildning för elever i arbetsmarknadens villkor
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:714 Stöd till kommuner med flyktingmottagande
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:715 Sverige och Nato
av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:716 Klimatförändringar och infrastrukturen i Mälardalen
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:717 Miljövänliga transporter runt Mälaren
av *Pia Nilsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:718 Översvämningsrisk för bebyggelse i Mälardalen
av *Mats Berglind* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:719 Länsrätten i Östersund
av *Marie Nordén* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:720 Länsrätten i Luleå

av *Fredrik Lundh* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:721 Infrastrukturen i Västsverige

av *Hans Olsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:722 Vägnätet i Skaraborg

av *Monica Green* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:723 Sommarjobb för unga

av *Jennie Nilsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:724 Barnfamiljers ekonomi

av *Monica Green* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:725 Organiserad brottslighet i byggbranschen

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:726 Förändringar i allmännyttan och barnperspektivet

av *Matilda Ernkrans* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:727 Barns sommar

av *Matilda Ernkrans* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:728 Tekniska högskolan i Jönköping

av *Stefan Attefall* (kd)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:729 Börsintroduktion av Posten

av *Tomas Eneroth* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:730 Vattenfall och energiomställningen

av *Alf Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:731 Sammanhållningspolitiken efter 2013 för den regionala utvecklingen

av *Berit Högman* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:732 Internationella evenemang i Sverige

av *Berit Högman* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:733 Kvinnor i bolagsstyrelser

av *Berit Högman* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:734 Cykelturism

av *Per Bolund* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:735 Utredning om konkurrens i fjärrvärmenäten

av *Per Bolund* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:736 Möjligheterna till försäkringsskydd i bostadssektorn
av *Jan Lindholm* (mp)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:737 Brist på arbetskraft och företagsamheten

av *Berit Högman* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:738 Utanförskapet

av *Mikaela Valtersson* (mp)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:739 Stöd till installation av energieffektiva fönster i småhus

av *Mikaela Valtersson* (mp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:740 Tävlingsdjurskydd

av *Tina Ehn* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:741 EU-definition av betesmark och målet om ett levande odlingslandskap

av *Tina Ehn* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:742 Marknadsföring av vaccinationskampanjer direkt till konsument

av *Thomas Nihlén* (mp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:743 Anställningsvillkor för våra utlandsanställda

av *Bodil Ceballos* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:744 Riksantikvarieämbetets flytt till Gotland

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:745 Jämställdhet

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:746 Jordbruksstöd

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:747 Mäns våld mot döva kvinnor

av *Eva Olofsson* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:748 Rätt till teckenspråkstolkning vid studier på komvux

av *Rossana Dinamarca* (v)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:749 Döva asylsökande

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:750 Kultur tillgänglig för teckenspråkiga

av *Siv Holma* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:751 Vårdnadsbidrag
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:752 Tolkservice inom arbetslivet
av *Torbjörn Björklund* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:753 Försäljning av hyresfastigheter via dotterdotterbolag
av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:754 Kommunernas ekonomiska situation
av *Ulla Andersson* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:755 Utredningen om allmännyttan
av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:756 Barn som vräks
av *Egon Frid* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:757 Begränsad fastighetsavgift för vissa grupper
av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:758 Vårdnadsbidraget och förskolans kvalitet
av *Louise Malmström* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:759 Skevheter i den nya antagningen till högskolan
av *Louise Malmström* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:760 Vårdnadsbidraget och barnens tid med föräldrarna
av *Peter Jeppsson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:761 Vårdnadsbidraget och arbetslinjen
av *Birgitta Eriksson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:762 Högskolans dimensionering och det ökande söktrycket
av *Mikael Damberg* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:763 Minskat byggande av studentbostäder
av *Mikael Damberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:764 Personaltätheten i fritidshemmen
av *Marie Granlund* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:765 Finansieringen av kollektivtrafiken
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:766 Tillgänglighet i boendet för äldre
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

- 2007/08:767 Åtgärder för ett ökat bostadsbyggande**
av *Carina Moberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2007/08:768 Rätten till likvärdig vård för alla**
av *Christina Zedell* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2007/08:769 Gränsskyddet på Arlanda**
av *Tommy Waidelich* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2007/08:770 Långtidsarbetslösheten bland unga**
av *Maryam Yazdanfar* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2007/08:771 Anställningslagen**
av *Christina Axelsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2007/08:772 Fler förskollärare i Stockholms förskolor**
av *Mikael Damberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
- 2007/08:773 Skattekontoret i Ljusdal**
av *Roland Bäckman* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2007/08:774 Minskade resurser till polisen i Stockholms län**
av *Bosse Ringholm* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2007/08:775 Ökat antal konkurser**
av *Börje Vestlund* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2007/08:776 Hotade jobb i Hallstavik**
av *Mikael Damberg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2007/08:777 Biologisk mångfald i haven**
av *Wiwi-Anne Johansson* (v)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2007/08:778 Vårnadsbidraget som ett hot mot kvaliteten i förskolan**
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
- 2007/08:779 Höjning av studiemedel**
av *Lage Rahm* (mp)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)
- 2007/08:780 Förvarstider**
av *Magdalena Streijffert* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)
- 2007/08:781 Järnvägsinvesteringar för ett klimatsmart transport-system**
av *Ibrahim Baylan* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:782 Trafiksäkerhet

av *Ibrahim Baylan* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:783 Äldres tillgänglighet i vården

av *Christina Axelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:784 Den humanitära katastrofen i Somalia

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:785 Samhällsekonomisk prövning av nya flygplatser

av *Helena Leander* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:786 Vårdnadsbidraget och barns integration

av *Hillevi Larsson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 maj.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 maj

2007/08:1198 Anslaget för marknadsföring av Sverige som turistland

av *Patrik Forslund* (m)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1199 Nationellt uppdrag om människohandel

av *Carina Hägg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1200 Stoppad Pridefestival i Moldavien

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1201 Asylsökande med fast anställning

av *Irene Oskarsson* (kd)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:1202 Forskning om barn i slutna rörelser

av *Barbro Westerholm* (fp)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1203 Skolgång för barn i slutna rörelser

av *Barbro Westerholm* (fp)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1204 Speciallärarutbildningen

av *Patrik Forslund* (m)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1205 Sälarnas inverkan på torsken

av *Jeppa Johnsson* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1206 Europeisk flygskola i Sverige

av *Åsa Lindestam* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1207 Agronomutbildningens anpassning till Bolognasystemet

av *Betty Malmberg* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1208 Världsarvet Falu koppargruva

av *Camilla Lindberg* (fp)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1209 Infrastrukturinvesteringar i Göteborg

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

**2007/08:1210 Fördelningseffekterna av förändringen av fastighets-
skatten**

av *Jennie Nilsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1211 Umgängesförbud för kriminella

av *Phia Andersson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1212 Bidragsfusk

av *Göran Lindblad* (m)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 maj.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 maj

2007/08:1131 Miljöstyrningsrådet

av *Jeppa Johnsson* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1154 Rovdjursförvaltning

av *Anneli Särnblad* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1157 Hissar
av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1158 Nonylfenol i svenska vatten
av *Sofia Arkelsten* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Prot. 2007/08:110
13 maj

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 maj.

17 § Kammaren åtskildes kl. 21.12.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 15.59 och
av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellationerna 2007/08:624, 560, 561, 562, 563 och 582 om frågor med anledning av Laval- och Rüffertmålen	1
Anf. 1 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	1
Anf. 2 MONA SAHLIN (s).....	3
Anf. 3 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	4
Anf. 4 HANS STENBERG (s).....	5
Anf. 5 LARS MEJERN LARSSON (s).....	6
Anf. 6 ANNELI SÄRNBLAD (s)	7
Anf. 7 RONNY OLANDER (s).....	8
Anf. 8 LARS OHLY (v).....	9
Anf. 9 JOSEFIN BRINK (v).....	10
Anf. 10 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	11
Anf. 11 LENA OLSSON (v).....	13
Anf. 12 CHRISTINA AXELSSON (s)	13
Anf. 13 EVA-LENA JANSSON (s).....	14
Anf. 14 TOMAS TOBÉ (m)	15
Anf. 15 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	15
Anf. 16 MONA SAHLIN (s).....	17
Anf. 17 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	17
Anf. 18 HANS STENBERG (s).....	18
Anf. 19 LARS MEJERN LARSSON (s).....	19
Anf. 20 ANNELI SÄRNBLAD (s)	20
Anf. 21 RONNY OLANDER (s)	21
Anf. 22 LARS OHLY (v).....	22
Anf. 23 JOSEFIN BRINK (v).....	23
Anf. 24 LENA OLSSON (v).....	23
Anf. 25 CHRISTINA AXELSSON (s)	24
Anf. 26 EVA-LENA JANSSON (s).....	24
Anf. 27 TOMAS TOBÉ (m)	25
Anf. 28 RAIMO PÄRSSINEN (s)	25
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	26
Anf. 30 MONA SAHLIN (s).....	27
Anf. 31 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	28
Anf. 32 HANS STENBERG (s).....	28
Anf. 33 LARS MEJERN LARSSON (s).....	29
Anf. 34 ANNELI SÄRNBLAD (s)	29
Anf. 35 RONNY OLANDER (s).....	30
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30

3 § Svar på interpellation 2007/08:596 om regeringens jobbpolitik.....	31
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	31
Anf. 38 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	32
Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (s).....	33
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
Anf. 41 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	35
Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (s).....	36
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
Anf. 44 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	37
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	38
4 § Svar på interpellation 2007/08:597 om Riksrevisionens kritik av regeringens arbetsmarknadspolitik	38
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	38
Anf. 47 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	39
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	39
Anf. 49 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	40
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
Ajournering.....	41
Återupptagna förhandlingar	41
5 § Svar på interpellation 2007/08:449 om sunt förnuft i rovdjurspolitiken.....	41
Anf. 51 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	41
Anf. 52 TOMAS TOBÉ (m).....	42
Anf. 53 LARS-IVAR ERICSON (c)	43
Anf. 54 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	44
Anf. 55 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	45
Anf. 56 ERIK A ERIKSSON (c).....	46
Anf. 57 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	47
Anf. 58 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	48
Anf. 59 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	49
Anf. 60 TOMAS TOBÉ (m).....	50
Anf. 61 LARS-IVAR ERICSON (c)	51
Anf. 62 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	51
Anf. 63 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	51
Anf. 64 ERIK A ERIKSSON (c).....	52
Anf. 65 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	52
Anf. 66 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	53
Anf. 67 TOMAS TOBÉ (m).....	54
Anf. 68 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	54

6 § Svar på interpellation 2007/08:477 om hanterandet av Klimatutredningens betänkande	54
Anf. 69 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	54
7 § Svar på interpellation 2007/08:557 om biogas	55
Anf. 70 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	55
Anf. 71 ALEKSANDER GABELIC (s).....	56
Anf. 72 LARS-IVAR ERICSON (c).....	57
Anf. 73 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	58
Anf. 74 ALEKSANDER GABELIC (s).....	59
Anf. 75 LARS-IVAR ERICSON (c).....	60
Anf. 76 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	60
Anf. 77 ALEKSANDER GABELIC (s).....	61
Anf. 78 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	62
8 § Svar på interpellationerna 2007/08:570 och 579 om regeringens satsning Lärarlyftet	62
Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	62
Anf. 80 MARIE GRANLUND (s)	63
Anf. 81 MATS PERTOFT (mp).....	64
Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	65
Anf. 83 MARIE GRANLUND (s)	66
Anf. 84 MATS PERTOFT (mp).....	67
Anf. 85 PETER HULTQVIST (s).....	68
Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	69
Anf. 87 MARIE GRANLUND (s)	70
Anf. 88 MATS PERTOFT (mp).....	71
Anf. 89 PETER HULTQVIST (s).....	72
Anf. 90 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	72
9 § Svar på interpellation 2007/08:585 om barnskötarnas utvecklingsmöjligheter	73
Anf. 91 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	73
Anf. 92 PETER HULTQVIST (s).....	74
Anf. 93 CHRISTINA AXELSSON (s)	75
Anf. 94 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	76
Anf. 95 PETER HULTQVIST (s).....	77
Anf. 96 CHRISTINA AXELSSON (s)	78
Anf. 97 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	78
Anf. 98 PETER HULTQVIST (s).....	79
Anf. 99 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	80
10 § Svar på interpellation 2007/08:586 om kvaliteten inom förskolan	81
Anf. 100 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	81
Anf. 101 PETER HULTQVIST (s).....	82
Anf. 102 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	83
Anf. 103 PETER HULTQVIST (s).....	85
Anf. 104 MARIE GRANLUND (s)	86
Anf. 105 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	87
Anf. 106 PETER HULTQVIST (s).....	88
Anf. 107 MARIE GRANLUND (s).....	88

Anf. 108 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	89	Prot. 2007/08:110
11 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	90	13 maj
12 § Förnyad bordläggning.....	90	
13 § Bordläggning.....	90	
14 § Anmälan om interpellationer.....	91	
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	97	
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	98	
17 § Kammaren åtskildes kl. 21.12.....	99	

Prot. 2007/08:110
13 maj

Tryck: Elanders, Vällingby 2008